

Strategia
Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych
Powiatu Jaworskiego
na lata 2011-2020

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA	4
1. STRUKTURA STRATEGII.....	4
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII.....	7
II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA	16
1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY POWIATU.....	16
2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	16
3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT.....	17
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	19
5. SYTUACJA GOSPODARCZA.....	21
6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY.....	24
7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE.....	28
8. EDUKACJA.....	30
9. KULTURA.....	32
10. SPORT I REKREACJA.....	34
11. TURYSTYKA.....	36
12. OCHRONA ZDROWIA.....	38
13. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	39
14. POMOC SPOŁECZNA.....	41
14.1. POMOC SPOŁECZNA W GMINACH.....	41
14.2. POMOC SPOŁECZNA W POWIECIE.....	46
15. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	57
16. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO.....	63
17. SEKTOR POZARZĄDOWY.....	71
18. ANALIZA SWOT.....	85
19. PODSUMOWANIE DIAGNOZY.....	92
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	95
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	97
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI.....	110
3. PROGRAMY I PROJEKTY.....	111
IV. UWAGI KOŃCOWE	117
SPIS DIAGRAMÓW, TABEL, RYCIN I WYKRESÓW.....	118

WSTĘP

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego (powiatowego), w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki. Dokument stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym a także doprowadzić do integracji społecznej.

Powiatowa strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem szczególnym. Zawierając bowiem założenia polityki społecznej uwzględniające kompetencje samorządu powiatowego, bierze pod uwagę przesłanki wynikające z sytuacji panującej na szczeblu gminnym. Dlatego też dokument przygotowany dla Powiatu sygnalizuje problemy społeczne występujące w gminach wchodzących w jego skład, wskazując rozwiązania o charakterze systemowym pozostające poza kompetencjami samorządu gminnego.

Poprzednia strategia rozwiązywania problemów społecznych została opracowana w 2004 roku bez wskazania ram czasowych. W 2009 r. po dokonaniu oceny realizacji strategii Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze podjęło działania nad opracowaniem nowego dokumentu, ponieważ podczas szczegółowej analizy stwierdzono nieaktualne zapisy i zadania. Strategia odzwierciedlała sytuację społeczno-gospodarczą sprzed wstąpienia Polski do Unii Europejskiej, które to wydarzenie wywołało przemiany społeczne skutkujące znaczącymi zmianami w sytuacji prawnej i faktycznej w zakresie rozwiązywania problemów społecznych. Brak aktualnych danych powoduje między innymi duże utrudnienia w aplikowaniu o środki unijne na realizację zadań zawartych w strategii, ponieważ niemożliwe jest na podstawie jej treści wykazanie, że przedsięwzięcia te są zgodne

z polityką równości szans kobiet i mężczyzn, co jest wymogiem obligatoryjnym dla projektów społecznych współfinansowanych przez Unię.

Niniejsza strategia została opracowana w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, Kościoła, mieszkańcy Powiatu oraz eksperci.

Dokument ma charakter wieloletni, został przygotowany na lata 2011-2020. Jest zgodny z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej oraz dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i regionalnym. Umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Jaworskiego składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu.

Część diagnostyczno-analityczna zawiera informacje ogólne dotyczące Powiatu oraz gmin wchodzących w jego skład a także diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w Powiecie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w Powiecie, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz

szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet skierowanych do reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy).

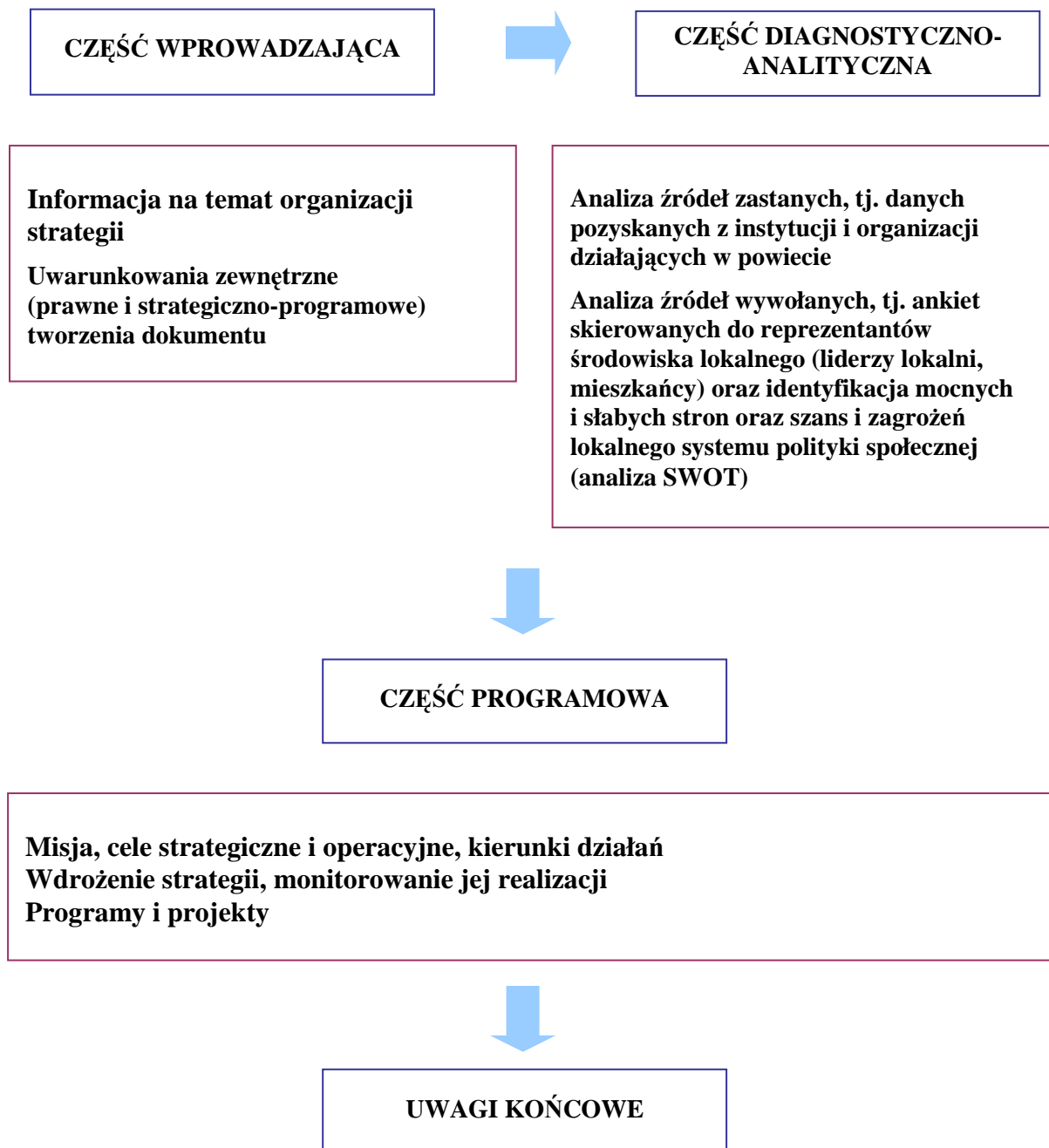
Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

- infrastruktura techniczna,
- komunikacja i transport,
- demografia,
- gospodarka,
- rynek pracy,
- zasoby i warunki mieszkaniowe,
- edukacja,
- kultura,
- sport i rekreacja,
- ochrona zdrowia,
- bezpieczeństwo publiczne,
- pomoc społeczna,
- sytuacja osób niepełnosprawnych,
- działalność organizacji pozarządowych.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej Powiatu na najbliższą dekadę. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań oraz jest zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu jej realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych. Część programowa zawiera także omówienie projektów zaproponowanych przez przedstawicieli instytucji Powiatu i organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Jaworskiego.

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Powiatowa strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zmianami), który w ramach zadań własnych powiatu przewiduje „opracowanie i realizację powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami”.

Na treść i realizację powiatowej strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 214, poz. 1407 ze zmianami),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 ze zmianami),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 ze zmianami),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 ze zmianami),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493 ze zmianami),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485 ze zmianami),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139 poz. 992 ze zmianami),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2009 r. Nr 1 poz. 7 ze zmianami),

- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 71, poz. 734 ze zmianami),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Jaworskiego jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i powiatowym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Strategia Lizbońska

Głównym celem Strategii Lizbońskiej było stworzenie na terytorium Europy, do roku 2010, najbardziej konkurencyjnej gospodarki na świecie. Dokument skupiał się na czterech kwestiach: innowacyjności (gospodarka oparta o wiedzę), liberalizacji (rynków telekomunikacji, energii, transportu oraz rynków finansowych), przedsiębiorczości (ułatwienia w zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej) oraz spójności społecznej (kształtowanie aktywnego państwa socjalnego).

Zdecydowana większość działań podejmowanych w zakresie Strategii Lizbońskiej związana była z modernizacją polityki zatrudnienia oraz kreowaniem pozytywnych zmian na rynku pracy. W ramach sformułowanych celów wyróżniono następujące priorytety odnoszące się do polityki społecznej:

- stworzenie sprzyjających warunków umożliwiających powstanie i rozwój firm innowacyjnych, szczególnie w grupie małych i średnich przedsiębiorstw, oraz stymulowanie przedsiębiorczości,
- rozwój aktywnej polityki zatrudnienia,
- poprawa jakości pracy,
- mobilność pracowników – otwarcie europejskich rynków pracy,

- inwestowanie w zasoby ludzkie,
- zabezpieczenie społeczne i promowanie integracji społecznej.

W obszarze integracji społecznej konkretyzację Strategii Lizbońskiej stanowiły cele nicejskie, które obejmowały cztery podstawowe działania:

- zapewnienie dostępu do pracy, zasobów, praw, dóbr i usług dla wszystkich,
- zapobieganie ryzyku wykluczenia,
- pomoc najbardziej narażonym (wspieranie najsłabszych),
- mobilizacja wszystkich aktorów/organizacji ze sfery polityki, gospodarki oraz życia społecznego.

Pod koniec 2009 roku Komisja Europejska ogłosiła konsultacje w sprawie nowej strategii na lata 2010-2020 – Europa 2020. Jej głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Założeniem dokumentu jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia. Kierunek całemu procesowi ma nadać pięć wymiernych celów Unii Europejskiej na rok 2020, które zostaną przełożone na cele krajowe. Obejmują one zatrudnienie, badania i innowacje, zmiany klimatu i energię, edukację oraz walkę z ubóstwem.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej, stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie skrajnego ubóstwa,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorządy terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Krajowy Program „Zabezpieczenie Społeczne i Integracja Społeczna na lata 2008-2010”

Krajowy Program „Zabezpieczenie Społeczne i Integracja Społeczna na lata 2008-2010” jest dokumentem, którego celem jest poprawa efektywności otwartej metody koordynacji Unii Europejskiej w dziedzinie zabezpieczenia społecznego oraz wzmocnienie interakcji pomiędzy otwartą metodą koordynacji w polityce społecznej a Strategią Lizbońską na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Dokument obejmuje trzy obszary działań: integrację społeczną, system emerytalny oraz opiekę zdrowotną i opiekę długoterminową,

które zostały ujęte w trzech częściach składowych Programu, tj. w Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej, w Krajowej Strategii Emerytalnej oraz w Krajowym Planie na rzecz Opieki Zdrowotnej i Opieki Długoterminowej.

Przyjęto, że Krajowy Plan Działań na rzecz Integracji Społecznej będzie realizowany w ramach trzech priorytetów tematycznych, w obrębie których wyznaczono następujące działania:

Priorytet 1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży

1. Poprawa sytuacji dochodowej rodzin.
2. Rozwój usług opiekuńczych nad dzieckiem.
3. Wyrównywanie szans edukacyjnych oraz wsparcie dla uczących się dzieci i młodzieży z ubogich rodzin.

Priorytet 2. Integracja przez aktywizację.

1. Rozwój ekonomii społecznej.
2. Rozwój narzędzi i instrumentów na rzecz aktywnej integracji.
3. Realizacja programów integracyjnych na rzecz osób niepełnosprawnych.

Priorytet 3. Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych.

1. Poprawa jakości usług edukacyjnych.
2. Rozwój budownictwa socjalnego.
3. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych.
4. Profilaktyka w zakresie przeciwdziałania narkomanii.
5. Rozwój usług dla ludzi starszych.
6. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
7. Rozwój nieodpłatnej pomocy prawnej.

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013)

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013) służą realizacji priorytetów polityki spójności Unii Europejskiej, integrując je z priorytetami polskimi i uwzględniając zapisy odpowiadającego na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej Krajowego Programu Reform. Dokument stanowi podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności.

Celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia dla Polski jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Cel ten będzie osiąganym poprzez realizację następujących horyzontalnych celów szczegółowych:

1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa.
2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej.
3. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski.
4. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług.
5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.
6. Wyrównywanie szans rozwojowych.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Najważniejszym instrumentem finansowym polityki społecznej Unii Europejskiej jest Europejski Fundusz Społeczny. Finansuje on działania państw członkowskich w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i rozwoju zasobów ludzkich w celu osiągnięcia spójności gospodarczej i społecznej oraz wysokiego poziomu zatrudnienia. Zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO) całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce na lata 2007-2013 została ujęta w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jego celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie budowy struktur administracyjnych państwa.

Problematyka integracji społecznej została ujęta w dwóch priorytetach tego Programu, tj. w realizowanym na poziomie centralnym priorytecie I „Zatrudnienie i integracja społeczna” oraz w realizowanym na poziomie regionalnym priorytecie VII „Promocja integracji społecznej”. W ramach tych priorytetów przewidziano następujące działania odnoszące się do problematyki integracji społecznej:

- 1.2. wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej,

- 1.3. ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej,
- 7.1. rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji,
- 7.2. przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej,
- 7.3. inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji.

Pośrednio dla problematyki integracji społecznej istotne jest również wyznaczone w ramach Priorytetu V – Działanie 5.4 „Rozwój potencjału trzeciego sektora”.

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 jest jednym z 16 programów regionalnych służących realizacji Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007-2015 oraz Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 (Narodowej Strategii Spójności), jednocześnie będąc odzwierciedleniem polityki rozwoju prowadzonej przez samorząd województwa.

Dokument jest instrumentem polityki regionalnej województwa, realizującym działania w oparciu o środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i środki krajowe. Zakres interwencji Programu wynika ze Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku, a jego celem głównym jest podniesienie poziomu życia mieszkańców Dolnego Śląska oraz poprawa konkurencyjności regionu przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju. Uznano, iż cel główny będzie realizowany poprzez cele szczegółowe, do których zaliczono:

1. Wzrost aktywności gospodarczej opartej o wiedzę i innowacyjność,
2. Rozwój infrastruktury służącej poprawie jakości środowiska, warunków inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej,
3. Poprawę bytu mieszkańców i wzrost konkurencyjności regionu poprzez modernizację i rozbudowę infrastruktury społecznej.

Osiągnięcie celów szczegółowych uzależniono od realizacji dziesięciu priorytetów. Trzy z nich wyznaczono w ramach odnoszącego się bezpośrednio do sfery społecznej celu szczegółowego 3.:

1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury edukacyjnej na Dolnym Śląsku („Edukacja”).
2. Modernizacja infrastruktury ochrony zdrowia na Dolnym Śląsku („Zdrowie”).
3. Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich na terenie Dolnego Śląska („Miasta”).

Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej na lata 2005-2013

Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej na lata 2005-2013 jest dokumentem, który wyznacza główne kierunki działań samorządu wojewódzkiego w obszarze polityki społecznej, służące poprawie jakości życia mieszkańców Dolnego Śląska. Strategia zawiera m.in. analizę sytuacji ludności w wybranych obszarach życia społecznego oraz wyznacza poniżej przedstawione priorytety i działania strategiczne.

1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

- Aktywizacja osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy.
- Redukowanie zjawiska ubóstwa.
- Wsparcie osób niepełnosprawnych pozbawionych możliwości samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.
- Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie.
- Wsparcie dzieci i młodzieży dotkniętej sieroctwem
- Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej powodowanej uzależnieniami.
- Przeciwdziałanie bezdomności.

2. Integracja społeczna środowisk osób wymagających szczególnego wsparcia.

- Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.
- Doskonalenie systemu opieki nad dziećmi i rodziną.
- Aktywizacja społeczna osób starszych.
- Wyrównywanie szans kobiet i mężczyzn.

3. Krzewienie idei społeczeństwa obywatelskiego.

- Wsparcie lokalnych inicjatyw opartych o zasady pomocniczości i partnerstwa.
- Aktywizacja społeczności lokalnych, w szczególności z terenów wiejskich.
- Umacnianie i rozwój współpracy administracji publicznej z organizacjami sektora pozarządowego.
- Kreowanie opinii społecznej eliminującej negatywne stereotypy w odniesieniu do osób dotkniętych marginalizacją społeczną.

4. Podnoszenie jakości usług społecznych.

- Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników oraz kadr kierowniczych jednostek pomocy społecznej.
- Współpraca z partnerami zagranicznymi i opracowywanie nowych oraz wspólnych rozwiązań z zakresu polityki społecznej.

- Promowanie innowacyjnych metod i technik rozwiązywania problemów z zakresu polityki społecznej.
- Doskonalenie współpracy z administracją rządową oraz samorządową wszystkich szczebli.

Strategia Rozwoju Powiatu Jaworskiego

Strategia Rozwoju Powiatu Jaworskiego jest dokumentem, który stanowi podstawę do podejmowania przez samorząd lokalny działań mających na celu stworzenie w Powiecie warunków do rozwoju i samorealizacji mieszkańców, podmiotów gospodarczych i organizacji społecznych. Zawiera ona cele, których osiągnięcie zostało uzależnione od realizacji zadań społecznych, które zakładających tworzenie warunków do lepszego zabezpieczenia potrzeb mieszkańców, do których zaliczono:

- rozwój budownictwa mieszkalnego (spółdzielcze, indywidualne, plombowe, zabudowę strychów i na zasadach Towarzystwa Budownictwa Społecznego),
- poprawę bezpieczeństwa mieszkańców i ich mienia,
- prowadzenie aktywnej polityki socjalnej i społecznej (PCPR, MOPS, GOPS, stowarzyszenia pomocy ludziom, dzieciom i inne),
- poprawę wykorzystania infrastruktury służby zdrowia i oświaty,
- zapewnienie kształcenia młodzieży w zawodach zgodnie z zapotrzebowaniem pracodawców, celem ograniczenia bezrobocia ludzi młodych,
- rozwój kultury, sportu i turystyki (m.in. poprzez udzielanie wsparcia finansowego stowarzyszeniom realizującym zadania publiczne) oraz budowę ścieżek rowerowych, tras turystycznych,
- poprawienie dostępności do obiektów administracji publicznej w tym Starostwa Powiatowego, (pomieszczenia winny być na najniższych kondygnacjach, uwzględnić zamontowanie windy dla osób niepełnosprawnych).

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY POWIATU

Powiat Jaworski jest jednostką samorządu terytorialnego, położoną w południowo-zachodniej części Dolnego Śląska, na Równinie Jaworskiej stanowiącej integralną część Niziny Śląsko-Łużyckiej. Jego południowa część sięga Pogórza Kaczawskiego i Przedgórze Sudeckiego.

Powiat zajmuje 582 km² (stan na 31.12.2010 r.). W jego skład wchodzi 6 gmin, w tym 1 jednostka miejska (Jawor), 1 jednostka miejsko-wiejska (Bolków) oraz 4 jednostki wiejskie (Męcinka, Mściwojów, Paszowice, Wądroże Wielkie). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Podział administracyjny powiatu na koniec 2010 roku

lp.	nazwa jednostki	rodzaj jednostki	powierzchnia (w km ²)
1.	Bolków	miejsko-wiejska	153
2.	Jawor	miejska	192
3.	Męcinka	wiejska	148
4.	Mściwojów	wiejska	72
5.	Paszowice	wiejska	101
6.	Wądroże Wielkie	wiejska	89

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Powiat Jaworski posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną, choć nie w pełni na obszarach wiejskich. Dane szczegółowe na temat sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej, elektrycznej, ciepłej i drogowej oraz gospodarki ściekami i odpadami w Powiecie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Infrastruktura techniczna w powiecie w 2010 roku

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	307,7
liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	44.626
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	214,6

liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	34.512
sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w m)	170.384
liczba ludności korzystającej z sieci gazowej	29.102
sieć elektryczna	
liczba odbiorców energii elektrycznej na niskim napięciu	18.293
sieć ciepła	
długość sieci ciepłej przesyłowej (w km)	14,2
długość sieci ciepłej połączeń do budynków i innych obiektów (w km)	4,6
liczba kotłowni	25
sieć drogowa	
długość dróg publicznych gminnych ogółem (w km)	432,2
długość dróg publicznych powiatowych (w km)	323,2
gospodarka ściekami i odpadami	
liczba komunalnych oczyszczalni ścieków	7
liczba ludności korzystających z oczyszczalni	38.885
liczba budynków mieszkalnych objętych zbieraniem odpadów z gospodarstw domowych	6.338

Zródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

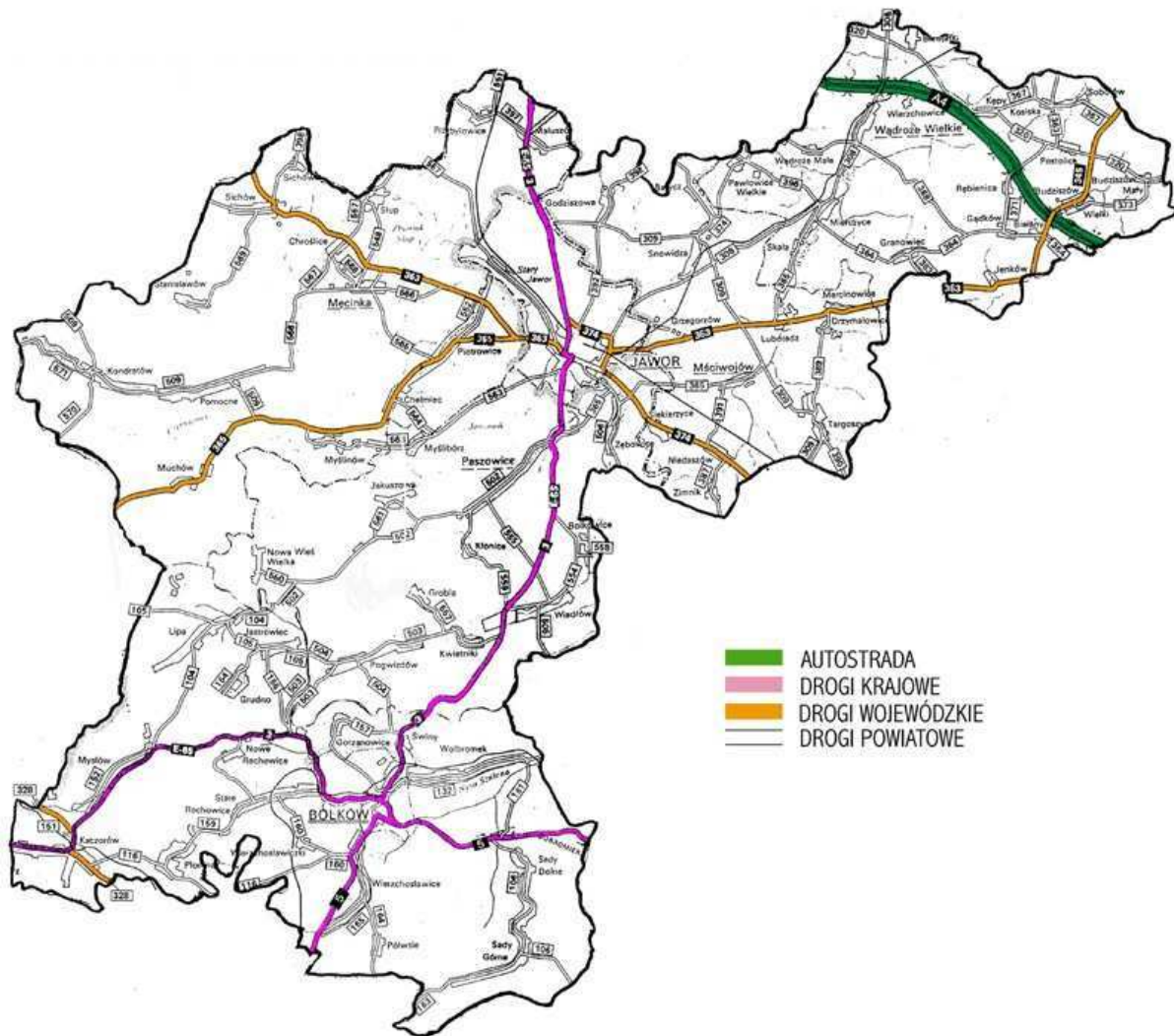
Powiat Jaworski posiada dobrze rozwiniętą sieć komunikacyjną. Na jego terenie krzyżują się ważne szlaki komunikacyjne. Przez Powiat przebiega główna oś komunikacyjna północ – południe, tzn. korytarz E-65 Skandynawia – Szczecin – Sudety – Europa Południowa. Połączenie to biegnie drogą krajową nr 3 i częściowo drogą krajową nr 5 (łączą się w Bolkowie). Autostrada A-4 zapewnia połączenie z Niemcami i południową częścią kraju, a drogi nr 3 i nr 5 zapewniają dogodne połączenie z północną i południową częścią kraju oraz Czechami. Drogi wojewódzkie z kolei zapewniają połączenie Powiatu Jaworskiego z powiatami ościennymi: legnickim, średzkim, świdnickim, złotoryjskim i kamiennogórskim.

Przebiegające przez Powiat drogi powiatowe umożliwiają połączenia międzygminne oraz gmin z siedzibą Powiatu. Drogi gminne stanowią natomiast uzupełniającą sieć dróg, służącą miejscowym potrzebom. Istniejący drogowy układ komunikacyjny zabezpiecza podstawowe potrzeby komunikacyjne ludności Powiatu Jaworskiego, jednak znaczną jego część stanowią drogi o parametrach technicznych nieodpowiadających wymogom przewidzianym dla ich kategorii.

W Powiecie Jaworskim znajduje się ogółem 639,4 km dróg publicznych, w tym: 83,3 km dróg krajowych, 70,1 km dróg wojewódzkich, 323,2 km dróg powiatowych i 432,2 km

dróg gminnych. Drogowy układ komunikacyjny w Powiecie Jaworskim przedstawia poniższa rycina.

Rycina 1. Drogowy układ komunikacyjny w Powiecie Jaworskim

Usługi komunikacyjne w Powiecie świadczy kilka podmiotów. Należą do nich: Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej „Trans-Pol” Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „R&B” R. KonstanciuK, Rotrans-Bus Robert Śliwa, Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „Manuela”, Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe Produkcyjne „Kacper”, Firma Przewozowa „Tarnowscy”, Firma Transportowa „Bowkun” i Kolej Dolnośląska S.A.

4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Z końcem 2010 roku Powiat Jaworski liczył 51.568 mieszkańców, w tym 26.318 kobiet, które stanowiły 51,04% ogółu ludności (na 100 mężczyzn przypadało 104 kobiet). Gęstość zaludnienia w Powiecie wynosiła 99 osoby na km². Dane szczegółowe w tym zakresie w odniesieniu do poszczególnych gmin Powiatu przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Ludność w poszczególnych gminach Powiatu Jaworskiego na koniec 2010 roku

lp.	nazwa jednostki	liczba ludności		gęstość zaludnienia (liczba osób na km ²)
		ogółem	kobiet	
1.	Bolków	10.777	5.563	71,89
2.	Jawor	23.773	12.355	1264
3.	Męcinka	4.825	2.413	32
4.	Mściwojów	4.049	2.063	56
5.	Paszowice	3.904	1.915	39
6.	Wądroże Wielkie	4.018	2.009	45

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Na koniec 2010 roku blisko połowa ludności Powiatu (46,1%) mieszkała w Jaworze, w którym gęstość zaludnienia była najwyższa (1.264 osób na km²). W pozostałych gminach Powiatu na 1 km² przypadało natomiast od 32 (Męcinka) do 71,89 osób (Bolków).

W latach 2007-2010 struktura wiekowa mieszkańców Powiatu ulegała zmianom. W okresie tym miał miejsce spadek liczby dzieci i młodzieży oraz wzrost liczby osób starszych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 4. Struktura wiekowa ludności Powiatu Jaworskiego w latach 2007-2010

	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	9.878	9.672	9.501	9.367
liczba osób w wieku produkcyjnym	34.151	34.178	34.047	34.009
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	7.764	7.911	8.033	8.192
ogółem	51.793	51.761	51.581	51.568

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 5. Struktura wiekowa ludności poszczególnych gmin Powiatu Jaworskiego w 2010 roku

lp.	nazwa jednostki	liczba mieszkańców według wieku i w %		
		przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny
1.	Bolków	2.054 (18,7%)	7.044 (64,1%)	1.885 (17,2%)
2.	Jawor	4.055 (17%)	16.285 (68,2%)	3.525 (14,8%)
3.	Męcinka	1.014 (21,1%)	3.078 (64%)	715 (14,9%)
4.	Mściwojów	798 (19,8%)	2.557 (63,4%)	681 (16,9%)
5.	Paszowice	733 (19%)	2.542 (65,8%)	589 (15,2%)
6.	Wądroże Wielkie	847 (21%)	2.541 (63,1%)	638 (15,8%)

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2007-2010 liczba mieszkańców Powiatu zmniejszała się z roku na rok (z 51.793 w 2007 r. do 51.568 w 2010 r.). Proces starzenia w największym stopniu dotyczył mieszkańców gmin Bolków i Mściwojów, w których na koniec 2010 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły odpowiednio 17,2 i 16,9% ogółu ludności. Najlepiej pod tym względem wyglądała sytuacja w mieście Jawor i gminie Męcinka, w których udział seniorów w ogóle mieszkańców wynosił odpowiednio 14,8 i 14,9%.

Jeśli chodzi o osoby w wieku przedprodukcyjnym, największy ich udział w ogóle ludności odnotowano w gminach Męcinka (21,1%) i Wądroże Wielkie (21%), najmniejszy natomiast w mieście Jawor (17%), w którym z kolei odnotowano znacznie większy niż w innych gminach Powiatu odsetek osób w wieku produkcyjnym (68,2%).

Generalnie na koniec 2010 roku liczba dzieci i młodzieży przewyższała liczbę osób starszych we wszystkich gminach Powiatu. Najlepiej pod tym względem wyglądała sytuacja w gminie Męcinka, w której różnica pomiędzy odsetkiem ww. osób wynosiła 6,2% punktu procentowego.

Wpływ na sytuację demograficzną w Powiecie miały m.in. takie czynniki, jak kształtowany przez liczbę urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz migracja, odbywająca się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 6. Ruch naturalny ludności Powiatu Jaworskiego w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba urodzeń żywych	490	576	514
liczba zgonów	569	539	611
przyrost naturalny	-79	37	- 97

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 7. Ruch migracyjny ludności Powiatu Jaworskiego w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
saldo migracji w ruchu wewnętrznym	-103	-73	-77	- 30
saldo migracji w ruchu zagranicznym	-36	-38	-11	0
saldo migracji ogółem	-139	-111	-88	- 30

Zródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2007-2009 zarówno liczba urodzeń żywych, jak i liczba zgonów w Powiecie ulegała wahaniom. Kształtowany przez nie przyrost naturalny również ulegał wahaniom, będąc w 2007 i 2009 roku na poziomie ujemnym (odpowiednio 79 i 97).

Na spadek liczby mieszkańców w Powiecie, poza ujemnym przyrostem naturalnym, miał również wpływ ruch migracyjny. W analizowanym okresie saldo migracji było niekorzystne, choć z roku na rok coraz mniej (z 139 w 2007 r. do 30 w 2010 r.). W głównej mierze przyczyniło się do tego znaczne zmniejszenie się w 2010 roku ujemnego salda migracji w ruchu zagranicznym.

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności Powiatu na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na dwie istotne, wcześniej odnotowane, kwestie. Pierwsza z nich dotyczy stale zmniejszającej się w Powiecie liczby dzieci i młodzieży. Druga z kolei odnosi się do systematycznego wzrostu liczby osób starszych. W przyszłości ta ostatnia grupa będzie zasilana przez liczne obecnie grono osób w wieku produkcyjnym, które zakończą aktywność zawodową.

Powyższe tendencje demograficzne będą wymagały dostosowania usług społecznych do potrzeb zarówno dzieci i młodzieży, jak i seniorów. W przypadku tych pierwszych konieczne będzie dopasowanie oferty edukacyjno-wychowawczej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, tym drugim trzeba będzie natomiast udzielić stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

5. SYTUACJA GOSPODARCZA

Powiat Jaworski ma charakter rolniczo-przemysłowy. Doskonałe warunki do rolnictwa panują w środkowej i północno-wschodniej części Powiatu, gdzie dominuje nizinne ukształtowanie terenu. Intensywnej produkcji rolnej sprzyjają warunki klimatyczne, które sprawiają, że długość okresu wegetacji należy w tym rejonie do najdłuższych w Polsce.

Ważność rolnictwa w gospodarce Powiatu potwierdza struktura użytków rolnych, które zajmują 70% powierzchni Powiatu. Wśród nich przeważają grunty orne (82,8%), co potwierdzają dane przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki

powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)		40.681
w tym:	grunty orne (w ha)	33.701
	sady (w ha)	192
	łąki i pastwiska (w ha)	6.788
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)		12.944
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków (w ha)		4.530

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Jaworze.

Podłoże dla gruntów orných stanowią przede wszystkim gleby pseudobielicowe, brunatne, czarne ziemie i mady. Uprawia się głównie zboża (głównie pszenicę, a także jęczmień, owies, żyto i kukurydzę na ziarno) oraz buraki cukrowe, ziemniaki i rzepak. Oprócz upraw ww. roślin rozwinięta jest również produkcja warzywno-sadownicza (na potrzeby przemysłu rolno-spożywczego i nasiennej). Hodowla skupia się natomiast na zwierzętach gospodarskich (bydło mlecznym i mięsnym, trzodzie chlewnej i owcach).

Działalność przemysłowa w Powiecie prowadzona jest głównie w Jaworze i Bolkowie. W latach 2007-2010 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na jego terenie zwiększała się z roku na rok (z 4.481 w 2007 r. do 4.989 w 2010 r.). Na koniec 2009 roku działały one przede wszystkim w takich sekcjach, jak: handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (1.505 podmiotów), budownictwo (605), przetwórstwo przemysłowe (565), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (304), pozostała działalność usługowa (281), transport i gospodarka magazynowa (274) oraz działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (269). Szczegółowe informacje za rok 2010 nie są jeszcze opracowane przez GUS, ustalono jedynie liczbę podmiotów ogółem. Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych w Powiecie przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 9. Podmioty gospodarcze w Powiecie Jaworskim w latach 2007-2010

	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
liczba podmiotów w sektorze publicznym	141	143	195	-
liczba podmiotów w sektorze prywatnym	4.340	4.533	4.604	-
liczba podmiotów ogółem	4.481	4.676	4.799	4989

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 10. Podmioty gospodarcze w Powiecie Jaworskim w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) na koniec 2009 roku

sekcja	liczba podmiotów
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	174
przetwórstwo przemysłowe	565
budownictwo	605
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1.505
transport i gospodarka magazynowa	274
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	118
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	135
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	269
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	304
edukacja	127
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	134
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	108
pozostała działalność usługowa	281
inne sekcje	200

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Do najważniejszych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w Powiecie należą:

- „Kuźnia – Jawor” S.A. – producent wysokiej jakości odkuwek matrycowych,
- Global Pollena Fabryka Chemii Gospodarczej S.A. – producent środków do prania, zmywania, czyszczenia, szamponów, środków do konserwacji i pielęgnacji samochodów, mydła specjalnego przeznaczenia, płynów do chłodziaczy samochodowych,
- Jawor Home Sp. z o.o. – producent mebli, głównie krzeseł i stołów,
- Spółdzielnia Inwalidów „Inprodus” – zakład pracy chronionej produkujący wyroby branży motoryzacyjnej, elektronicznej i metalowej,
- Pionier” S.A. – producent wyrobów gumowych,
- Zakład Produkcji Opakowań Jan Legień – produkcja tektury i opakowań,
- „Korpo” Sp. z o.o. – obróbka mechaniczna odlewów i odkuwek,
- Kommunal Technik M. SAUERBACH Sp. z o.o. – producent maszyn i urządzeń dla przedsiębiorstw komunalnych, kompaktorów, walców do zagęszczania gruntu, urządzenia do oczyszczania miasta itp.,
- „Metal-Jawor” Sp. z o.o. – producent maszyn i urządzeń dla przemysłu kamieniarskiego,
- Zakład Produkcji Odzieży „Debel”,

- Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjne i Handlowe „COM-D” Sp. z o.o. – prowadzenie usług komunalnych,
- „Agroma” Sp. z o.o. – prowadzenie sprzedaży maszyn i urządzeń rolniczych, materiałów elektrycznych, budowlanych.
- IS Polska Sp. z o. o. – producent elementów samochodowych
- INFRAKOL S.C. Przedsiębiorstwo budownictwa kolejowego i inżynieryjnego
- PPH „CERAL” – produkcja pasz
- DOMEX Sp. J. – dystrybucja sprzętu AGD
- „Martex” S-ka Jawna – produkcja pieczywa i wyrobów cukierniczych
- BDA Montaż – usługi budowlane
- Stolarstwo – Tartaczniactwo Ryszard Sułkowski

Powiat Jaworski jest regionem wielu szans i możliwości, stanowiącym atrakcyjny teren do inwestowania. Inwestorzy mogą liczyć na daleko idącą pomoc władz Powiatu i gmin wchodzących w jego skład, m.in. w postaci zwolnień z podatków lokalnych.

6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Jaworze, w latach 2007-2010 liczba osób bezrobotnych w Powiecie Jaworskim ulegała zmianom od 3.478 na koniec 2007 roku poprzez 2.999 osób na koniec roku następnego do 4.160 osób na koniec roku 2010. Wśród pozostających bez pracy w latach 2007-2008 większość stanowiły kobiety (odpowiednio 1.953 i 1.564 osoby), a w 2009 i w 2010 roku mężczyźni (2.041 osób i 2107). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Bezrobotni w Powiecie Jaworskim według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2007-2010

	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
liczba bezrobotnych w powiecie	3.478	2.999	3.909	4160
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	10,2%	8,8%	11,5%	12,23
liczba bezrobotnych kobiet w powiecie	1.953	1.564	1.868	2053
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	56,2%	52,2%	47,8%	49,35

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Jaworze.

Odmienne kształtował się poziom bezrobocia w poszczególnych gminach Powiatu. Na koniec 2010 roku największy udział osób pozostających bez pracy w ogóle będących w wieku produkcyjnym odnotowano w Jaworze (odpowiednio 40 %), a najmniejszy w gminie Wądroże Wielkie (5%). Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Bezrobotni w gminach Powiatu Jaworskiego na koniec 2010 roku

lp.	nazwa jednostki	liczba bezrobotnych	udział bezrobotnych w ogóle ludności w wieku produkcyjnym
1.	Bolków	1.266	31 %
2.	Jawor	1.702	40 %
3.	Męcinka	356	9 %
4.	Mściwojów	362	9 %
5.	Paszowice	264	6 %
6.	Wądroże Wielkie	210	5 %

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Jaworze i Głównego Urzędu Statystycznego.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2007-2009 w Powiecie Jaworskim, Województwie Dolnośląskim i w kraju.

Tabela 13. Stopa bezrobocia w Powiecie Jaworskim, Województwie Dolnośląskim i w kraju w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
stopa bezrobocia w Powiecie Jaworskim	18,8%	16,3%	20,3%
stopa bezrobocia w Województwie Dolnośląskim	11,4%	10%	12,5%
stopa bezrobocia w kraju	11,2%	9,5%	11,9%

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2007-2009 Powiat Jaworski charakteryzował się dużo wyższą, w stosunku do Województwa Dolnośląskiego i kraju, stopą bezrobocia. Zarówno w Powiecie, Województwie, jak i w kraju w 2009 roku odnotowano jej wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w Powiecie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy, wykształcenia oraz oferty pracy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia ją tabela 14 i 15.

Tabela 14. Bezrobotni w Powiecie Jaworskim według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

		liczba bezrobotnych			udział kobiet (w %)	liczba bezrobotnych			udział kobiet (w %)
		ogółem	kobiet			ogółem	kobiet		
wiek	18-24 lata	848	420	49,5	staż pracy	bez stażu	576	343	59,5
	25-34 lata	1.140	616	54,0		do 1 roku	616	361	58,6
	35-44 lata	690	355	51,4		1-5 lat	885	434	49,0
	45-54 lata	874	401	45,9		5-10 lat	611	273	44,7
	55-59 lat	279	76	27,2		10-20 lat	674	290	43,0
	60-64 lata	79	-			20-30 lat	457	153	33,5
czas pozostawania bez pracy	do 1 miesiąca	473	177	37,4	wykształcenie	30 lat i więcej	90	14	15,6
	1-3 miesiące	1.033	438	42,4		wyższe	264	182	68,9
	3-6 miesięcy	866	412	47,6		policealne i śr. zawodowe	873	498	57,0
	6-12 miesięcy	747	374	50,1		średnie ogólnokształcące	291	168	57,7
	12-24 miesiące	427	255	59,7		zasadnicze zawodowe	1.179	496	42,1
	pow. 24 miesięcy	363	212	58,4		gimnazjalne i niższe	1.302	524	40,2

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Jaworze.

Najliczniejszą grupą bezrobotnych i stale się powiększającą, stanowią bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej. W roku 2010 liczba zarejestrowanych bezrobotnych z takim wykształceniem ukształtowała się na poziomie 1 404 osób, co stanowi 33,7 % ogółu osób zarejestrowanych.

Na koniec 2009 roku wśród bezrobotnych w Powiecie największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 18-34 lata, często bez doświadczenia zawodowego (łącznie 1.988 osób), osoby pozostające bez zatrudnienia od 1 do 3 miesięcy (1.033 osoby), osoby ze stażem

pracy od 1 roku do 5 lat (885 osób), a także osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (1.302 osoby) oraz zasadniczym zawodowym (1.179 osób). W strukturze wiekowej według stanu na koniec grudnia 2010 r. najliczniejszą grupę stanowili bezrobotni w wieku 25-34 lata (1 195 osób) tj. 28,7% ogółu zarejestrowanych.

Liczne grupy wśród będących bez zatrudnienia stanowiły również osoby w wieku 45-54 lata (874 osoby), osoby pozostające bez pracy od 3 do 6 miesięcy (866 osób), osoby ze stażem pracy od 20 do 30 lat (674 osoby) oraz osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (873 osoby).

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób w wieku 25-34 lata (54%) i 35-44 lata (51,4%), osób pozostających bez pracy długotrwale, powyżej 12 miesięcy (59,1%), osób bez stażu pracy (59,5%) i ze stażem pracy do 1 roku (58,6%) oraz osób z wykształceniem wyższym (68,9%).

Tabela 15. Bezrobotni w Powiecie Jaworskim na koniec 2010 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

rodzaj działalności ostatniego miejsca pracy	liczba bezrobotnych	liczba ofert pracy
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	157	0
przetwórstwo przemysłowe	747	2
budownictwo	141	3
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	200	3
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	44	2
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	50	5
administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenie społeczne	131	0
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	49	0
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	37	0

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Jaworze.

Na koniec 2010 roku wśród bezrobotnych w Powiecie dominowały osoby, dla których ostatnimi miejscami pracy były podmioty gospodarcze prowadzące działalność w takich działach, jak: przetwórstwo przemysłowe (747 osób), handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (200 osób), rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (157 osób), budownictwo (141 osób) oraz administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenie społeczne (131 osób).

Z powyższych danych wynika, że programami aktywizującymi należy objąć przede wszystkim osoby z krótkim stażem pracy lub bez stażu pracy, którym powinno się zapewnić możliwość poszerzenia doświadczenia zawodowego lub podjęcia pierwszej pracy. Nie należy również zapominać o osobach mających za sobą od 10 do 20 lat pracy, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy. W szczególności dotyczy to tych, którzy przed zwolnieniem z pracy byli zatrudnieni w przetwórstwie przemysłowym, handlu hurtowym i detalicznym; naprawie pojazdów samochodowych, włączając motocykle, rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie, budownictwie oraz administracji publicznej, obronie narodowej i w obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych.

Ze względu na to, że problem bezrobocia w Powiecie w największym stopniu dotyczył osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym, należy nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób pozostających na rynku pracy bez zatrudnienia, szczególny nacisk należy położyć na doksztalcenie oraz podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Oczekujących na mieszkania w tym również na podstawie wyroków sądowych i bezdomnych na koniec 2010 r. w powiecie było około 120 osób. Osoby bezdomne z terenu gmin są kierowani do schronisk w Leśnej („Przystań”), w Wałbrzychu („Markot”) i w Zduńskiej Woli. Najczęściej gmina opłaca ich pobyt, bo nie mają oni własnych dochodów. W 2010 r. w schronisku było 10 osób z terenu miasta Jawor, obecnie przebywa 7. W całej Polsce samorządy borykają się ze wzrastającą liczbą niezrealizowanych wyroków eksmisyjnych, na mocy których orzekane jest prawo do lokalu socjalnego. Od 2007 r. do marca 2010 r. w Polsce potrzeby gmin w tej dziedzinie wyniosły 262 mln zł, a zakwalifikowano wnioski na 162 mln zł (pieniądze pochodziły z Funduszu Dopłat).

W latach 2007-2009 liczba mieszkań w Powiecie Jaworskim wzrosła z 17.073 w 2007 r. do 17.190 w 2009 r. Zwiększyła się tym samym liczba izb (z 64.957 w 2007 r. do 65.590 w 2009 r.) i powierzchnia użytkowa mieszkań (z 1.206.008 m² w 2007 r. do 1.223.229 m² w 2009 r.). Nieznacznie wzrosła również przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (z 70,6 m² w 2007 r. do 71,2 m² w 2009 r.) i przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (z 23,3 m² w 2007 r. do 23,7 m² w 2009 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Zasoby mieszkaniowe Powiatu Jaworskiego w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba mieszkań	17.073	17.124	17.190
liczba izb	64.957	65.239	65.590
powierzchnia użytkowa mieszkań (w m ²)	1.206.008	1.213.914	1.223.229
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	70,6	70,9	71,2
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (w m ²)	23,3	23,5	23,7

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2008-2009 liczba nowo oddanych mieszkań była znacznie mniejsza niż w 2007 roku (odpowiednio 52 i 70 w stosunku do 108). Co za tym idzie, w latach 2008-2009, w porównaniu do 2007 roku, mniejsza była liczba nowych izb oddanych do użytkowania (odpowiednio 284 i 369 w stosunku do 423) i powierzchnia użytkowa mieszkań (odpowiednio 7.943 i 9.734 m² w stosunku do 10.875 m²). Jeśli chodzi o budownictwo niemieszkalne, w analizowanym okresie oddano do użytkowania odpowiednio 22, 21 i 33 budynki o powierzchni użytkowej odpowiednio 7.678, 6.747 i 3.776 m². Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Nowo oddane mieszkania i budynki niemieszkalne w Powiecie Jaworskim w latach 2007-2010

	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania	108	52	70	90
liczba nowych izb oddanych do użytkowania	423	284	369	-
powierzchnia użytkowa oddanych mieszkań (w m ²)	10.875	7.943	9.734	8.859
liczba nowych budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania	22	21	33	-
powierzchnia użytkowa budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania (w m ²)	7.678	6.747	3.776	-

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczona przez gminy, a realizowana przez Ośrodki Pomocy Społecznej bądź Urzędy Gmin. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminach Powiatu Jaworskiego w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	12.409	12.774	9.051
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	1.532.793	1.116.160	1.113.530

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych w Powiecie w 2009 roku była znacznie niższa niż w latach 2007-2008. Tym samym zmieniała się również wysokość kwot przeznaczonych na ten cel (z 1.532.793 zł w 2007 r., 1.116.160 zł w 2008 r., 1.113.530 zł w 2009 r.).

8. EDUKACJA

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kompetencji, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od dzieciństwa jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, w małych miastach i dużych aglomeracjach, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

W roku szkolnym 2010/2011 w Powiecie Jaworskim funkcjonowało 40 placówek oświatowo-wychowawczych, w tym 10 przedszkoli, 16 szkół podstawowych, 9 szkół gimnazjalnych i 3 szkoły ponadgimnazjalne. Dane szczegółowe na temat ww. placówek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Placówki oświatowo-wychowawcze w Powiecie Jaworskim w latach szkolnych 2008 do 2011.

	Rok szkolny 2008/2009	Rok szkolny 2009/2010	Rok szkolny 2010/2011
Przedszkola	6	7	10
Szkoły podstawowe	16	16	16
Gimnazja	9	9	9
Zespoły szkół ponadgimnazjalnych	3	3	3
Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Jaworze	1	1	1

Powiatowe Centrum Poradnictwa Psychologiczno – Pedagogicznego i Doradztwa Metodycznego w Jaworze	1	1	1
Razem	36	37	40

Źródło: Dane Urzędów Gmin i Starostwa Powiatowego w Jaworze.

W uzupełnieniu powyższych danych warto odnotować, iż w Powiecie Jaworskim działają również Niepubliczny Żłobek „Tęczowy Zakątek” w Jaworze (ul. Armii Krajowej),

W 2010 r. Wydział Edukacji, Zdrowia i Polityki Społecznej wydał 9 skierowań do MOW, 7 do MOS i 43 do SOSzW. W szkołach ponadgimnazjalnych w 2010 r. 4 uczniów objętych było nauczaniem indywidualnym.

W skład Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Jaworze wchodzi:

- Specjalna Szkoła Podstawowa Nr 2 dla dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu umiarkowanym i znacznym,
- Specjalna Szkoła Podstawowa Nr 3 dla dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim
- Specjalne Gimnazjum Nr 4 dla dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu umiarkowanym i znacznym,
- Specjalne Gimnazjum Nr 3 dla dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim,
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna (szkoła ponadgimnazjalna),
- Trzyletnia Szkoła Specjalna Przystosowująca do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym, oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

W Ośrodku funkcjonuje również:

- nauczanie indywidualne
- zespół rewalidacyjno-wychowawczy
- zespół wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka
- internat;
- świetlica, stołówka, świetlica dla młodzieży
- Centrum Terapii i Wypoczynku w Muchowie.

Cele i zadania Ośrodka wynikają z indywidualnych programów edukacyjnych realizowanych z wychowankami.

9. KULTURA

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. W Powiecie Jaworskim odbywa się wiele imprez kulturalnych o zasięgu ponadgminnym, ponadpowiatowym, wojewódzkim, krajowym i międzynarodowym. Do najważniejszych z nich należą odbywające się cyklicznie w Jaworze Jaworskie Koncerty Pokoju. Jest to międzynarodowy festiwal muzyki kameralnej, którego organizatorem jest Muzeum Regionalne w Jaworze. Koncerty odbywają się w unikatowym wnętrzu XVII-wiecznego Kościoła Pokoju.

Innym wydarzeniem kulturalnym w Powiecie jest Święto Miodu i Produktu Lokalnego. Impreza ta, organizowana w Bolkowie, skupia pszczelarzy z Dolnego Śląska, a w jej ramach odbywają się wykłady, mają miejsce prezentacje sprzętu pszczelarskiego oraz ekspozycje wyrobów woskowych i produktów lokalnych. Cyklicznymi imprezami organizowanymi w Powiecie są również Dni Bolkowa i Dni Jawora. Są to trzydniowe imprezy z szerokim wachlarzem atrakcji towarzyszących w postaci występów, pokazów, wystaw.

Dni Kultury Rycerskiej na Zamku Bolków to kolejna impreza organizowana w powiecie. Ma ona charakter plenerowy, a w jej ramach odbywają się: turniej, pokazy walk rycerskich, władania orężem średniowiecznym oraz występy tańców plebejskich. Na zamku Bolków mają również miejsce XVII-wieczny Piknik Rycerski, którego idea jest ukazanie obyczajowości, kultury i uzbrojenia z XVII wieku (na dziedzińcach zamkowych odbywają się musztry strzeleckie, turnieje łucznicze, szermiercze we władaniu rapierem, szpadą i szablą historyczną) oraz jeden z największych w Europie festiwali rocka gotyckiego Castle Party, na który tłumnie zjeżdżają się miłośnicy tej muzyki z całego świata.

„Muchowska Kosa” jest z kolei dolnośląską imprezą rekreacyjno-edukacyjną organizowaną w miejscowości Muchów (gmina Męcinka) z udziałem rolników polskich, czeskich i niemieckich. Ma ona na celu aktywizację i integrację społeczności lokalnej przy wykorzystaniu istniejących walorów przyrodniczych. W jej trakcie odbywa się konkurs koszenia łąk, układania bukietów i kompozycji kwiatowych, parada strojów ludowych, występy zespołów folklorystycznych oraz konferencja środowiskowa.

Kolejną imprezą organizowaną w Powiecie jest Targoszyński Scyzoryk – Dzień Szkółkarza i Sadownika. Jest to wydarzenie plenerowe, nawiązujące tematycznie do idei Ekomuzeum Wsi Dolnośląskiej oraz tradycji. W jej ramach odbywają się konkursy: okulizacyjny, na najładniejszy bukiet róż, na pielęgnację drzewka bonsai i wiele innych.

Inną imprezą organizowaną w gminie Mściwojów jest Piknik Żeglarski. Jest to wydarzenie o charakterze rekreacyjno-sportowym, mające corocznie miejsce na Zbiorniku Wodnym Mściwojów. Uczestniczą w nim turyści, reprezentacje organizacji pozarządowych z różnych stron województwa oraz spoza regionu. Bogaty program imprezy obejmuje m. in. pływanie pod żaglami, na nartach wodnych oraz na kajakach, pokazy windsurfingowe, pokazy udzielania pierwszej pomocy na wodzie oraz współzawodnictwo na ergonometrze.

Święta Pierogów w Paszowicach to kolejna impreza organizowana w Powiecie, która skierowana jest do turystów preferujących wydarzenia o charakterze kulinarnym. W jej trakcie, na żywo, z udziałem widzów odbywa się cały proces przyrządzania pierogów. Corocznie podczas imprezy przeprowadzane są konkursy na najsmaczniejsze pierogi, Turniej Sołectw w Lepieniu Pierogów oraz inne kulinarne konkurencje.

Kolejnym wydarzeniem wartym odnotowania są Międzynarodowe Targi Chleba, które odbywają się w Jaworze. Impreza ta ma na celu promocję miasta oraz jego silnych korzeni związanych z piekarnictwem. W jej ramach organizowane są ekspozycje wytwórców pieczywa, producentów maszyn i urządzeń, sprzętu piekarniczego i innych gałęzi przedsiębiorczości współpracujących z branżą, zawierane są transakcje handlowe. Imprezę uświetniają liczne występy kulturalne, można też nabyć i posmakować chleba z różnych części kraju i Europy.

W Powiecie Jaworskim funkcjonuje kilkanaście placówek kulturalnych. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Placówki kulturalne w Powiecie Jaworskim w 2010 roku

Lp.	nazwa i adres placówki	gmina
1.	Jaworski Ośrodek Kultury w Jaworze, ul. Rynek 5, 59-400 Jawor	Jawor
2.	Gminno-Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Bolkowie, ul. Szpitalna 16, 59-420 Bolków	Bolków
3.	Gminny Ośrodek Kultury w Paszowicach, Paszowice 142, 59-411 Paszowice	Paszowice
4.	Muzeum Regionalne w Jaworze, ul. Klasztorna 6, 59-400 Jawor	Jawor
5.	Miejska Biblioteka Publiczna w Jaworze, Plac Seniora 4, 59-400 Jawor, Filia Nr 1, ul. Moniuszki 10, 59-400 Jawor	Jawor
6.	Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Bolków, ul. Rynek 36, 59-420 Bolków Filia w Filia w Kaczorowie Filia w Lipie Filia w Wierzchosławicach	Bolków

7.	Gminna Biblioteka Publiczna w Męcince, Męcinka 10, 59-424 Męcinka Filia w Piotrowicach Filia w Pomocnem Filia w Przybyłowicach	Męcinka
8.	Gminna Biblioteka Publiczna w Mściwojowie z/s w Targoszynie, Targoszyn 51; 59-407 Mściwojów Filia w Snowidzy	Mściwojów
9.	Gminna Biblioteka w Paszowicach, Paszowice 137a, 59-411 Paszowice Filia w Sokolej	Paszowice
10.	Gminna Biblioteka Publiczna w Wądrożu Wielkim, Wądroże Wielkie 175, 59-430 Wądroże Wielkie Filia w Budziszowie Wielkim	Wądroże Wielkie
11.	Biblioteka Pedagogiczna w Powiatowym Centrum Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego i Doradztwa Metodycznego w Jaworze, ul. Piłsudskiego 11, 59-400 Jawor	Jawor

Zródło: Dane Starostwa Powiatowego w Jaworze.

10. SPORT I REKREACJA

Propagowany w dzisiejszych czasach zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Sport wpływa bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również jego cechy charakteru, postawę, relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność.

Działalność sportowa w Powiecie Jaworskim prowadzona jest głównie w 35 klubach sportowych. W klubach tych uprawiane są różnorodne dyscypliny sportowe, tj. piłka nożna, piłka siatkowa kobiet i mężczyzn, koszykówka, tenis stołowy, tenis ziemny, brydż sportowy, łucznictwo, szachy, biegi długodystansowe, akrobatyka sportowa i karate. Koordynatorami działalności sportowej są: Powiatowe Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w środowisku wiejskim oraz Powiatowy Szkolny Związek Sportowy w Jaworze w zakresie sportu szkolnego. Ponadto działalność sportowo-obronną prowadzi Zarząd Rejonowy Ligi Obrony Kraju. Największymi osiągnięciami sportowymi mogą poszczycić się Miejski Klub Sportowy „Victoria” Jawor – mistrz Polski w akrobatyce sportowej z 2000 r. oraz Klub Sportowy „Olimpia” Jawor, który uczestniczy w rozgrywkach w drugiej ligi piłki siatkowej kobiet.

Krzewieniem kultury fizycznej i sportu wśród dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców powiatu zajmują się Ogniska Towarzystwa „Piast” i „Jaworzanie” Krzewienia Kultury Fizycznej. Organizowaniem turystyki, różnego rodzaju rajdów i poznawania regionu przez dzieci, młodzież i mieszkańców Powiatu zajmuje się z kolei Oddział Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Jaworze.

Działalność sportowo-rekreacyjną w Powiecie prowadzi również Ośrodek Sportu i Rekreacji w Jaworze, w którego gestii pozostaje stadion miejski, basen otwarty z hotelem i kawiarnią, kryta pływalnia „Słowianka” oraz ośrodek wypoczynkowy „Jawornik” z akwenem wodnym o powierzchni 6 ha. Z kolei w Bolkowie działania w zakresie sportu i rekreacji podejmuje Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji, a na infrastrukturę sportowo-rekreacyjną składają się m.in. stadion miejski oraz basen otwarty.

Wykaz obiektów sportowo-rekreacyjnych w Powiecie zawiera poniższa tabela.

Tabela 21. Obiekty sportowo-rekreacyjne w Powiecie Jaworskim w 2010 roku

Lp.	wykaz obiektów	gmina
1.	<p>Boiska:</p> <ul style="list-style-type: none"> • trawiaste lokalnych drużyn sportowych w Bolkowie, Lipie, Mysłowie, Kaczorowie, Starych Rochowicach, Wolbromku, Wierzchosławicach, Sadach Górnych, Półwsiach • asfaltowe na placu zabaw przy ul. 1 Maja w Bolkowie • kompleks boisk z bieżnią dla dzieci przy SP w Bolkowie • boisko do gry w piłkę siatkową przy ZSA w Bolkowie, <p>Sale gimnastyczne – przy SP w Bolkowie</p> <p>Korty tenisowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na placu zabaw przy ul. 1 Maja • przy SP w Bolkowie <p>Basen letni</p>	Bolków
2.	<p>Stadiony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stadion Miejski z dwoma trawiastymi boiskami do piłki nożnej oraz ze 100 m bieżnią prostą • zespół boisk „Orlik” <p>Boiska:</p> <ul style="list-style-type: none"> • trawiaste i asfaltowe w SP Nr 5 • asfaltowe wielofunkcyjne w Gimnazjum Nr 1 • asfaltowe w SP Nr 4 • asfaltowe w SP Nr 1 • wielofunkcyjne w I ZSO • wielofunkcyjne w SOS W • wielofunkcyjne w PCKZ <p>Sale sportowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sala sportowa uniwersalna w ZSO • sala gimnastyczna przy ul. Armii Krajowej i przy ul. Piłsudskiego w SP Nr 5 • sala gimnastyczna w Gimnazjum Nr 1 • sala gimnastyczna w SP Nr 4 • sala gimnastyczna w PCKZ • sala gimnastyczna w I ZSO <p>Baseny i pływalnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • basen letni w Parku Miejskim • kryta pływalnia „Słowianka” • OW „Jawornik” <p>Korty tenisowe:</p>	Jawor

	<ul style="list-style-type: none"> • przy ul. Myśluborskiej • przy ul. Rapackiego 	
3.	<p>Boiska sportowe i sale gimnastyczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Męcinka – boisko sportowe, sala gimnastyczna, kort tenisowy • Piotrowice – boisko sportowe, sala gimnastyczna • Chełmiec – boisko sportowe • Myślinów – boisko sportowe • Małuszów – boisko sportowe • Muchów – boisko sportowe • Pomocne – boisko sportowe • Kondratów – boisko sportowe • Sichów – boisko szkolne • Chroślice – boisko sportowe • Słup – boisko sportowe • Przybyłowice – boisko sportowe <p>Strzelnica sportowa w Stanisławowie</p>	Męcinka
4.	<p>Boiska sportowe w Targoszynie, Snowidzy, Mściwojowie, Niedaszowie i Marcinowicach</p> <p>Zbiornik w Mściwojowie</p>	Mściwojów
5.	<p>Stadiony i boiska sportowe do gry w piłkę nożną:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stadion sportowy w Paszowicach • stadion sportowy w Wiadrowie, • boisko sportowe w Pogwizdowie • boisko sportowe w Kwietnikach <p>Obiekty szkolne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • SP w Paszowicach – sala gimnastyczna, boisko wielofunkcyjne • Gimnazjum w Wiadrowie – sala gimnastyczna, boisko wielofunkcyjne • SP w Pogwizdowie – sala gimnastyczna, boisko do koszykówki 	Paszowice
6.	<p>Sala gimnastyczna – SP w Wądrożu Wielkim</p> <p>Boiska szkolne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • SP w Wądrożu Wielkim • Gimnazjum w Budziszowie Wielkim <p>Boiska wiejskie: Budziszów Wielki, Budziszów Mały, Postolice, Kosiska, Kępy, Biernatki, Wądroże Wielkie, Mierzyce, Granowice, Gądków, Jenków</p>	Wądroże Wielkie

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Jaworze.

11. TURYSTYKA

Powiat Jaworski posiada wiele walorów turystyczno-wypoczynkowych. Składają się na nie duże kompleksy leśne oraz liczne szlaki turystyczne, wśród których do najbardziej znanych należą: „Dolnośląski Szlak Cystersów” (fragment Europejskiego Szlaku Cystersów z licznymi zabytkami sakralnymi), „Wygasłych Wulkanów” i „Kopaczy złota”. W Powiecie znajduje się również Park Krajobrazowy „Chełmy” z rezerwatem „Wąwóz Myśluborski” i tzw. Małymi Organami Myśluborskimi. W bezpośrednim sąsiedztwie Jawora jest natomiast chętnie odwiedzany przez wędkarzy zbiornik wodny „Słup”.

W Powiecie Jaworskim znajduje się również wiele zabytkowych obiektów architektury sakralnej i świeckiej. Do najważniejszych i cenniejszych w poszczególnych gminach należą:

- w mieście Jawor – Kościół Parafialny pw. św. Marcina, Ewangelicko-Augsburski, Kościół Pokoju pw. św. Ducha Zespół Poklasztorny Franciszkanów, Zespół Klasztorny Zgromadzenia Beginek, Zamek Piastowski, Baszta Strzegomska, Kamienica Mieszczańska przy ul. Legnickiej 3,
- w gminie Bolków – zespoły pałacowo-parkowe w Jastrowcu, Lipie, Kaczorowie, Płoninie, Sadach Dolnych, Sadach Górnych, Kościół p.w. Najświętszej Marii Panny z XIV wieku w Jastrowcu po części przebudowany w XVII wieku, Kościół p.w. św. Mikołaja z XIV wieku w Kaczorowie, Kościół p.w. św. Piotra i Pawła z XIV wieku w Lipie, Kościół p.w. Jana Chrzciciela z XIV wieku w Mysłowie, Kościół Ewangelicki z XVIII wieku w Sadach Górnych, Kościół p.w. św. Mikołaja z XIV wieku w Świnach, Kościół p.w. św. Barbary z XVIII wieku w Wolbromku, Zamek z XIII wieku w Bolkowie, Zamek z XIV wieku w Świnach, klasycystyczny ratusz w Bolkowie, kamienice z podcieniami w Bolkowie, ruiny zamku gotyckiego w Lipie, ruiny pałacu w Starych Rochowicach, późnobarokowy zespół pałacowo-folwarczny w Bolkowie,
- w gminie Męcinka – gotycko-barokowy Kościół p.w. Wniebowstąpienia Najświętszej Marii Panny w Słupie (gruntownie przebudowany w 1716 r.; obok Kościoła stoją cztery kamienne krzyże pokutne), Kościół p.w. św. Jana Chrzciciela w Chełmcu, kompleks pałacowo-parkowy w Małuszowie, Kościół Parafialny p.w. Narodzenia Marii Panny w Małuszowie, Kościół p.w. św. Marcina w Pomocnem, kamienna wieża widokowa na Mszanej (462 m. n.p.m.) koło Muchowa,
- w gminie Mściwojów – Kościół barokowy p.w. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny z XVIII wieku w Mściwojowie, kompleks zamkowo-pałacowy zaliczany do zabytków klasy I w Luboradzu, Kościół p.w. Zaślubin Najświętszej Maryi Panny wybudowany na przełomie renesansu i baroku w Luboradzu, dwór i pawilon parkowy z połowy XVIII wieku w Drzymałowicach, Pałac w Targoszynie (budynek wybudowany w 1897 r. łączący w sobie styl neorenesansowy i elementy neobaroku oraz rokoka), Kościół p.w. św. Jadwigi z przełomu XV i XVI wieku oraz z XVIII wieku w Targoszynie, Pałac wybudowany w XVII wieku w Snowidzy.

12. OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

Na koniec 2010 roku w Powiecie Jaworskim funkcjonowało 31 zakładów opieki zdrowotnej w tym 8 praktyk prywatnych, 2 praktyki lekarza rodzinnego i 8 praktyk stomatologicznych. Poniższa tabela zawiera dane na ich temat.

Tabela 22. Jednostki służby zdrowia w Powiecie Jaworskim w 2010 roku

LP.	NAZWA I ADRES PLACÓWKI	GMINA
1	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bolkowie ul. Wysokogórska 3, 59-420 Bolków	BOLKÓW
2	Gabinet Rehabilitacji "REHABIT" ul. Rynek 34, 59-420 Bolków	
3	Gabinet stomatologiczny ul. Polna 2, 59-420 Bolków	
4	Gabinet stomatologiczny ul. Mickiewicza 3C, 59-420 Bolków	
5	Poradnia otolaryngologiczna ul. Sienkiewicza 35/2, 59-420 Bolków	
6	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Polaka 6, 59-421 Kaczorów	
7	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej 59-420 Sady Górne 98	
8	NZOZ Jaworskie Centrum Medyczne ul. Szpitalna 3, 59-400 Jawor	JAWOR
9	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej KORMED Sp. z o.o. ul. Dmowskiego 9, 59-400 Jawor	
10	Przychodnia Rejonowa w Jaworze ul. Piłsudskiego 10 59-400 Jawor	
11	"Medicus" Centrum Diagnostyczno - Terapeutyczne Sp. z o.o. ul. Kuziennicza 4 , 59-400 Jawor	
12	"Przychodnia Rehabilitacyjna. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej" ul. Piłsudskiego 10, 59-400 Jawor	
13	"Salus" Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej ul. Piłsudskiego 10 , 59-400 Jawor	
14	Przychodnia Rejonowa Moniuszki 6, 59-400 Jawor	
15	Praktyka Lekarza Rodzinnego. Andrzej Domiński ul. Szpitalna 7e, 59-400 Jawor	
16	Praktyka Lekarza Rodzinnego. Krzysztof Maruszczak ul. Św. Marcina 2/1, 59-400 Jawor	
17	Salus. NZOZ. Poradnia Chirurgiczna i Urologiczna	

	Kościuszki 9, 59-400Jawor,	
18	Poradnia stomatologiczna. Krystyna Kazimierska Kombatantów 23/1, 59-400 Jawor	
19	Poradnia stomatologiczna . Barbara Tomala Chrobrego 15, 59-400 Jawor	
20	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Lityńscy Stomatologia Limanowskiego 25, 59-400 Jawor	
21	Poradnia stomatologiczna . Małgorzata Kijewska ul. Starojaworska 9, 59-400 Jawor	
22	Poradnia stomatologiczna . Anna Spilarewicz Przechodnia 2, 59-400 Jawor	
23	Gabinet stomatologiczny DENTOS Ul. Chrobrego 26, 59-400 Jawor	
24	Gminny Ośrodek Zdrowia w Piotrowicach Piotrowice 113, 59-424 Męcinka	MĘCINKA
25	Punkt Lekarski. Gminny Ośrodek Zdrowia 59-424 Pomocne 51	
26	Gminny Ośrodek Zdrowia w Mściwojowie Mściwojów 5a 59-407 Mściwojów	MŚCIWOJÓW
27	Punkt Lekarski w Snowidzy Snowidza (budynek Szkoły Podstawowej) 59-407 Mściwojów	
28	Gminny Zespół Zakładów Opieki Podstawowej 59-411 Paszowice 260	PASZOWICE
29	Gminny Zespół Zakładów Opieki Podstawowej w Paszowicach. Filia 59-411 Sokoła 2	
30	Ośrodek Zdrowia w Wądrożu Wielkim 59-430 Wądroże Wielkie 167	WĄDROŻE WIELKIE
31	Filia Ośrodka Zdrowia w Budziszowie Wielkim Budziszów Wielki 55 59-430 Wądroże Wielki	

Źródło: Dane Urzędów Gmin i Starostwa Powiatowego w Jaworze.

W zakresie udzielania pomocy przez służby ratownictwa medycznego w powiecie działa Zespół Ratownictwa Medycznego (Pogotowie Ratunkowe) w Legnicy z filią w Jaworze przy ul. Piłsudskiego) w ramach którego funkcjonuje całodobowo 1 zespół „S”(zespół specjalistyczny z lekarzem), który stacjonuje w Jaworze oraz także całodobowo 1 zespół „P” (zespół podstawowy) , którego siedziba znajduje się w Bolkowie.

13. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i, podobnie jak społeczeństwo, ulega zmianom. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwe piętno na jej funkcjonowaniu.

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Jaworze, w 2010 roku w Powiecie Jaworskim stwierdzono 1.382 przestępstw. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Przestępstwa popełnione w Powiecie Jaworskim w 2010 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw
kradzież mienia	170
w tym kradzież samochodu	13
kradzież z włamaniem	145
rozbój	19
uszkodzenie rzeczy	63
bójka i pobicie	21
uszczerbek na zdrowiu	22
przestępstwo narkotykowe	67
inne przestępstwa	862

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Jaworze.

W 2010 r. Komenda Powiatowa Policji w Jaworze przeprowadziła 102 postępowania o popełnienie 216 czynów karalnych przez 142 nieletnich. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24. Przestępstwa popełnione w Powiecie Jaworskim przez nieletnich w 2010 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw
Kradzież mienia	27
w tym kradzież samochodu	2
Kradzież z włamaniem	61
rozbój	4
Uszkodzenie rzeczy	21
Bójka i pobicie	6
Uszczerbek na zdrowiu	28
Przestępstwa narkotykowe	20
inne przestępstwa	49

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Jaworze.

Kuratorska służba Sądowa:

Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 ze zmianami), kuratorzy sądowi realizują określone przez prawo zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związane z wykonywaniem orzeczeń sądu.

Według danych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych, Rodzinnych i Nieletnich Sądu Rejonowego w Jaworze, w 2010 roku kuratorzy rodzinni sprawowali 213 nadzorów, w tym 46 nadzorów nad 46 nieletnimi, 12 nadzorów nad 12 osobami uzależnionymi od alkoholu i 155 nadzorów nad 512 osobami w sprawach opiekuńczych. Ponadto w 2010 r. kuratorzy dla dorosłych sprawowali 487 dozorów.

Z danych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Kamiennej Górze wynika, iż w 2010 roku kuratorzy dla dorosłych sprawowali 140 dozorów nad osobami dorosłymi z terenu Powiatu Jaworskiego. Nadzory sprawowano w 25 sprawach opiekuńczych, w 7 sprawach z nieletnimi oraz w 9 sprawach alkoholowych (nad 9 osobami). Ponadto w 97 sprawach sprawowano kontrolę okresu próby bez dozoru nad 95 osobami.

14. POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

14.1. POMOC SPOŁECZNA W GMINACH

Zadania pomocy społecznej w gminach wchodzących w skład Powiatu Jaworskiego wykonuje sześć Ośrodków Pomocy Społecznej, w tym: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaworze, Gminno-Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bolkowie oraz Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w Męcince, Mściwojowie, Paszowicach i Wądrożach Wielkich. Do ich podstawowych obowiązków należy: prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej, bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń, aktywizowanie środowiska lokalnego oraz współpraca z instytucjami i organizacjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym.

Na koniec 2010 roku kadre OPS-ów funkcjonujących w Powiecie stanowiło łącznie 122 osób, w tym 29 pracowników socjalnych. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w poszczególnych ośrodkach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25. Stan zatrudnienia w OPS-ach w Powiecie Jaworskim na koniec 2010 roku

lp.	nazwa jednostki	liczba pracowników ogółem	liczba pracowników socjalnych	liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego
1.	Bolków	15	6	1.833
2.	Jawor	70	13	1.829
3.	Męcinka	9	3	1.608
4.	Mściwojów	13	2+1 aspirant	2.024
5.	Paszowice	6	2	1.952
6.	Wądroże Wielkie	9	3	1.339

Zródło: Dane ośrodków pomocy społecznej w Powiecie Jaworskim.

Na koniec 2010 roku zapis ustawy o pomocy społecznej nakładający obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników zrealizowany był we wszystkich ośrodkach z wyjątkiem Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej w Mściwojowie i Paszowicach. Co warto podkreślić, w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Paszowicach na 1 pracownika socjalnego przypadało mniej niż 2.000 mieszkańców (1.952), niemniej z uwagi na to, że było zatrudnionych tylko 2 pracowników, zapis ustawowy nie był zrealizowany. W Mściwojowie oprócz 2 pracowników socjalnych, zatrudniony został aspirant pracy socjalnej.

Ośrodki Pomocy Społecznej realizują zadania wynikające z kilkunastu ustaw, wśród których zasadniczą stanowi ustawa o pomocy społecznej. Prawo do wsparcia udzielanego na jej podstawie mają osoby i rodziny, które spełniają kryterium dochodowe. Obecnie jest ono ustalone na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 351 zł na osobę w rodzinie.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez OPS-y na pomoc społeczną w 2010 roku.

Tabela 26. Środki finansowe wydatkowane przez OPS-y na pomoc społeczną w 2010 roku

lp.	nazwa jednostki	wysokość wydatków na pomoc społeczną w gminie ogółem (w zł)	wysokość wydatków na zadania własne (w zł)	wysokość wydatków na pomoc społeczną na 1 mieszkańca gminy (w zł)
1.	Bolków	1.403.557	1.233.861	127,79
2.	Jawor	4.143.509	3.953.509	169,00
3.	Męcinka	523.819	511.705	109,92
4.	Mściwojów	487.998	420.142	120,52
5.	Paszowice	178.922	83.649	45,83

6.	Wądroże Wielkie	413.549	305.444	102,92
----	-----------------	---------	---------	--------

Źródło: Dane ośrodków pomocy społecznej w Powiecie Jaworskim.

Wielkość środków finansowych przeznaczonych w 2010 roku na pomoc społeczną w poszczególnych gminach Powiatu Jaworskiego była zróżnicowana. Największe wydatki na 1 mieszkańca były w mieście Jaworze (146,54 zł na 1 mieszkańca) oraz w gminach Bolków (127,61) i Mściwojów (120,52). Najniższe kwoty przeznaczono z kolei w gminie Paszowice (45,83).

Wielkość środków finansowych przeznaczanych na pomoc społeczną stanowi wypadkową różnych czynników. Częściowo wynika ona z zamożności jednostki samorządu terytorialnego, która może wyasygnować mniej lub więcej pieniędzy na wsparcie ludności, a częściowo jest odzwierciedleniem istniejącego ubóstwa mieszkańców i związanych z nim realnych potrzeb.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców poszczególnych gmin Powiatu Jaworskiego objętych przez OPS-y wsparciem z zakresu pomocy społecznej w 2010 roku.

Tabela 27. Beneficjenci pomocy społecznej w gminach Powiatu Jaworskiego w 2010 roku

lp.	nazwa jednostki	liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	udział liczby osób w rodzinach w ogólnej liczbie ludności gminy (w %)
1.	Bolków	662	470	1.400	12,7
2.	Jawor	1.117	720	1739	12,9
3.	Męcinka	390	266	756	15,7
4.	Mściwojów	308	182	590	14,6
5.	Paszowice	191	131	376	9,6
6.	Wądroże Wielkie	344	151	557	13,8

Źródło: Dane ośrodków pomocy społecznej w Powiecie Jaworskim.

Liczba beneficjentów OPS-ów w poszczególnych gminach Powiatu Jaworskiego była podobnie zróżnicowana, jak wielkość środków finansowych przeznaczanych na pomoc społeczną. Największy odsetek osób korzystających ze wsparcia w 2010 roku odnotowano w gminach położonych w środkowej, rolniczej części Powiatu, tj. w gminach Męcinka i Mściwojów (po 15,7%), a najmniejszy w gminie Paszowice (9,6%), w której – jak wspomniano powyżej – wysokość wydatków z pomocy społecznej na 1 mieszkańca była najniższa (45,83 zł). Generalnie liczba mieszkańców Powiatu Jaworskiego objętych pomocą

społeczną w 2010 roku wyniosła 6.757, a ich udział w ogóle ludności 13,10%. Zasadnicze powody korzystania ze wsparcia OPS-ów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w gminach Powiatu Jaworskiego w 2010 roku

lp.	nazwa jednostki	ubóstwo	potrzeba ochrony macierzyństwa	bezrobocie	niepełnosprawność	długotrwała lub ciężka choroba	bezradność w spraw. opiekuń.-wych.	alkoholizm
1.	Bolków	524	15	1.251	214	59	175	103
2.	Jawor	1.074	176	1.368	545	696	520	183
3.	Męcinka	370	11	71	74	42	65	37
4.	Mściwojów	113	12	99	64	85	24	18
5.	Paszowice	245	9	263	72	37	165	20
6.	Wądroże Wielkie	344	0	241	101	70	119	57

Źródło: Dane ośrodków pomocy społecznej w Powiecie Jaworskim.

Najczęstszymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej w gminach Powiatu Jaworskiego w 2010 roku były bezrobocie i ubóstwo. Liczba osób w rodzinach objętych wsparciem z tych powodów wyniosła odpowiednio 3 293 i 2 670, a ich udział w ogóle beneficjentów OPS-ów odpowiednio 59,1 i 48,7%. Bezrobocie stanowiło główną przyczynę udzielania pomocy w gminach Bolków (1.251 osób w rodzinach), Paszowice (263) i mieście Jawor (1.368), ubóstwo z kolei dominowało w gminach Jawor (1074) i w Bolkowie (524).

Kolejnymi powodami świadczenia wsparcia były bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (1068 osób w rodzinach) oraz długotrwała lub ciężka choroba (989) i niepełnosprawność (1.070). Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych była trzecią przyczyną udzielania pomocy w gminach Paszowice (165 osób w rodzinach) i Wądroże Wielkie (110), z długotrwałą lub ciężką chorobą częściej niż z bezradnością zmagali się mieszkańcy Jawora (696) i gminy Mściwojów (85), a niepełnosprawność była ważniejszym niż bezradność powodem świadczenia wsparcia w gminie Bolków (214).

Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez OPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Najczęściej były nią: zasiłki okresowe, zasiłki stałe, zasiłki celowe i w naturze, posiłek, którym obejmowano głównie dzieci, oraz usługi opiekuńcze.

Infrastruktura socjalna w gminach

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Do tych, które obok Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonują w gminach wchodzących w skład Powiatu Jaworskiego, należą Dzienny Ośrodek Wsparcia i Poradnia Rodzinna w Jaworze. Poniżej zamieszczone karty zasobów przedstawiają szczegółową informację na temat tych jednostek.

Dzienny Ośrodek Wsparcia w Jaworze

ul. Kwiatowa 15, 59-400 Jawor.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Legnicka 12, 59-400 Jawor.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

W skład Ośrodka wchodzi świetlica środowiskowa z elementami socjoterapii (20 miejsc), sala dziennego pobytu (15 miejsc), sala terapii zajęciowej (15 miejsc) i kuchnia ze stołówką (ok. 110 miejsc). Do jego zadań należy:

- integracja ze środowiskiem osób samotnych, udzielanie wsparcia o charakterze samopomocowym, pobudzanie aktywności społecznej osób i rodzin,
- udzielanie pomocy w formie poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów życiowych i rodzinnych,
- prowadzenie zajęć o charakterze rekreacyjno-kulturalnym,
- prowadzenie kuchni zbiorowego żywienia,
- prowadzenie stołówki dla osób starszych, samotnych, chorych oraz wydawanie posiłków.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2010 r.:

- osoby biernie zawodowo, przewlekle chore, niepełnosprawne – 16 osób
- dzieci w wieku 6-13 lat, niedostosowane społecznie, mające, z powodu różnorodnych dysfunkcji środowiska rodzinnego, trudności w nauce – 20 osób,
- osoby i rodziny, które potrzebują pomocy i wsparcia lub wspomaganie własnego rozwoju – 183 osoby,
- osoby uzależnione od alkoholu i innych środków psychoaktywnych – 64 osoby,
- osoby potrzebujące porady prawnej – 286 osób,
- osoby z zaburzeniami psychicznymi, seniorzy objęci usługami opiekuńczymi – 29 osób.

Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):

Dalsze poszerzenie wachlarza oferowanych usług.

Poradnia Rodzinna w Jaworze

ul. Moniuszki 6, 59-400 Jawor.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Legnicka 12, 59-400 Jawor.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

Do zadań Poradni Rodzinnej należy:

- poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i prawne dla dorosłych, młodzieży i dzieci,
- diagnoza psychologiczna,
- mediacje rodzinne,
- tworzenie grup samopomocowych i wsparcia,
- działalność informacyjna i psychologiczno-pedagogiczna dla osób działających w obszarze pomocy dziecku i rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa i podejmowanie interwencji na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu,
- zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej,
- przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie ofiar przemocy,
- organizowanie i prowadzenie warsztatów treningowych dla pracowników ośrodka: treningi, trening interpersonalny, zajęcia integracyjne, trening asertywności, ćwiczenia relaksacyjne, trening skutecznej komunikacji,
- pomoc bezpośrednia pracownikom socjalnym w sprawach podopiecznych, porady, konsultacje,
- wystawianie opinii psychologicznej o podopiecznych,
- w uzasadnionych przypadkach na zlecenie dyrektora ośrodka udział w przeprowadzaniu wywiadu środowiskowego u podopiecznych,
- porady, konsultacje, terapie indywidualne, interwencja kryzysowa,
- współudział oraz organizowanie grup wsparcia dla bezrobotnych podopiecznych.

Kategoria klientów objętych wsparciem w 2010 r.:

Mieszkańcy miasta Jawora – dzieci, młodzież i dorośli.

Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):

Dalsze poszerzenie wachlarza oferowanych usług.

14.2. POMOC SPOŁECZNA W POWIECIE

Pomoc społeczną o charakterze powiatowym realizuje w Powiecie Jaworskim Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze. Poza zadaniami pomocy społecznej jednostka ta wykonuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych. a także sprawuje nadzór nad powiatowymi jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej.

Na koniec 2010 roku kadre PCPR-u stanowiły 22 osoby. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w Centrum przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29. Stan zatrudnienia w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze na koniec 2010 roku

rodzaj stanowiska	liczba osób
dyrektor	1
pracownicy socjalni	3
specjalista pracy z rodziną	1
aspirant pracy socjalnej	2
Pozostali pracownicy	15

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze.

Na koniec 2010 roku wykształcenie wyższe wśród kadry kierowniczej i pracowników socjalnych PCPR-u posiadał dyrektor jednostki oraz czterech pracowników socjalnych. Ponadto dyrektor i jeden pracownik socjalny posiadali specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej, dwie osoby z kadry były zainteresowane podjęciem takiej specjalizacji, a trzy osoby były zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny.

W uzupełnieniu powyższych danych, warto dodać, iż w latach 2007-2010, w ramach doksztalcania kadry z powiatu, PCPR organizował szkolenia. W kolejnych latach miało miejsce odpowiednio 27, 40, 26 i 54 takich szkoleń.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez PCPR na realizację zadań w latach 2007-2010.

Tabela 30. Środki finansowe wydatkowane przez PCPR w Jaworze na realizację zadań w latach 2007-2010

rodzaj wydatków	wielkość wydatków (w zł) w latach			
	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
na zadania własne powiatu	1.775.835,85	2.075.960,60	2.313.700,56	2 160 533,55
na zadania zlecone powiatowi	239.000	295.338,87	355.889,74	398 318,02
z PFRON	1.144.421,83	1.165.520,80	990.884,67	824 635,43
ogółem	3.159.257,68	3.536.820,27	3.660.474,97	3 383.486,90

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze.

Wysokość kwot przeznaczonych przez PCPR na wykonanie zadań zleconych w latach 2007-2010 rosła z roku na rok. Wpływ na taki stan rzeczy miał wzrost kwot wydatkowanych na zadania zlecone. Warto przy tym podkreślić stopniowy spadek w każdym roku wielkości środków otrzymanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Dziecko pozbawione opieki rodziny i usamodzielniane

Dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej zapewnia się opiekę i wychowanie w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej, natomiast osobom, które osiągnęły pełnoletność w rodzinie zastępczej, oraz osobom pełnoletnim opuszczającym placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego i socjalizacyjnego, dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy i młodzieżowy ośrodek wychowawczy, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę, udzielana jest pomoc mająca na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem.

Rodzina zastępcza zapewnia dziecku opiekę, wychowanie i możliwości rozwoju odpowiednie do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju. Przyjęcie dziecka do rodziny przez małżeństwo lub osobę samotną następuje najczęściej bez zrywania więzi z rodziną biologiczną dziecka. Pełnienie funkcji rodziny zastępczej ustaje natomiast z mocy prawa w momencie osiągnięcia przez dziecko pełnoletności (wychowankowie mają również możliwość pozostania w rodzinie do czasu ukończenia szkoły, którą rozpoczęli przed osiągnięciem pełnoletności). Starosta, właściwy na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej, udziela rodzinie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania każdego dziecka lub dzieci umieszczonych w tej rodzinie. Wysokość pomocy uzależniona jest od wieku dzieci, stopnia rozwoju, stanu zdrowia i niedostosowania społecznego.

Ogółem na świadczenia pieniężne i wynagrodzenia dla rodzin zastępczych w 2010 r. wydano **1 142 308,00 zł**, z czego: na pomoc pieniężną na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej – 1 076 138,00 zł, na pomoc pieniężną na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego do rodziny dziecka – 11 000,00 zł, wypłacono wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji zawodowej rodziny zastępczej na kwotę 55 170, 00 zł (wynagrodzenie razem z ubezpieczeniem społecznym).

Tabela 31. Rodziny zastępcze w Powiecie Jaworskim w latach 2007-2010

typ rodziny zastępczej	liczba rodzin				liczba dzieci umieszczonych w rodzinach			
	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010
rodzina spokrewniona z dzieckiem	87	92	92	95	120	121	118	125

rodzina niespokrewniona z dzieckiem	8	11	8	7	29	32	9	9
rodzina zawodowa, wielodzietna niespokrewniona z dzieckiem	–	3	3	2	–	14	18	10
liczba rodzin i dzieci w rodzinach ogółem	95	106	103	104	149	167	145	144

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze.

W latach 2007-2010 liczba rodzin zastępczych w Powiecie Jaworskim ulegała wahaniom (z 95 w 2007 r. poprzez 106 w 2008 r. do 103 w 2009 r. i 104 w 2010 r.). Tym samym zmieniała się liczba dzieci w nich umieszczonych (ze 149 w 2007 r. poprzez 167 w 2008 r., 145 w 2009 r. do 144 w 2010 r.). Wśród rodzin zastępczych dominowały rodziny spokrewnione z dzieckiem (mają one pierwszeństwo przy doborze rodziny dla dziecka), znacznie mniej funkcjonowało natomiast rodzin, które nie były spokrewnione z dzieckiem. Od 2008 roku w Powiecie funkcjonują również rodziny zawodowe wielodzietne niespokrewnione z dzieckiem (3 rodziny), które w 2008 i 2009 roku miały pod opieką odpowiednio 14 i 18 dzieci. W 2010 r. funkcjonowały 2 rodziny zawodowe, w których przebywało 10 dzieci.

Dziecku pozbawionemu częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej zapewnia się również opiekę i wychowanie w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego, rodzinnego i socjalizacyjnego. Dziecko może zostać umieszczone zarówno w placówce opiekuńczo-wychowawczej właściwej dla jego miejsca zamieszkania, jak również działającej w innym powiecie. W tym drugim wypadku powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka ponosi wydatki na jego utrzymanie na podstawie porozumienia zawartego z powiatem prowadzącym placówkę. Dane szczegółowe dotyczące dzieci z Powiatu Jaworskiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2007-2010 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32. Dzieci z Powiatu Jaworskiego umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2007-2010

	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
liczba dzieci umieszczonych w placówkach w powiecie	41	31	47	49
liczba dzieci umieszczonych w placówkach poza powiatem	5	1	7	18
liczba dzieci ogółem	46	32	56	67

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze.

PCPR w Jaworze wydaje skierowania do placówek na podstawie postanowień sądowych. Wg stanu na dzień 31.12.2010 r. w Domu Małych Dzieci w Jaworze przebywało 32

dzieci, w tym 6 dzieci pochodzących z terenu Powiatu Jaworskiego, natomiast w Domu Dziecka w Kaczorowie 46 dzieci, w tym 42 pochodzących z terenu Powiatu Jaworskiego, w Całodobowej Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej Chata ”SKSK” w Żarowie przebywało 14 dzieci, w tym 12 dzieci pochodzących z terenu Powiatu Jaworskiego.

Jak już wspomniano, pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych udzielana jest pomoc mająca na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem. Wsparcie to polega na: wyznaczeniu opiekuna osoby usamodzielniającej się, opracowaniu indywidualnego programu usamodzielnienia się, udzieleniu pomocy w znalezieniu zatrudnienia, pracy socjalnej, przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego, przyznaniu pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki, zagospodarowanie w formie rzeczowej oraz na pobyt w mieszkaniu chronionym, udzieleniu pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zapewnieniu mieszkania chronionego dla pełnoletnich wychowanków opuszczających rodziny zastępcze lub placówki opiekuńczo-wychowawcze, którzy z różnych względów nie mogą powrócić do domów rodzinnych.

Dane szczegółowe dotyczące dzieci usamodzielnianych z Powiatu Jaworskiego w latach 2007-2010 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 33. Dzieci usamodzielniane w powiecie w latach 2007-2010

	2007	2008	2009	2010
liczba dzieci usamodzielnianych z rodzin zastępczych	34	39	36	38
liczba dzieci usamodzielnianych z placówek opiekuńczo-wychowawczych	18	17	16	26
liczba dzieci ogółem	52	56	52	64

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze.

W latach 2007-2010 liczba dzieci usamodzielnianych, podobnie jak liczba rodzin zastępczych, ulegała wahaniom. Tym samym zmieniała się wysokość środków przeznaczanych na ten cel (w 2007 r. – 279.824,74 zł, w tym 190.638 zł na usamodzielnienie dzieci z rodzin zastępczych, w 2008 r. – 414.532,19 zł, w tym 294.949 zł na usamodzielnienie dzieci z rodzin zastępczych, w 2009 r. – 342.768,20 zł, w tym 215.065 zł na usamodzielnienie dzieci z rodzin zastępczych, w 2010 r. – 326.719,05 zł. tym 207.591 zł. zł na usamodzielnienie dzieci z rodzin zastępczych). Zdecydowana większość dzieci usamodzielnianych opuszczała rodziny zastępcze.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe dotyczące form wsparcia udzielonego dzieciom usamodzielnianym w latach 2007-2010.

Tabela 34. Formy wsparcia udzielonego dzieciom usamodzielnianym w Powiecie Jaworskim w latach 2007-2010

formy pomocy	liczba świadczeń			
	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
pomoc pieniężna na usamodzielnienie	8	20	13	14
pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	41	56	54	49
pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych	6	7	3	5
pomoc w uzyskaniu zatrudnienia	4	5	6	4
pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	13	20	15	20

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze.

Najwięcej dzieci usamodzielnianych w Powiecie Jaworskim w latach 2007-2010 otrzymywało pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki. Ich liczba w latach 2008-2009 była większa w porównaniu z 2007 i 2010 r. (odpowiednio 56 i 54 w stosunku do 41 i 49). Istotne formy wsparcia stanowiły również pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej oraz pomoc pieniężna na usamodzielnienie. Pierwszą z nich w kolejnych latach objęto 13, 20, 15 i 20 osób, a drugą odpowiednio 8, 20, 13 i 14 osób.

Całodobowa opieka w Domach Pomocy Społecznej

Osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącym samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domach pomocy społecznej. Jednostki te dzielą się na domy dla osób w podeszłym wieku, przewlekle somatycznie chorych, przewlekle psychicznie chorych, dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie oraz osób niepełnosprawnych fizycznie. Prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób należy do zadań powiatu.

Dane dotyczące osób z Powiatu Jaworskiego skierowanych do domów pomocy społecznej oraz przebywających i oczekujących na umieszczenie w domach pomocy społecznej w latach 2007-2010 przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 35. Osoby z Powiatu Jaworskiego skierowane do DPS-ów w latach 2007-2010

rodzaj domu pomocy społecznej	liczba osób skierowanych do DPS-ów w latach			
	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
dla osób w podeszłym wieku	–	–	–	
dla osób przewlekle somatycznie chorych	42	49	53	42
dla osób przewlekle psychicznie chorych	–	–	–	
dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	–	–	–	
dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	–	–	–	
dla osób niepełnosprawnych fizycznie	–	–	–	
ogółem	42	49	53	42

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze.

Tabela 36. Osoby z Powiatu Jaworskiego przebywające i oczekujące na umieszczenie w DPS-ach w latach 2007-2010

	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
liczba osób przebywających w DPS-ach	175	185	185	185
liczba osób oczekujących na umieszczenie w DPS-ach	11	9	13	12

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze.

W roku 2007 liczba osób przebywających w DPS-ach jest równa 175. Od roku 2008 liczba ta zwiększyła się o 10 osób. Uśredniona liczba osób oczekujących na umieszczenie w DPS-ach jest równa 12.

W uzupełnieniu powyższych danych należy odnotować, iż w Powiecie Jaworskim funkcjonuje jeden Dom Pomocy Społecznej, który mieści się w Jaworze i posiada 2 filie (w Bolkowie i Mierzycach). Dysponuje on 185 miejscami i jest przeznaczony dla osób przewlekle somatycznie chorych. Na koniec 2010 roku na umieszczenie w domu oczekiwało 12 osób (czas oczekiwania na umieszczenie w domu wynosił powyżej 3 miesięcy).

Średni koszt utrzymania w DPS w latach 2007 - 2010

2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
1 819	1 987	2 264,81	2 321,07

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze.

Infrastruktura socjalna w powiecie

Na infrastrukturę socjalną prowadzoną przez Powiat Jaworski lub organizacje pozarządowe, którym samorząd powiatowy zlecił prowadzenie jednostki, składają się, obok Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze, następujące jednostki: Dom Pomocy Społecznej w Jaworze z Filiami w Bolkowie i Merczycach, Ośrodek Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Jaworze, Dom Małych Dzieci w Jaworze (przeznaczony dla dzieci w wieku do 6 lat), Dom Dziecka w Kaczorowie (przeznaczony dla dzieci w wieku od 6 lat), Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Chata SKSK” w Żarowie (placówka do 14 wychowanków), Powiatowe Centrum Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego i Doradztwa Metodycznego w Jaworze, Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu w Jaworze i Warsztaty Terapii Zajęciowej w Jaworze. Poniżej zamieszczone karty zasobów przedstawiają szczegółową informację na temat większości z tych jednostek.

Dom Pomocy Społecznej w Jaworze

pl. Seniora 3, 59-400 Jawor.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Powiat Jaworski, ul. Wrocławska 26, 59-400 Jawor.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

DPS, uwzględniając indywidualne potrzeby i możliwości psychofizyczne mieszkańców, zapewnia im dostęp do rehabilitacji, świadczeń o odpowiednim standardzie w zakresie potrzeb bytowych, usług opiekuńczych i terapeutycznych oraz wspomagających.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2010 r.:

Osoby starsze, niepełnosprawne i przewlekle somatycznie chore.

Liczba osób objętych wsparciem w 2010 r.: 65.

Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):

- zakup nowego sprzętu rehabilitacyjnego,
- wymiana starych mebli na nowe przystosowane do osób niepełnosprawnych,
- nawiązanie i utrzymanie kontaktów ze społecznością lokalną i innymi placówkami pomocy społecznej,
- remont dachu (wykonanie tarasu, stworzenie palarni),
- wymiana podłoża na podwórku (z płyt betonowych na kostkę z polbruku),
- dobudowa kondygnacji nad pralnią w celu stworzenia biur; pomieszczenia, w których aktualnie są bura należy przekształcić na pokoje dla mieszkańców,
- rozbudowa pomieszczenia do terapii zajęciowej (należy przygotować stanowiska do ergoterapii).

Dom Pomocy Społecznej w Jaworze, Filia w Bolkowie

ul. Kamiennogórska 3, 59-420 Bolków.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Powiat Jaworski, ul. Wrocławska 26, 59-400 Jawor.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

DPS świadczy usługi w zakresie potrzeb bytowych, opiekuńczych oraz w zakresie wspomagania mieszkańców.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2010 r.:

Osoby przewlekle somatycznie chore.

Liczba osób objętych wsparciem w 2010 r.: 50.

Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):

- zakup sprzętu rehabilitacyjnego,
- remont pomieszczeń mieszkalnych,
- organizacja turnusów rehabilitacyjnych.

Dom Pomocy Społecznej w Jaworze, Filia w Mierzycach

Mierzyce 34, 59-430 Wądroże Wielkie.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Powiat Jaworski, ul. Wrocławska 26, 59-400 Jawor.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

DPS, uwzględniając indywidualne potrzeby i stan psychofizyczny mieszkańców, zapewnia im całodobową opiekę oraz podstawowy zakres usług na poziomie obowiązującego standardu. W zakresie usług bytowych jednostka gwarantuje miejsce zamieszkania wyposażone w niezbędne meble, pościel i bieliznę pościelową, sprzęt, środki do utrzymania higieny osobistej, wyżywienie (w tym dietetyczne) zgodnie z zaleceniem lekarza w ramach obowiązującej stawki żywieniowej, odzież, bieliznę osobistą, obuwie w miarę potrzeb i posiadanych środków. W zakresie usług opiekuńczych DPS udziela pomocy w podstawowych czynnościach życiowych i podnoszeniu sprawności fizycznej, aktywizuje mieszkańców, świadczy wsparcie w załatwieniu spraw osobistych. W zakresie wspomagania jednostka organizuje terapię zajęciową, umożliwia korzystanie z biblioteki i prasy codziennej, organizuje święta, umożliwia udział w imprezach kulturalnych, sportowych i turystycznych, zapewnia kontakt z duchownymi oraz zaspokaja inne potrzeby indywidualne mieszkańców.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2010 r.:

Osoby przewlekle somatycznie chore.

Liczba osób objętych wsparciem w 2010 r.: 70.

Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):

- modernizacja obiektu (wymiana podłóg, drzwi, podstawowego wyposażenia),

- poszerzenie usług rehabilitacyjnych (zakup dodatkowego sprzętu rehabilitacyjnego, lasera, wanny do hydromasażu, podnośników elektrycznych),
- budowa łącznika między budynkami A i B.

Ośrodek Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Jaworze

ul. Starojaworska 7, 59-400 Jawor.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ul. Szpitalna 12a, 59-400 Jawor.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

- arteterapia, ergoterapia, elementy muzykoterapii,
- psychoedukacja,
- wsparcie psychologiczne,
- zajęcia ruchowe, relaksacyjne, logopedyczne, techniczne, komputerowe, fotograficzne,
- trening umiejętności życiowych i społecznych,

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2010 r.:

- osoby z przewlekłymi zaburzeniami psychicznymi – 16 osób,
- osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz upośledzeniem umysłowym – 13 osób,
- osoby z zaburzeniami psychicznymi z zespołami organicznymi – 1 osoba.

Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):

Zapewnienie lokalu dostosowanego do osób niepełnosprawnych z osobnym wejściem zapewniającym poczucie bezpieczeństwa (od 1.09.2010 r. przez korytarz Ośrodka przechodzą mieszkańcy Bursy)

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Jaworze

ul. Paderewskiego 6, 59-400 Jawor.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Koło przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Jaworze, ul. Paderewskiego 6, 59-400 Jawor.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

Warsztaty realizują zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej zmierzającej do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności każdego uczestnika, niezbędnych do możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia w środowisku.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2010 r.:

Osoby niepełnosprawne, które posiadają wskazanie do uczestnictwa w terapii zajęciowej, zawarte w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności.

Liczba osób objętych wsparciem w 2010 r.: 30 (z możliwością zwiększenia liczby uczestników).

Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):

Zmiana siedziby Warsztatów ze względu na brak możliwości rozwoju w obecnym miejscu.

Powiatowe Centrum Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego i Doradztwa Metodycznego w Jaworze

ul. Piłsudskiego 11, 59-400 Jawor.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Powiat Jaworski, ul. Wrocławska 26, 59-400 Jawor.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

W skład Centrum wchodzi:

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Ośrodek Doradztwa Metodycznego dla nauczycieli,
- Biblioteka Pedagogiczna.

Zakres usług obejmuje:

- badania diagnostyczne dla dzieci i uczniów,
- badania przesiewowe,
- terapia psychologiczna, pedagogiczna i logopedyczna,
- zajęcia grupowe dla dzieci i uczniów,
- programy profilaktyczne,
- spotkania, porady, konsultacje dla rodziców i nauczycieli,
- konferencje tematyczne – szkolenia rad pedagogicznych.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2010 r.:

- dzieci i młodzież ucząca się,
- rodzice,
- nauczyciele.

Liczba osób objętych wsparciem w 2010 r.: 5.077.

Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):

- poszerzenie kadry pedagogicznej – zwiększenie liczby etatów - zwłaszcza pedagoga, logopedy,

Dom Małych Dzieci w Jaworze

ul. Piastowska 12, 59-400 Jawor.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Starostwo Powiatowe w Jaworze, ul. Wrocławska, 59-400 Jawor.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

Dom łączy działania socjalizacyjne, terapeutyczne i interwencyjne na rzecz pomocy dziecku i rodzinie. Jako placówka wielofunkcyjna zapewnia dziecku całodobową ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne i religijne. Główne cele działalności placówki to:

- działalność opiekuńczo-wychowawcza,

- działalność diagnostyczno-terapeutyczna,
- pomoc dziecku i rodzinie,
- interwencja kryzysowa,
- kompleksowa pomoc rodzinom z Powiatu Jaworskiego.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2010 r.:

W Domu Małych Dzieci w Jaworze przebywają dzieci, w zależności od wieku, w trzech grupach:

I grupa (interwencyjna) – od 0 do 1 roku życia,

II grupa – od 1 do 3 roku życia,

III grupa – od 3 do 6 lat.

Dom Dziecka im. Dr H. Jordana w Kaczorowie

ul. Kamiennogórska 9, 49-421 Kaczorów.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze, ul. Szpitalna 12a, 59-400 Jawor.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

Dom jest placówką wielofunkcyjną, w skład której wchodzi:

- placówka socjalizacyjna – trzy grupy wychowawcze,
- grupa interwencyjna,
- grupa usamodzielnienia.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2010 r.:

Dzieci pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej.

Liczba dzieci objętych wsparciem w 2010 r.: ponad 50.

W uzupełnieniu powyższych danych warto dodać, iż mieszkańcy Powiatu Jaworskiego są również objęci wsparciem instytucji spoza powiatu. Należą do nich: Dom Dziecka w Legnicy (ul. Słubicka 13), w którym w 2010 roku było umieszczone 1 dziecko, oraz Pogotowie Opiekuńcze w Legnicy (ul. Wojska Polskiego 7), w którym w 2010 roku przebywało 2 dzieci.

15. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu.

Z uwagi na to, że jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności Powiatu Jaworskiego i gmin wchodzących w jego skład wykorzystano dane z ostatniego spisu przeprowadzonego w 2002 roku.

W 2002 roku w Powiecie Jaworskim mieszkało 8.531 osób niepełnosprawnych (3.935 mężczyzn i 4.596 kobiet), w tym 6.840 osób niepełnosprawnych prawnie i 1.691 osób niepełnosprawnych tylko biologicznie. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle ludności Powiatu wynosił 16,2%, a w poszczególnych gminach Powiatu oscylował między 14,7 a 21%. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 37. Osoby niepełnosprawne w gminach Powiatu Jaworskiego

lp.	nazwa jednostki	liczba osób niepełnosprawnych	udział osób niepełnosprawnych w ogóle mieszkańców gminy (w %)
1.	Bolków	1.768	15,8%
2.	Jawor	3.650	14,7%
3.	Męcinka	784	16,2%
4.	Mściwojów	775	18,8%
5.	Paszowice	701	18,2%
6.	Wądroże Wielkie	853	21%

Źródło: Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań

W 2002 roku problem niepełnosprawności w największym stopniu dotykał Gminę Wądroże Wielkie, w której osoby niepełnosprawne stanowiły ponad 1/5 ogółu mieszkańców. Duży odsetek osób dotkniętych niepełnosprawnością mieszkał także w Gminie Mściwojów i Paszowice (odpowiednio 18,2 i 18,8%), mniejszy w Gminie Męcinka (16,2%) i Bolków (15,8%). W najmniejszym zakresie problem niepełnosprawności występował w mieście Jaworze (14,7%).

Orzecznictwo w sprawie niepełnosprawności dla mieszkańców Powiatu Jaworskiego na podstawie zawartego porozumienia prowadzi Powiat Legnicki .

W roku 2007 Zespół wydał 1020 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla mieszkańców Powiatu Jaworskiego, w latach kolejnych: 2008 – 1627, 2009 – 1360, 2010 – 1304. Z powyższych danych wynika, że ilość wydawanych orzeczeń utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

Zespół do Spraw Orzekania Niepełnosprawności wydaje orzeczenia o zaliczeniu (lub niezaliczeniu osoby) powyżej 16 lat do jednego z trzech stopni niepełnosprawności:

W 2002 roku 4.368 osób niepełnosprawnych w Powiecie było w wieku produkcyjnym, co było zjawiskiem niepokojącym. Stanowiły one ponad 13% ogółu ludności Powiatu będącej w tej ekonomicznej grupie wieku. Liczną grupę reprezentowały również osoby niepełnosprawne w wieku poprodukcyjnym (3.744 osoby), których odsetek wśród osób starszych w powiecie wynosił 48,5%. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 38. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w Powiecie Jaworskim w 2002 roku

ekonomiczna grupa wieku	liczba osób	udział w ogóle osób niepełnosprawnych	udział w ogóle ludności w danej ekonomicznej grupie wieku
osoby w wieku przedprodukcyjnym	419	4,9%	3,3%
osoby w wieku produkcyjnym	4.368	51,2%	13,4%
osoby wieku poprodukcyjnym	3.744	43,9%	48,5%

Zródło: Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

W 2002 roku największą grupę wśród osób dotkniętych niepełnosprawnością w Powiecie stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (3.874 osoby). Ich udział w ogóle osób niepełnosprawnych wynosił odpowiednio blisko 47%. Liczne grupy tworzyły również osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe i średnie (odpowiednio 1.847 i 1.378 osób). Odsetek tych osób w ogóle ludności dotkniętych niepełnosprawnością wynosił odpowiednio 22,3 i 16,6%.

Dane szczegółowe na temat poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych mieszkających w Powiecie w 2002 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 39. Osoby niepełnosprawne w Powiecie Jaworskim według poziomu wykształcenia

poziom wykształcenia	liczba osób	udział w ogóle niepełnosprawnych
wyższe	142	1,7%
policealne	129	1,6%
średnie	1.378	16,6%
zasadnicze zawodowe	1.847	22,3%
podstawowe ukończone	3.874	46,8%
podstawowe nieukończone	912	11%
nieustalony	4	0,05%

Zródło: Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Poziom posiadanego wykształcenia jest jednym z czynników wpływających w istotny sposób na funkcjonowanie osób niepełnosprawnych na rynku pracy. Dane szczegółowe na temat aktywności ekonomicznej mieszkańców Powiatu w 2002 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 40. Osoby niepełnosprawne w Powiecie Jaworskim według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób	udział w ogóle niepełnosprawnych
aktywni zawodowo pracujący	1.133	13,3%
aktywni zawodowo bezrobotni	346	4,1%
bierni zawodowo	7.028	82,4%
nieustalony status na rynku pracy	24	0,3%

Zródło: Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. W 2002 roku zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością w Powiecie była bierna zawodowo (7.028 osób). Ich udział w ogóle osób niepełnosprawnych wynosił aż 82,4%. Aktywnych zawodowo było 1.479 osób dotkniętych niepełnosprawnością. Wśród nich dominowały osoby posiadające zatrudnienie (1.133 osoby).

W przypadku osób niepełnosprawnych szczególnych wysiłków wymaga rehabilitacja, w tym rehabilitacja społeczna. Ma ona na celu umożliwienie osobom dotkniętym niepełnosprawnością uczestnictwa w życiu społecznym. Jest ona realizowana przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie i polega przede wszystkim na:

- wyrabianiu zaradności osobistej i pobudzaniu aktywności społecznej,
- wyrabianiu umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych;
- likwidacji barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji;
- kształtowaniu w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Poniższe tabele zawierają dane na temat realizowanych w Powiecie Jaworskim zadań z zakresu rehabilitacji społecznej. W pierwszej kolejności odnoszą się one do środków finansowych przeznaczonych na ten cel w latach 2007-2010.

Tabela 41. Środki finansowe przeznaczone na rehabilitację społeczną w Powiecie w latach 2007-2010

środki finansowe przeznaczone na:	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych	244.429 zł	222.624 zł	87.848 zł	89 362 zł
dofinansowanie zakupu sprzętu ortopedycznego i środków pomocniczych	297.914 zł	329.819 zł	253.588 zł	163 173 zł
dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego	26.629 zł	36.340 zł	33.701 zł	388,80 zł.
likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się	211.723 zł	159.391 zł	138.343 zł	123 462 zł
dofinansowanie przedsięwzięć w zakresie sportu, kultury i turystyki	60.000 zł	30.000 zł	4.376 zł	4.374 zł
Warsztaty Terapii Zajęciowej	443 880	443 880	443 880	443 880
razem	1 284,575	1 222,054	961,736	824, 640

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze.

Tabela 42. Zakres rehabilitacji społecznej w Powiecie w latach 2007-2010

	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
liczba osób uczestniczących w turnusach rehabilitacyjnych	370	310	108	118
<i>w tym liczba dzieci i młodzieży</i>	73	55	42	33
liczba osób, którym dofinansowano zakup sprzętu ortopedycznego i środków pomocniczych	315	374	301	300
<i>w tym liczba dzieci i młodzieży</i>	52	43	38	31
liczba osób, którym dofinansowano zakup sprzętu rehabilitacyjnego	17	17	22	3
<i>w tym liczba dzieci i młodzieży</i>	4	4	4	1
liczba osób, którym zlikwidowano bariery architektoniczne, techniczne i w komunikowaniu się	62	60	41	27
<i>w tym liczba dzieci i młodzieży</i>	12	11	6	0
liczba przedsięwzięć dofinansowanych w zakresie sportu, kultury i turystyki	9 umów	7 umów	6 umów	7 umów
liczba osób uczestniczących w Warsztatach Terapii Zajęciowej	30	30	30	30

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze.

W latach 2007-2010 wysokość wydatków na rehabilitację społeczną w Powiecie zmniejszała się z roku na rok. Wpływ na taki stan rzeczy miał m.in. limit środków finansowych ustalany w danym roku przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Generalnie w analizowanym okresie stale zmniejszały się środki finansowe przeznaczone na dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się oraz dofinansowanie przedsięwzięć w zakresie sportu, kultury i turystyki, wahaniom ulegała

natomiast wielkość środków wydatkowanych na dofinansowanie zakupu sprzętu ortopedycznego, rehabilitacyjnego i środków pomocniczych.

Posiadane środki finansowe wpływały na zakres świadczonej rehabilitacji społecznej oraz liczbę osób nią objętych. W latach 2007-2010 miał miejsce spadek liczby osób, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych oraz zlikwidowano bariery architektoniczne, techniczne i w komunikowaniu się, wahanom ulegała natomiast liczba osób, którym dofinansowano zakup sprzętu ortopedycznego i środków pomocniczych. Ponadto w 2009 roku, w stosunku do lat 2007-2008, nieznacznie wzrosła liczba osób, którym dofinansowano zakup sprzętu rehabilitacyjnego, a na niezmiennym poziomie pozostawała liczba osób uczestniczących w Warsztatach Terapii Zajęciowej.

Pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze w latach 2009 – 2010 prowadzili również badania wśród osób niepełnosprawnych w celu zidentyfikowania problemów tej grupy, na ich podstawie został opracowany Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej na lata 2011 – 2020, który stanowi załącznik do Strategii.

Innym, równie ważnym rodzajem rehabilitacji prowadzonej w odniesieniu do osób niepełnosprawnych jest rehabilitacja zawodowa. Jej celem jest ułatwienie osobie dotkniętej niepełnosprawnością uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego poprzez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy. Rehabilitacja zawodowa realizowana jest przez Powiatowy Urząd Pracy i Wydział Edukacji, Zdrowia i Polityki Społecznej w Starostwie powiatowym.

Zadania PUP obejmują:

- prowadzenie pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego dla osób niepełnosprawnych,
- organizację szkoleń i przekwalifikowań, w 2010 r. przeprowadzono 1 szkolenie dla osoby ze statusem poszukującej pracy na kwotę 985,46 zł.
- organizację staży, w 2010 r. sfinansowano 2 staże na kwotę 10 833,88 zł.
- refundację pracodawcy wynagrodzenia oraz składek na ubezpieczenie społeczne zatrudnionej osoby niepełnosprawnej.

Zadania WEZiPS obejmują:

- refundacja kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej,
- przyznawanie osobie niepełnosprawnej jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej,

- dofinansowanie do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego przez osobę niepełnosprawną na kontynuowanie działalności gospodarczej albo własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego.

Wnioski o zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej pracodawcy złożyli w 2008 roku (3 wnioski) i na ich podstawie otrzymali łącznie 84.770,40 zł., oraz w 2010 r. 1 stanowisko na kwotę 39 200,00. Z kolei wnioski o przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej osoby dotknięte niepełnosprawnością złożyły w latach 2008-2009 (po 1 osobie) i w 2010 r. dla 2 osób, po ich pozytywnym rozpatrzeniu uzyskały środki finansowe w wysokości odpowiednio 42.000, 37.000 i 43.000 zł.

W ramach programu celowego „Wyrównywanie różnic między regionami II” Powiat Jaworski w 2010 r. wystąpił z wnioskiem do Zarządu PEFRON o przyznanie środków na likwidację barier architektonicznych w Gminnym Ośrodku Zdrowia w Paszowicach oraz likwidację barier transportowych w Gminie Bolków poprzez zakup mikrobusa przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych. Dofinansowanie wyniosło 89 636,00 zł. Obie umowy zostały zrealizowane w 2010 r.

16. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych Powiatu Jaworskiego badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. starosty, burmistrzów i wójtów, radnych, naczelników wydziałów Starostwa Powiatowego, kierowników jednostek pomocy społecznej, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, Kościoła) oraz mieszkańców Powiatu. Do analizy przedłożono w sumie 45 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej zarówno w całym Powiecie (28 ankiet), jak i w gminach wchodzących w jego skład (17 ankiet).

Atuty Powiatu i gmin

W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o największe atuty Powiatu i gmin wchodzących w jego skład. Wskazując mocne strony Powiatu, respondenci zwrócili szczególną uwagę na dobre położenie geograficzne w atrakcyjnym

przyrodniczo, kulturowo i historycznie regionie, stwarzającym możliwości rozwoju bazy wypoczynkowo-rekreacyjnej i turystycznej. Duże znaczenie przywiązywali również do licznych w Powiecie terenów, które można odpowiednio zagospodarować, m.in. przy wykorzystaniu środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Mieszkańcy dopatrywali się także atutów w sprawnym funkcjonowaniu instytucji powiatowych, w tym jednostek pomocy społecznej. Byli również i tacy, którzy nie potrafili wskazać żadnych atutów Powiatu.

Identyfikując mocne strony gmin tworzących Powiat, ankietowani wskazywali na walory wynikające z położenia geograficznego i historii regionu, podkreślając dodatkowo bliskość ważnych ciągów komunikacyjnych oraz możliwość podejmowania współpracy z zachodnimi (Niemcy) i południowo-zachodnimi (Czechy) sąsiadami. Podobnie jak w przypadku Powiatu, zwracali również uwagę na efektywne funkcjonowanie instytucji publicznych i podmiotów niepublicznych (np. organizacji pozarządowych) oraz umiejętne pozyskiwanie środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, dzięki którym możliwy jest rozwój gmin, m.in. w zakresie infrastruktury technicznej (sieć drogowa, kanalizacyjna, wodociągowa).

Słabe strony Powiatu i gmin

Według respondentów najistotniejszymi mankamentami w Powiecie są: ubożenie rodzin powodowane relatywnie wysokim poziomem bezrobocia, przeprowadzana w zakładach pracy redukcja stanowisk pracy, niewielka powierzchnia terenów uzbrojonych pod inwestycje oraz niedostatecznie rozwinięta w regionie przedsiębiorczość. Problemy te, zdaniem badanych, powodują, że młodzi ludzie nie mają perspektyw i są zmuszeni wyemigrować do większych ośrodków administracyjnych.

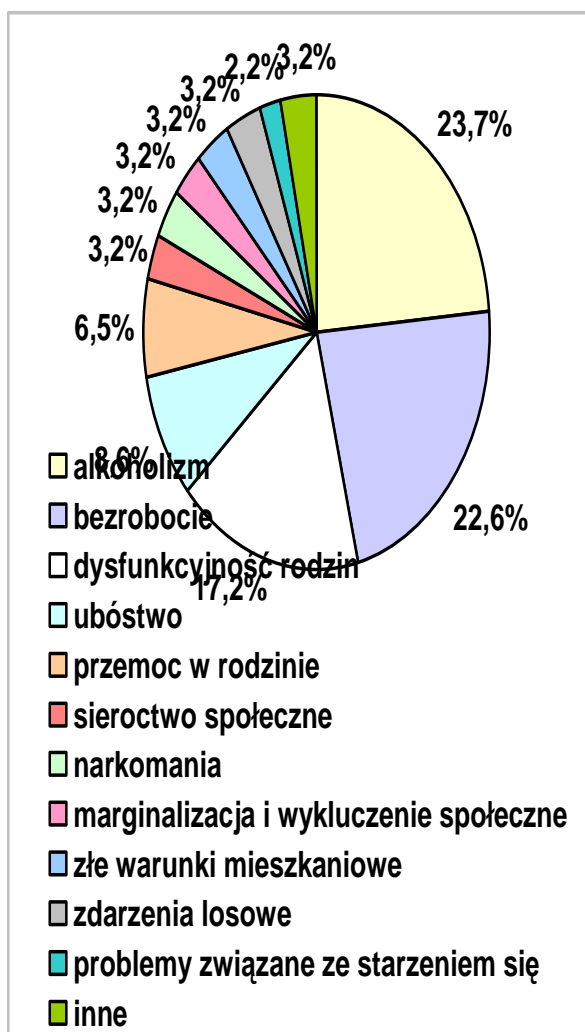
W zakresie infrastruktury drogowej ankietowani wskazywali na złą jakość dróg, brak obwodnic oraz słabą komunikację publiczną. Według ankietowanych bolączką Powiatu jest także zła sytuacja mieszkaniowa, niewystarczająca liczba miejsc umożliwiających dzieciom i młodzieży alternatywne spędzanie czasu wolnego oraz ograniczone środki finansowe na pomoc społeczną. W tym ostatnim kontekście respondenci wspominali m.in. o ograniczonej dostępności placówek pomocy społecznej oraz niewystarczających działaniach mających na celu likwidację barier utrudniających codzienne funkcjonowanie osobom niepełnosprawnym (występujących np. w obiektach użyteczności publicznej).

Identyfikując słabe strony gmin, badani wskazali ponadto na deficyt dużych zakładów pracy, nieefektywne, rozdrobnione rolnictwo i złą kondycję części gospodarstw rolnych. Zwracali również uwagę na niedostatecznie rozwiniętą infrastrukturę techniczną, ubogą bazę turystyczną i rekreacyjną oraz znaczne odległości od ośrodków miejskich. Wspominali także o trudnościach w dostępie do specjalistycznej opieki zdrowotnej, rosnącym, ich zdaniem, zagrożeniu wykluczeniem społecznym oraz problemie eurosieroctwa, które ma miejsce na skutek wyjazdu jednego lub obojga rodziców za granicę w poszukiwaniu pracy.

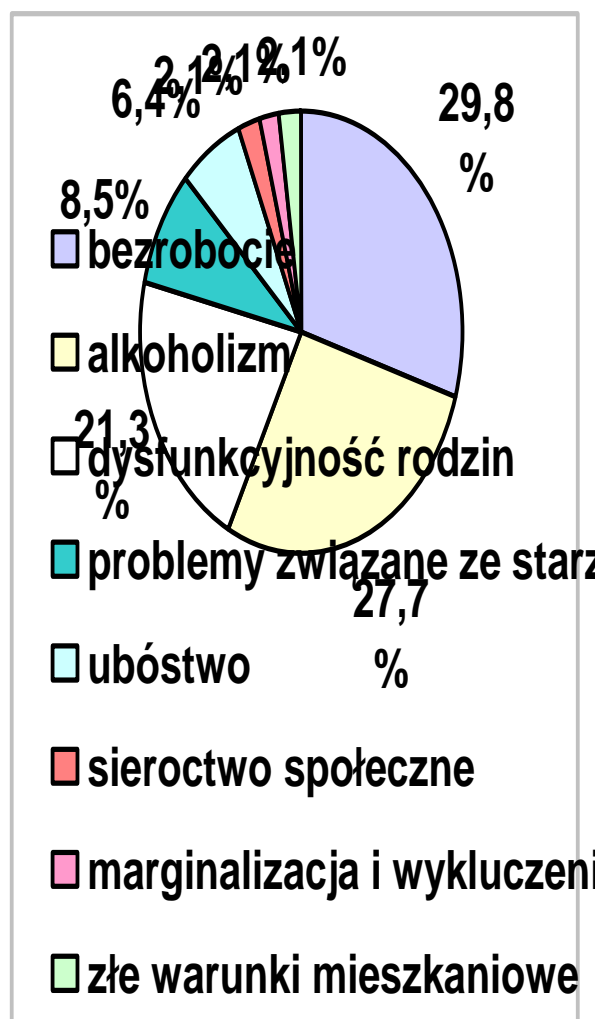
Problemy najczęściej dotykające mieszkańców Powiatu i gmin

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o wskazanie problemów, które najczęściej dotykają mieszkańców Powiatu i gmin wchodzących w jego skład. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy:

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców powiatu

Wykres 2. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gmin wchodzących w skład powiatu

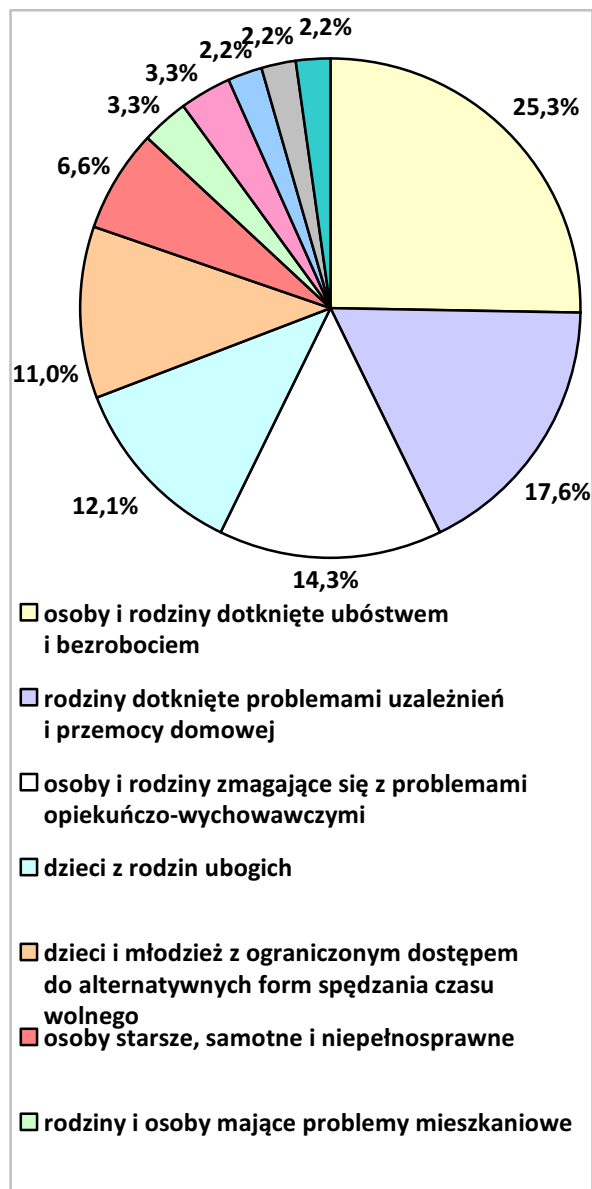
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców Powiatu, badani zaliczyli alkoholizm (23,7%), bezrobocie (22,6%) oraz dysfunkcyjność rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci i rozpad więzi rodzinnych (17,2%). W dalszej kolejności ankietowani wymienili ubóstwo (8,6%) i przemoc w rodzinie (6,5%). Określając problemy występujące w gminach Powiatu, respondenci najczęściej wskazywali bezrobocie (29,8%), alkoholizm (27,7%) oraz dysfunkcyjność rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci i rozpad więzi rodzinnych (21,3%). Ankietowani zwrócili również uwagę na problemy związane ze starzeniem się (8,5%) oraz ubóstwo (6,4%).

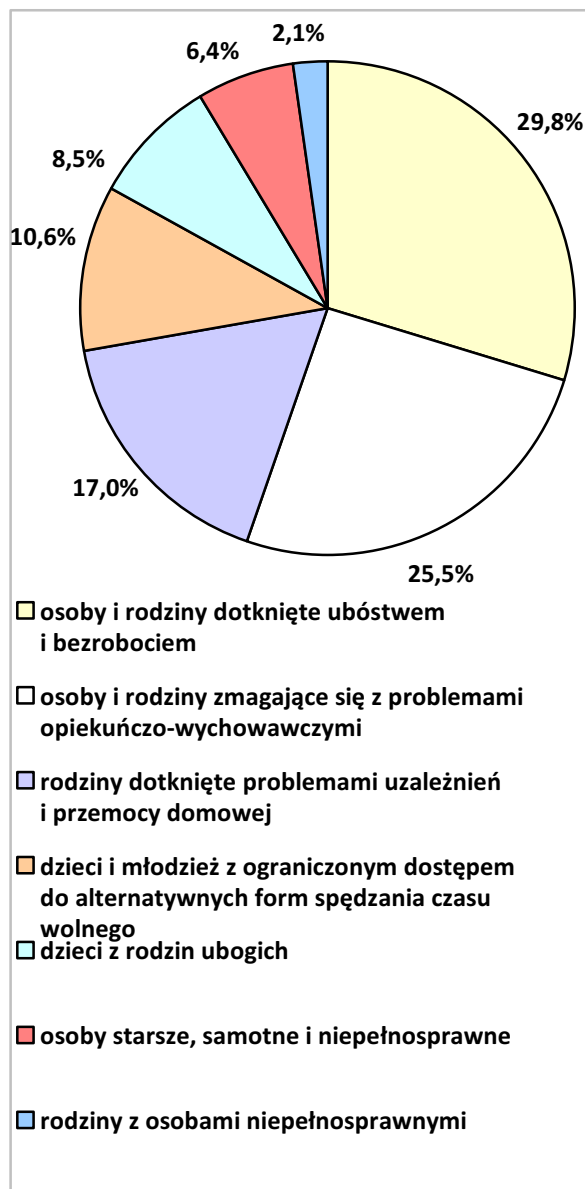
Osoby i grupy najbardziej odczuwające skutki problemów społecznych występujących w Powiecie i gminach

Odpowiadając na następne pytania, ankietowali podali kategorie osób i grup, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych występujących w Powiecie i gminach wchodzących w jego skład. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w Powiecie

Wykres 4. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminach wchodzących w skład Powiatu

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych stwierdziło, że grupami, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych w Powiecie i tworzących go gminach, są osoby i rodziny dotknięte ubóstwem i bezrobociem (odpowiednio 25,3 i 29,8%). W przypadku Powiatu na drugim i trzecim miejscu ankietowani wskazali osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy w rodzinie (17,6%) oraz zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi

(14,3%). W przypadku gmin Powiatu kolejność ww. odpowiedzi była odwrotna (wskazało je odpowiednio 25,5 i 17% respondentów).

W dalszej kolejności do osób i grup, które odczuwają skutki problemów społecznych występujących w Powiecie i gminach badani zaliczyli dzieci z rodzin ubogich (odpowiednio 12,1% i 8,5%), dzieci i młodzież z ograniczonym dostępem do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (11% i 10,6%) oraz osoby starsze, samotne i niepełnosprawne (6,6% i 6,4%). W przypadku ww. kategorii osób i grup kolejność wskazań, w zależności od odniesienia do Powiatu i gmin, również się różniła, choć, podobnie jak poprzednio, nieznacznie.

Największe trudności w funkcjonowaniu rodzin w Powiecie i gminach

W trakcie badań ankietowani wypowiedzieli się również na temat największych trudności w funkcjonowaniu rodzin. Tak w przypadku Powiatu, jak i gmin wchodzących w jego skład wśród najczęściej udzielanych odpowiedzi pojawiały się: brak pracy i perspektyw życiowych oraz niskie zarobki. Według badanych przeszkody w prawidłowym funkcjonowaniu rodzin stanowią także dotyczące mieszkańców patologie społeczne, wśród nich najczęściej wymieniane uzależnienia i przemoc w rodzinie. I tym razem respondenci zauważyli problemy wynikające z rozłąki rodzin w związku z poszukiwaniem i podejmowaniem pracy za granicą. Ponadto zwrócili uwagę na problemy opiekuńczo-wychowawcze i mieszkaniowe, utrudniony dostęp do wsparcia specjalistycznego oraz trudności komunikacyjne.

Bariery i problemy, które ograniczają możliwości prawidłowego funkcjonowania dzieci i młodzieży w Powiecie i gminach

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie barier i problemów, które w sposób najistotniejszy ograniczają możliwości prawidłowego funkcjonowania dzieci i młodzieży w Powiecie i gminach. W odpowiedziach ankietowani najczęściej wspominali o problemach, z którymi zmagają się rodziny, a które rzutują na sytuację dziecka, tj. ubóstwie, bezrobociu, dysfunkcjach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizmie, przemocy w rodzinie. Podnosili również problem ograniczonego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, w tym do zajęć pozalekcyjnych, świetlic, obiektów sportowo-rekreacyjnych, dóbr kultury. Bariery tego rodzaju były w szczególności akcentowane w odniesieniu do gmin Powiatu, w których częstokroć występują trudności z dojazdem do miejsc dysponujących ofertą dla dzieci i młodzieży.

Co zrobić, aby skuteczniej pomagać osobom niepełnosprawnym w Powiecie?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w Powiecie i gminach w celu poprawy sytuacji osób dotkniętych niepełnosprawnością. Odpowiadając na nie respondenci byli zgodni, stwierdzając, iż w pierwszej kolejności należy likwidować bariery (m.in. architektoniczne) występujące w środowisku zamieszkania osób niepełnosprawnych. Duży nacisk położyli również na prowadzenie działań na rzecz ich integracji z pełnosprawnymi, w ramach których, poza organizacją imprez integracyjnych, warto byłoby podejmować wszelkie inicjatywy służące podniesieniu świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych.

Skuteczna pomoc osobom dotkniętym niepełnosprawnością to, w opinii badanych, także więcej miejsc pracy i większy dostęp do rehabilitacji (m.in. w ramach turnusów rehabilitacyjnych oraz warsztatów terapii zajęciowej), sprzętu ortopedycznego, rehabilitacyjnego i środków pomocniczych. Właściwe wsparcie osób niepełnosprawnych, jak wynika z ankiet, to również świadczenie pracy socjalnej, pomocy psychologicznej, tworzenie grup wsparcia.

Wskazując powyższe działania respondenci podkreślali potrzebę skoordynowanej współpracy instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz osób dotkniętych niepełnosprawnością oraz ważną rolę wolontariatu.

Instytucje i organizacje działające w Powiecie i gminach, które mogą przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych

W następnym pytaniu poproszono ankietowanych o podanie instytucji i organizacji działających w Powiecie i gminach, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. Wśród nich badani najczęściej wskazywali – na szczeblu powiatowym – Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną i Powiatowy Urząd Pracy, a na szczeblu gminnym – urzędy gmin, ośrodki pomocy społecznej, placówki oświatowo-wychowawcze i kulturalne, gminne świetlice i punkty konsultacyjne. Ponadto respondenci podkreślali znaczenie Policji, ośrodków zdrowia, sądu rejonowego, kuratorów sądowych, Kościoła, klubów sportowych oraz różnorodnych fundacji i stowarzyszeń, działających m.in. na rzecz osób niepełnosprawnych.

Na czym powinny się skupić instytucje i organizacje działające w Powiecie i gminach?

Niejako w uzupełnieniu poprzedniego pytania, w kolejnym ankietowani wskazywali najistotniejsze pola działania instytucji i organizacji funkcjonujących w Powiecie i gminach. W opinii badanych na poziomie powiatowym powinny się one skupić przede wszystkim na aktywizacji osób bezrobotnych oraz dostosowaniu kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy. Ważną płaszczyzną działalności instytucji i organizacji powinna być również pomoc osobom niepełnosprawnym (tak w zakresie rehabilitacji społecznej, jak i zawodowej) oraz starszym.

Zdaniem respondentów szczególną uwagę należy zwrócić na wsparcie rodzin (i pochodzących z nich dzieci) zmagającymi się na co dzień z dysfunkcjami opiekuńczo-wychowawczymi oraz różnego rodzaju patologiami (np. alkoholizmem i przemocą domową), w ich przypadku najczęściej podkreślano potrzebę zwiększenia dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Nie należy również zapominać o pobudzaniu środowisk o niskim statusie społecznych, które są zagrożone wykluczeniem społecznym. W opinii badanych należy dołożyć wszelkich starań, by pomoc udzielana powyższym grupom (np. w formie pracy socjalnej, wsparcia finansowego, rzeczowego czy specjalistycznego), miała charakter interdyscyplinarny i skoordynowany (według ankietowanych jednym z przejawów takiego sposobu udzielania wsparcia powinny być zespoły interdyscyplinarne).

Wskazując pola działalności instytucji i organizacji w Powiecie i gminach, respondenci podkreślali również konieczność szkolenia kadr pomocowych, powiększania zasobów mieszkaniowych, likwidowania barier komunikacyjnych oraz utrzymania poczucia wspólnoty mieszkańców. W opinii badanych bardzo ważną sprawą dla realizacji działań jest skuteczne pozyskiwanie środków finansowych z zewnątrz, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Możliwość przyczynienia się instytucji i organizacji w Powiecie do zmniejszenia skali lokalnych problemów społecznych

W ostatniej części ankiety respondenci wskazywali, w jaki sposób instytucja lub organizacja, którą reprezentują, może przyczynić się do zmniejszenia skali lokalnych problemów społecznych. W odniesieniu do Powiatu ankietowani najczęściej deklarowali możliwość podejmowania przedsięwzięć w ramach rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych (wśród nich dotyczących powoływania spółdzielni socjalnych), wspierania osób z zaburzeniami psychicznymi oraz tworzenia mieszkań chronionych dla wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Na płaszczyźnie gminnej badani wyrażali gotowość prowadzenia pracy socjalnej, pedagogizacji rodziców, udzielania potrzebującym wsparcia finansowego, rzeczowego (w tym w formie dożywiania), świadczenia im usług opiekuńczych, organizowania dzieciom i młodzieży czasu wolnego oraz umożliwiania im rozwijania zainteresowań (m.in. poprzez prowadzenie zajęć pozalekcyjnych). Ponadto badani oferowali pomoc w uzyskaniu wsparcia specjalistycznego (psychologa, prawnika, terapeuty) oraz zgłaszali chęć opracowywania i realizowania projektów socjalnych (m.in. przy wykorzystaniu środków finansowych pozyskanych z zewnątrz), programów profilaktycznych oraz podejmowania współpracy z przedstawicielami innych instytucji i organizacji.

17. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

W 2010 roku w Powiecie Jaworskim funkcjonowały 144 organizacje pozarządowe. Samorząd Powiatu posiada „Program współpracy Powiatu Jaworskiego z organizacjami pozarządowymi”, na mocy którego ma możliwość podejmowania z nimi współpracy. W 2010 roku i latach ubiegłych przybierała ona następujące formy: zlecenie organizacjom realizacji zadań własnych powiatu, dofinansowanie działalności statutowej organizacji, wsparcie rzeczowe organizacji, świadczenie doradztwa i przeprowadzanie konsultacji oraz partnerstwo przy realizacji inwestycji i organizacji imprez o różnym charakterze.

Poniższe tabele przedstawiają dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego funkcjonującego w Powiecie (w ostatniej tabeli uwzględniono stowarzyszenia działające w sferze społecznej).

Tabela 43. Organizacje pozarządowe w Powiecie w 2010 roku – stowarzyszenia rejestrowe

lp.	nazwa	adres
1.	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, Oddział w Jaworze	59-400 Jawor, ul Legnicka 3
2.	Jaworskie Stowarzyszenie Pomocy Ludziom	59-400 Jawor, ul. Szpitalna 7e

3.	Towarzystwo Miłośników Bolkowa	59-420 Bolków, ul. Niepodległości 12/6
4.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Niedaszów	59-407 Mściwojów, Niedaszów 36
5.	Bractwo Rycerskie Zamku Bolków	59-420 Bolków, ul. Bolka 1
6.	Stowarzyszenie Kompleksowej Przebudowy wsi Wiadrów	Wiadrów 16, 59-411 Paszowice
7.	Liga Ochrony Przyrody, Zarząd Oddziału w Jaworze	59-400 Jawor, ul. Mickiewicza 47/3
8.	Jaworskie Stowarzyszenie Rozwoju Kultury	59-400 Jawor, ul. Rapackiego 1
9.	Stowarzyszenie Uczestników Kompleksowej Przebudowy Wsi Skała	59-430 Wądroże Wielkie, Skała 15
10.	Stowarzyszenie na Rzecz Domu Małych Dzieci	59-400 Jawor, ul. Piastowska 12
11.	Stowarzyszenie Bank Żywności	59-400 Jawor, ul. Poniatowskiego
12.	Międzynarodowe Targi Chleba	59-400 Jawor, ul. Staszica 13
13.	Liga Jaworska	59-400 Jawor, ul. Zamkowa 2
14.	Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Osób Niepełnosprawnych „Niezapominajka”	59-420 Bolków, ul. Bolka 8B
15.	Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Osobom Uzależnionym oraz Ofiarom Przemocy „Azyl” w Jaworze	59-400 Jawor, ul. Zamkowa 1
16.	Ochotnicza Straż Pożarna w Mściwojowie	59-407 Mściwojów 54 a
17.	Ochotnicza Straż Pożarna w Targoszynie	59-407 Mściwojów, Targoszyn 42
18.	Ochotnicza Straż Pożarna w Marcinowicach	59-407 Mściwojów, Marcinowice 29a
19.	Ochotnicza Straż Pożarna w Wolbromku	59-420 Bolków, Wolbromek 43
20.	Ochotnicza Straż Pożarna w Lipie	59-420 Bolków, Lipa 37
21.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kaczorowie	59-420 Bolków Kaczorów, ul. Nowa Wieś 1a
22.	Ochotnicza Straż Pożarna w Bolkowie	59-420 Bolków, ul. Świerczewskiego 26
23.	Ochotnicza Straż Pożarna w Starych Rochowicach	59-420 Bolków, Stare Rochowice 53a
24.	Ochotnicza Straż Pożarna w Sadach Górnych	59-420 Bolków, Sady Górne 65b
25.	Ochotnicza Straż Pożarna w Sadach Dolnych	59-420 Bolków, Sady Dolne 37a
26.	Ochotnicza Straż Pożarna w Wierzchosławicach	59-420 Bolków, Wierzchosławice 101a
27.	Ochotnicza Straż Pożarna w Wądrożu Wielkim	59-430 Wądroże Wielkie
28.	Ochotnicza Straż Pożarna w Budziszowie Wielkim	59-430 Wądroże Wielkie, Budziszów Wielki 14
29.	Ochotnicza Straż Pożarna w Granowicach	59-430 Wądroże Wielkie, Granowice
30.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kępach	59-430 Wądroże Wielkie, Kępy
31.	Ochotnicza Straż Pożarna w Mierzcycach	59-430 Wądroże Wielkie, Mierzyce 126

32.	Związek Ochotniczych Straży Pożarnych w Wądrożu Wielkim	59-430 Wądroże Wielkie
33.	Ochotnicza Straż Pożarna w Myśluborzu	59-411 Paszowice, Myślubórz 9
34.	Ochotnicza Straż Pożarna w Pogwizdowie	59-411 Paszowice, Pogwizdów 47
35.	Ochotnicza Straż Pożarna w Wiadrowie	59-411 Paszowice, Wiadrów 16
36.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kwietnikach	59-411 Paszowice, Kwietniki
37.	Ochotnicza Straż Pożarna w Paszowicach	59-411 Paszowice, Paszowice 137a
38.	Związek Ochotniczych Straży Pożarnych w Paszowicach	59-411 Paszowice
39.	Ochotnicza Straż Pożarna w Małuszowie	59-424 Męcinka, Małuszów
40.	Ochotnicza Straż Pożarna w Męcince	59-424 Męcinka 72a
41.	Ochotnicza Straż Pożarna w Pomocnem	59-424 Męcinka, Pomocne
42.	Ochotnicza Straż Pożarna w Przybyłowicach	59-424 Męcinka, Przybyłowice 13a
43.	Ochotnicza Straż Pożarna w Sichowie	59-424 Męcinka, Sichów
44.	Związek Ochotniczych Straży Pożarnych w Mściwojowie	59-407 Mściwojów 43
45.	Ochotnicza Straż Pożarna w Jaworze	59-400 Jawor, ul. Mickiewicza 46a
46.	Ochotnicza Straż Pożarna w Mysłowie	59-420 Bolków, Mysłów 44a
47.	Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów Policyjnych, Koło w Jaworze	59-400 Jawor, ul. Armii Krajowej 2
48.	Stowarzyszenie Ekomuzeum Wsi Dolnośląskiej	59-407 Mściwojów 39
49.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Mysłów	59-420 Bolków, Mysłów 44
50.	Stowarzyszenie na Rzecz Gminnego Zespołu Opieki Podstawowej w Paszowicach	59-411 Paszowice, Paszowice 137
51.	Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy dla Domu Dziecka im. H. Jordana w Kaczorowie	59-420 Bolków, Kaczorów, ul. Kamiennogórska 9
52.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kłonic	59-411 Paszowice, Kłonice 1
53.	Jaworskie Towarzystwo Tenisowe	59-400 Jawor, ul. Chrobrego 26a
54.	„Razem w Europie”	59-400 Jawor, ul. Pl. Bankowy 1
55.	Gminny Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych w Bolkowie	59-420 Bolków, ul. Rynek 33
56.	Demokratyczna Unia Kobiet, Jednostka terenowa, Klub w Jaworze	59-400 Jawor, ul. Zamkowa 2
57.	Porozumienie Samorządowe Bolków 2002	59-420 Bolków, ul. Rynek 9
58.	Stowarzyszenie Kaczawskie	59-407 Mściwojów 20
59.	Towarzystwo Przyjaciół Wiejskiego Ogrodu Botanicznego „Arboretum” w Lipie Jaworskiej	59-420 Bolków, Lipa Jaworska 58

60.	Liga Obrony Kraju w Jaworze, Zarząd Powiatowy	59-400 Jawor, ul. Strzegomska 7
61.	Jaworskie Stowarzyszenie Turystyki Motocyklowej	59-400 Jawor, ul. Rynek 10/10
62.	Stowarzyszenie „KoLiber”, Oddział w Jaworze	59-400 Jawor, ul. Stalowa 2/12
63.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Sołectwa Pogwizdów	59-411 Paszowice, Pogwizdów 38
64.	Stowarzyszenie Wspierające Osoby Niepełnosprawne „Integracja”	59-420 Bolków, ul. Bolka 8
65.	Stowarzyszenie Producentów Rolnych „EKOROL” Mściwojów	59-407 Mściwojów 20
66.	Stowarzyszenie „EKO-EUROPA-JAWOR”	59-400 Jawor, ul. Zamkowa
67.	Towarzystwo Miłośników Piotrowic	Piotrowice 97A, 59-424 Męcinka
68.	Społeczne Towarzystwo Promocji Miasta Jawora im. Św. Marcina w Jaworze	59-400 Jawor, ul. Konopnickiej 44
69.	Towarzystwo Aktywnych Ludzi Kultury	59-400 Jawor, ul. Rynek 28/1
70.	Towarzystwo Społeczno-Kulturalne „KSIĘSTWO JAWORSKIE”	59-400 Jawor, ul. Rynek 5
71.	Towarzystwo Aktywności Kulturalnej „TAK” Jawor	59-400 Jawor, ul. Zamkowa 1
72.	Towarzystwo Przyjaźni Dziecku i Rodzinie	59-400 Jawor, ul. Starojaworska 136a/2
73.	Zamek Piastowski w Jaworze	59-400 Jawor, ul. Zamkowa 1
74.	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i ich Rodzin „PATRONUS”	59-430 Wądroże Wielkie, Mierczyce 30
75.	Stowarzyszenie Equilibrium	59-400 Jawor, ul. Lipowa 8a/3
76.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Koło przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Jaworze (terenowa jednostka organizacyjna)	59-400 Jawor, ul. Paderewskiego 6
77.	Stowarzyszenie Mieszkańców i Przyjaciół Wsi Kępy i Kosiska	59-400 Wądroże Wielkie, Kępy 5
78.	Stowarzyszenie Przyjaciół Nowej Wsi Wielkiej i Nowej Wsi Małej	59-411 Paszowice, Nowa Wieś Wielka 30
79.	Stowarzyszenie Eko-Chełmy w Myślinowie	59-424 Męcinka, Myślinów 23
80.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Targoszyn	59-407 Mściwojów, Targoszyn 57
81.	Stowarzyszenie Rozwoju Piotrowic w Piotrowicach	59-424 Męcinka, Piotrowice 98
82.	Polski Związek Wędkarski, Okręg Legnica, Koło Jawor	59-400 Jawor, ul. Pl. Wolności 9
83.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Zębowice	59-411 Paszowice, Zębowice 43

84.	Stowarzyszenie Wszechnica Zawodowa Nasza Szkoła w Jaworze	59-400 Jawor, ul. Wrocławska 30A
85.	Stowarzyszenie Wieś Marcina w Marcinowicach	59-407 Mściwojów, Marcinowice 57
86.	Stowarzyszenie Nasze Wądroże Wielkie w Wądrożu Wielkim	59-430 Wądroże Wielkie, Wądroże Wielkie 167
87.	Stowarzyszenie Aktywni dla Mierczyc w Mierczycach	59-430 Wądroże Wielkie, Mierczyce 65
88.	Stowarzyszenie na Rzecz Wsi Snowidza	59-407 Mściwojów, Snowidza 91a
89.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Sichowa	59-424 Męcinka, Sichów 37A
90.	Towarzystwo Opieki Nad Zwierzętami w Polsce	59-400 Jawor, ul. W. Witosa 1B, lokal 3
91.	Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych „Przed Siebie” w Jaworze	59-400 Jawor, ul. Traugutta 8
92.	Stowarzyszenie Wspólnie dla Granowic	59-430 Wądroże Wielkie, Wądroże Wielkie 30
93.	Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły „Siódemka” w Jaworze	59-400 Jawor, ul. Moniuszki 4, Gimnazjum nr 1
94.	Stowarzyszenie Miłośników Wsi Stanisławów „Barytowe Wzgórze”	59-424 Męcinka, lokal 41
95.	Stowarzyszenie „Wspólna Inicjatywa”	59-430 Wądroże Wielkie, lokal 12E/2
96.	Stowarzyszenie Nad Cichą Wodą w Budziszowie Wielkim	59-430 Wądroże Wielkie, Budziszów Wielki 42A
97.	Stowarzyszenie Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów	59-400 Jawor, ul. Wieniawskiego 9

Dane Starostwa Powiatowego w Jaworze.

Tabela 44. Organizacje pozarządowe w Powiecie – stowarzyszenia sportowe

lp.	nazwa	adres
1.	Międzyzakładowy Robotniczy Klub Sportowy „Kuźnia” Jawor	59-400 Jawor, ul. Parkowa 8
2.	Miejski Klub Sportowy „Victoria” Jawor	59-400 Jawor, ul. Piłsudskiego 15
3.	Ognisko TKKF „PIAST” Jawor	59-400 Jawor, ul. Wieniawskiego 5
4.	Klub Sportowy „OLIMPIA” Jawor	59-400 Jawor, ul. Pl. Bankowy 1
5.	Jaworskie Towarzystwo Sportowe „OLDBOYS Dziubek” w Jaworze	59-400 Jawor, ul. Starojaworska 8a
6.	Miejsko-Gminny Ludowy Klub Sportowy „Piaś” Bolków	59-420 Bolków, ul. Szpitalna 16
7.	Ludowy Klub Sportowy Kaczorów	59-420 Bolków, Kaczorów, ul. Pollaka 1
8.	Powiatowy Szkolny Związek Sportowy w Jaworze	59-400 Jawor, ul. Pl. Bankowy 1
9.	Jaworski Klub Brydża Sportowego w Jaworze	59-400 Jawor, ul. Sikorskiego 10B/3
10.	Ludowy Klub Sportowy „Rodło” Granowice	59-430 Wądroże Wielkie, Granowice 21

11.	Ludowy Klub Sportowy „Rataj” Paszowice	59-411 Paszowice, Paszowice 137
12.	Klub Sportowy „Sparta Stary Jawor”	59-400 Jawor, ul. Widokowa 12

Dane Starostwa Powiatowego w Jaworze.

Tabela 45. Organizacje pozarządowe w Powiecie – uczniowskie kluby sportowe

lp.	nazwa	adres
1.	Uczniowski Klub Kolarski	59-411 Paszowice, Wiadrów
2.	Uczniowski Klub Sportowy „Javoria”	59-400 Jawor, ul. Armii Krajowej 9
3.	Uczniowski Klub Sportowy „Siódemka”	59-400 Jawor, ul Moniuszki 4
4.	Uczniowski Klub Sportowy „Olimpia-Dwójka”	59-400 Jawor, Pl. Bankowy 1
5.	Uczniowski Klub Sportowy „Piast” Bolków	59-420 Bolków, ul. Szpitalna 16
6.	Uczniowski Klub Sportowy 5 „Salto”	59-400 Jawor, ul. Armii Krajowej 9
7.	Uczniowski Klub Sportowy „Olimp”	59-430 Wądroże Wielkie, Gimnazjum w Budziszowie Wielkim
8.	Uczniowski Klub Sportowy „Górzec”	59-424 Męcinka, Męcinka 10
9.	Uczniowski Klub Sportowy „Jedynka”	Gimnazjum nr 1 w Jaworze, 59-500 Jawor, ul. Moniuszki 4
10.	Uczniowski Klub Sportowy „Sprint”	59-400 Jawor, Szkoła Podstawowa Nr 1 w Jaworze, ul. Limanowskiego 10
11.	Uczniowski Klub Sportowy „Spartakus”	I Liceum Ogólnokształcące w Jaworze, ul. Kościuszki 8
12.	Klub Sportów Wodnych „Farwater”	59-400 Jawor, ul. Widokowa 6

Dane Starostwa Powiatowego w Jaworze.

Tabela 46. Organizacje pozarządowe w Powiecie – stowarzyszenia kultury fizycznej nieprowadzące działalności gospodarczej

lp.	nazwa	adres
1.	Ludowy Zespół Sportowy w Lipie	59-420 Bolków, Lipa 27
2.	Klub Sportowy „Męcinka”	59-424 Męcinka, Męcinka 97
3.	Ludowy Klub Sportowy „Chełmiec”	59-424 Męcinka, Chełmiec 3
4.	Ludowy Klub Sportowy „Platan”	59-424 Męcinka, Sichów 41
5.	Ludowy Klub Sportowy „PARK” Targoszyn	59-407 Targoszyn
6.	Ludowy Klub Sportowy „Zjednoczeni” Snowidza	Snowidza 94
7.	Ludowy Zespół Sportowy „Nysa” Wolbromek	Wolbromek 80
8.	Klub Sportowy „BAZALT” Piotrowice	Piotrowice 108B
9.	Powiatowe Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Jaworze	59-400 Jawor, ul. Legnicka 14

10.	Jaworski Klub Sportowy „SPARTAKUS”	59-400 Jawor, Al. Dębowa 16
11.	Międzyszkolny Klub Sportowy „TYTAN” w Jaworze	59-400 Jawor, ul. Kościuszki 8
12.	Ognisko TKKF „Jaworzanie” w Jaworze	59-400 Jawor, ul. Chrobrego 26A
13.	Ludowy Klub Sportowy „Unia” Mściwojów	59-407 Mściwojów 65C
14.	Młodzieżowy Klub Sportowy „StrongMan Puszek Team”	59-400 Jawor, ul. Myśluborska 27
15.	Klub Strzelecki „BARYT” w Stanisławowie	59-424 Stanisławów, Stanisławów 41 (baza lotnicza JPR „BARYT”)

Dane Starostwa Powiatowego w Jaworze.

Tabela 47. Organizacje pozarządowe w Powiecie – stowarzyszenia zwykłe

lp.	nazwa	adres
1.	Stowarzyszenie Samorządowe Porozumienie Prawicy	59-400 Jawor, ul. Kościelna 3
2.	Stowarzyszenie Samoobrona Powiatu Jaworskiego	59-400 Jawor, ul. Grunwaldzka 34
3.	Stowarzyszenie na Rzecz Obrony Gminy Bolków przed Kamieniołomem	59-420 Bolków, Sady Dolne 62
4.	Stowarzyszenie „Nasz Jawor”	59-400 Jawor, ul. Myśluborska 2

Dane Starostwa Powiatowego w Jaworze.

Tabela 48. Organizacje pozarządowe w Powiecie – fundacje

lp.	nazwa	adres
1.	Stacyjka Maltusia	59-430 Wądroże Wielkie, Mierczyce 9
2.	Fundacja „Witajcie w Miłości Jezusa”	59-420 Bolków, Wierzchosławice 98
3.	Fundacja „Kręgo-Słupek”	59-400 Jawor, ul. Metalowców 12A/5
4.	Fundacja „Terra-teraz Radzimowice”	59-420 Bolków, Radzimowice 11

Dane Starostwa Powiatowego w Jaworze.

Tabela 49. Stowarzyszenia działające w Powiecie w sferze społecznej

lp.	nazwa i adres organizacji	charakterystyka działania	kategoria klienta
1.	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze w Jaworze	<ul style="list-style-type: none"> • budzenie i pogłębianie umiłowania kraju ojczystego oraz jego regionów, kształtowanie postaw patriotycznych, upowszechnianie wiedzy o przeszłości, współczesności i perspektywach rozwoju Polski; • rozwijanie kultury, kultury fizycznej oraz rekreacji przez turystykę i krajoznawstwo; • krzewienie zamiłowania krajoznawczego i umiejętności turystycznych; 	dzieci, młodzież, dorośli

		<ul style="list-style-type: none"> • szerzenie kultury turystyki, wykorzystanie poznawczych, wypoczynkowych i zdrowotnych walorów wędrownictwa; • pomaganie w wędrownictwie indywidualnym i organizowanie rajdów, zjazdów, zlotów, rejsów, spływów i innych imprez, tworzenie i upowszechnianie systemu odznak służących rozwojowi zainteresowań krajoznawczych, kultury fizycznej, kultury wędrowania; • szerzenie wiedzy ekologicznej, inspirowanie i prowadzenie prac na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego oraz wspieranie działań podejmowanych w tej dziedzinie; • aktywne uczestniczenie w ochronie dóbr kultury; • popularyzowanie walorów krajoznawczych i turystycznych Polski oraz jej dorobku wśród turystów zagranicznych oraz ułatwienie turystom polskim wyjeżdżającym za granicę poznawania walorów krajoznawczych, życia i osiągnięć innych krajów; • współdziałanie i udzielanie fachowej pomocy towarzystwom opiekującym się Polakami i dziedzictwem kultury polskiej za granicą; • szkolenie kadry dla realizacji celów PTTK; • kultywowanie tradycji turystycznych, popularyzowanie historii i dorobku PTTK oraz jego poprzedników, dbanie o archiwizowanie dokumentów; • nadawanie uprawnień przewodnickich, prowadzenie działalności przewodnickiej i umożliwianie przewodnikom tworzenie organizacji samorządowych w ramach PTTK. 	
2.	Jaworskie Stowarzyszenie Pomocy Ludziom w Jaworze	<ul style="list-style-type: none"> • pobudzanie aktywności społeczeństwa w celu organizowania pomocy najbardziej potrzebującym, a w szczególności dzieciom i młodzieży; • gromadzenie środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb najbardziej potrzebujących; • współdziałanie z instytucjami pomocy społecznej; • wyszukiwanie osób, którym pomoc jest niezbędna; • organizowanie działań i przedsięwzięć w celu zmniejszenia bezrobocia; • utworzenie placówki profilaktyczno-terapeutycznej dla dzieci i młodzieży. 	dzieci, młodzież, dorośli
3.	Liga Ochrony Przyrody, Zarząd Oddziału w Jaworze	<ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie właściwego stosunku społeczeństwa do środowiska przyrodniczego oraz upowszechnianie kultury i etyki ekologicznej; • upowszechnianie wiedzy o przyrodzie i jej ochronie; • prowadzenie edukacji środowiskowej; • występowanie z inicjatywami oraz postulatami racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody oraz wprowadzania zasad zrównoważonego 	

		<ul style="list-style-type: none"> rozwoju do polityki społeczno-gospodarczej kraju; inicjowanie i organizowanie działań w celu pomnażania zasobów przyrody; 	
4.	Jaworskie Stowarzyszenie Rozwoju Kultury w Jaworze	<ul style="list-style-type: none"> celem JSRK jest prowadzenie wszechstronnej działalności mającej za zadanie krzewienie kultury wśród społeczeństwa; wychowanie aktywnego odbiorcy rozumiejącego rolę sztuki, a w szczególności muzyki w życiu współczesnego człowieka; promocja osiągnięć kulturalnych miasta; upowszechnianie wiedzy o zabytkach oraz ich ochronie; organizacja oraz prowadzenie placówek szkolnictwa artystycznego: szkół, ognisk, przedszkoli oraz kół zainteresowań; organizowanie i prowadzenie zespołów muzycznych, orkiestr, chórów, zespołów baletowych i teatralnych; organizowanie koncertów, festiwali, przeglądów zespołów muzycznych, teatralnych, baletowych i chórów oraz audycji upowszechniających muzykę; współpraca z amatorskimi i zawodowymi zespołami artystycznymi; współpraca z podobnymi stowarzyszeniami w kraju i za granicą; współpraca ze wszystkimi organizacjami i instytucjami mogącymi rozszerzyć pole działalności stowarzyszenia; działalność wydawnicza; organizowanie sympozjów, odczytów i prelekcji. 	
5.	Stowarzyszenie na Rzecz Domu Małych Dzieci w Jaworze	<ul style="list-style-type: none"> działanie na rzecz tworzenia przyszłości dzieci; zapewnienie dzieciom pozbawionym trwałej lub okresowej opieki odpowiednich warunków bytowych do rozwoju psychofizycznego; inicjowanie i wspieranie działań mających na celu stworzenie odpowiednich warunków mieszkaniowych w Domu Małych Dzieci w Jaworze; inicjowanie i wspieranie działań o charakterze charytatywnym; pomoc w podnoszeniu standardu Domu Małych Dzieci w Jaworze. 	wychowankowie Domu Małych Dzieci w Jaworze
6.	Stowarzyszenie Bank Żywności w Jaworze	<ul style="list-style-type: none"> pobudzanie aktywności społeczeństwa w celu organizowania pomocy najbardziej potrzebującym; gromadzenie środków materialnych i niematerialnych dla zaspokojenia potrzeb najbardziej potrzebujących; dystrybucja ww. dóbr; współdziałanie z instytucjami i organizacjami charytatywnymi działającymi na polu pomocy społecznej; wyszukiwanie osób, którym pomoc jest niezbędna. 	dzieci, młodzież, dorośli

7.	Międzynarodowe Targi Chleba w Jaworze	<ul style="list-style-type: none"> • wykazanie atrakcyjności położenia Ziemi Jaworskiej w bezpośredniej bliskości tras międzynarodowych A-3, A-4, A-8; • rozwinięcie kooperacji transgranicznej pomiędzy gminami Ziemi Jaworskiej i gminami zrzeszonymi w Euroregionie „NYSA”; • integracja gmin Euroregionu „NYSA”; • uruchomienie partnerstwa pomiędzy głównymi animatorami życia gospodarczego subregionu jaworskiego; • rozwój przedsiębiorczości; • stworzenie systemu zarządzania rozwojem subregionu; • rozwinięcie funkcji turystyczno-rekreacyjnej Ziemi Jaworskiej; • wzrost potencjału finansowego gmin; • ożywienie gospodarcze województwa; • spowodowanie napływu potencjalnych interesów; • wprowadzenie w życie strategii rozwoju subregionu jaworskiego; • promocja walorów krajobrazowych gmin Ziemi Jaworskiej i jej położenia; • wzrost ekonomiczny subregionu jaworskiego; • stworzenie korzystnego klimatu dla inicjatyw gospodarczych sięgających do tradycji Ziemi Jaworskiej; • wspieranie utalentowanej młodzieży subregionu jaworskiego. 	
8.	Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Osób Niepełnosprawnych „Niezapominajka” w Bolkowie	<ul style="list-style-type: none"> • aktywizacja społeczeństwa na rzecz osób niepełnosprawnych i rozwijanie samopomocowego ruchu rodzin, w których żyją dzieci i osoby niepełnosprawne; • wspieranie inicjatyw społecznych zmierzających do zaspokojenia potrzeb dzieci i osób niepełnosprawnych w zakresie leczenia, w tym rehabilitacji, edukacji, pracy, opieki, udziału w kulturze i rekreacji, integracji ze środowiskiem oraz zabezpieczenia socjalnego i ochrony prawnej; • inicjowanie i wspieranie form pomocy dla rodzin i opiekunów dzieci i osób niepełnosprawnych; • tworzenie osobom niepełnosprawnym warunków decydowania w swoich sprawach, zarówno w rodzinach, jak i w placówkach, w których przebywają; • tworzenie warunków umożliwiających dzieciom, młodzieży i dorosłym niepełnosprawnym korzystnie przez nich z ogólnodostępnej infrastruktury społecznej i form życia społecznego, z zapewnieniem im w razie potrzeby odpowiedniego wsparcia, zwłaszcza w postaci specjalistycznej pomocy i doradztwa; • inicjowanie i prowadzenie różnorodnych form pomocy dla rodzin, a w szczególności: grup 	osoby niepełnosprawne i ich rodziny

		<p>samopomocowych, grup wsparcia, usług opiekuńczych, doradztwa, poradnictwa, terapii psychologicznej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zachęcanie różnych osób do podejmowania zadań w charakterze wolontariuszy oraz tworzenie warunków dla ich działalności; • określanie i przestrzeganie wymagań etycznych wobec działaczy i pracowników Stowarzyszenia, a w szczególności wobec pracujących bezpośrednio z osobami upośledzonymi; • podjęcie działań na rzecz uruchomienia kompleksu hospicjum dla dzieci i osób niepełnosprawnych; • współpraca i wymiana doświadczeń z krajowymi i zagranicznymi organizacjami i placówkami działającymi na rzecz dzieci i osób niepełnosprawnych; • gromadzenie funduszy na działalność Stowarzyszenia; • inna działalność korzystna dla realizacji statutowych celów Stowarzyszenia; • udzielanie pomocy humanitarnej niepełnosprawnym i ich rodzinom oraz ubogim. 	
9.	Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Uzależnionym, Osobom Współuzależnionym oraz Ofiarom Przemocy „Azyl” w Jaworze	<ul style="list-style-type: none"> • niesienie wszelkiej pomocy osobom uzależnionym, współuzależnionym i ofiarom przemocy; • zjednoczenie ludzi dobrej woli, gotowych do udzielenia społecznej pomocy jej potrzebującym. 	osoby dotknięte uzależnieniem i ich rodziny
10.	Stowarzyszenie na Rzecz Gminnego Zespołu Opieki Podstawowej w Paszowicach	<ul style="list-style-type: none"> • zakup sprzętu aparatury medycznej; • podnoszenie standardu i jakości usług oraz rozszerzenie zakresu usług medycznych; • pomoc dzieciom i niepełnosprawnym; • zakup materiałów edukacyjnych oraz podnoszenie kwalifikacji zawodowych personelu; • działanie na rzecz profilaktyki i promocji zdrowia; • inicjowanie i wspieranie działań mających na celu poprawę warunków lokalnych placówki i służby zdrowia; • inicjowanie i wspieranie działań o charakterze charytatywnym. 	mieszkańcy gminy Paszowice
11.	Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy dla Domu Dziecka im. H. Jordana w Kaczorowie	<ul style="list-style-type: none"> • działanie na rzecz tworzenia przyszłości wychowanków Domu Dziecka im. Jordana w Kaczorowie; • zapewnienie odpowiednich warunków bytowych i dalszego prawidłowego rozwoju wychowanków Domu Dziecka w Kaczorowie; • inicjowanie i wspieranie działań mających na celu pomoc w stworzeniu odpowiednich warunków życiowych wychowanków Domu Dziecka 	wychowankowie Domu Dziecka w Kaczorowie

		<p>usamodzielniających się;</p> <ul style="list-style-type: none"> • inicjowanie i wspieranie działań o charakterze charytatywnym; • pomoc w podnoszeniu standardu Domu Dziecka w Kaczorowie. 	
12.	Liga Obrony Kraju w Jaworze	<ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie i umacnianie w społeczeństwie, zwłaszcza wśród młodzieży obywatelskiej postawy wobec spraw obronności Rzeczypospolitej Polskiej; • prowadzenie działalności oświatowo-wychowawczej; • wyrabianie i utrwalanie w społeczeństwie, szczególnie wśród młodzieży, pożądanych zainteresowań, nawyków i umiejętności ważnych z punktu widzenia zdolności obronnej państwa oraz przydatnych w przygotowaniu społeczeństwa do zapobiegania i ewentualnego zwalczania zagrożeń okresu pokoju; • krzewienie kultury fizycznej i rozwoju dyscyplin sportu, w tym sportu wyczynowego, wchodzących w zakres zainteresowania stowarzyszenia. 	osoby zainteresowane
13.	Stowarzyszenie Wspierające Osoby Niepełnosprawne „Integracja” w Bolkowie	<ul style="list-style-type: none"> • aktywizacja społeczeństwa na rzecz osób niepełnosprawnych; • wspieranie inicjatyw społecznych zmierzających do zaspokojenia potrzeb dzieci i osób niepełnosprawnych w zakresie leczenia, w tym rehabilitacji, edukacji, pracy, opieki, udziału w kulturze i rekreacji, integracji ze środowiskiem oraz zabezpieczenia socjalnego i ochrony prawnej; • inicjowanie i wspieranie form pomocy dla rodzin i opiekunów dzieci i osób niepełnosprawnych; • stwarzanie osobom niepełnosprawnym warunków do decydowania w swoich sprawach, zarówno w rodzinach, jak i w placówkach, w których przebywają; • tworzenie warunków umożliwiających dzieciom, młodzieży i dorosłym niepełnosprawnym korzystanie z ogólnodostępnej infrastruktury społecznej i form życia społecznego, z zabezpieczeniem im, w razie potrzeby, odpowiedniego wsparcia w postaci specjalistycznej pomocy, doradztwa; • inicjowanie i prowadzenie w razie potrzeby różnorodnych form pomocy dla rodzin osób niepełnosprawnych; • zachęcanie różnych osób do podejmowania zadań w charakterze wolontariuszy oraz tworzenie warunków dla ich działania; • określenie i przestrzeganie wymagań etycznych wobec działaczy i pracowników Stowarzyszenia, a w szczególności pracujących bezpośrednio z osobami upośledzonymi; • współpraca i wymiana doświadczeń z krajowymi i zagranicznymi organizacjami oraz placówkami 	osoby niepełnosprawne i ich rodziny

		<p>działającymi na rzecz dzieci i osób niepełnosprawnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • gromadzenie funduszy na działalność Stowarzyszenia wymagającą finansowania; • prowadzenie innej działalności korzystnej dla realizacji celów Stowarzyszenia, w tym działalności charytatywnej na rzecz osób niepełnosprawnych. 	
14.	Towarzystwo Aktywności Kulturalnej Jawor w Jaworze	<ul style="list-style-type: none"> • animacja życia kulturalnego Ziemi Jaworskiej; • aktywacja środowisk twórczych Ziemi Jaworskiej; • promocja kulturalnych osiągnięć i działalności artystycznej mieszkańców Ziemi Jaworskiej na terenie Rzeczypospolitej Polskiej oraz za granicą; • wspieranie działalności artystycznej w zakresie wszystkich dziedzin sztuki, tj. muzyki, sztuk plastycznych, teatru, literatury, filmu, itp.; • współpraca i kontakty z osobami fizycznymi, administracją samorządową i publiczną, przedsiębiorcami polskimi i zagranicznymi, organizacjami pozarządowymi, a także innymi podmiotami realizującymi cele pokrywające się z celami statutowymi stowarzyszenia; • integracja osób niepełnosprawnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym ze społecznością lokalną Jawora i okolic poprzez ich udział w życiu kulturalnym; • podnoszenie kompetencji kulturalnych mieszkańców Ziemi Jaworskiej; • przygotowanie dzieci i młodzieży do aktywnego uczestnictwa w kulturze. 	
15.	Towarzystwo Przyjaźni Dziecku i Rodzinie w Jaworze	<ul style="list-style-type: none"> • profesjonalne, dobrowolne i bezinteresowne niesienie pomocy dzieciom, osobom i rodzinom, które z różnych przyczyn są niezdolne do rozwiązywania swych życiowych problemów, a w szczególności dzieciom, ludziom starszym, niepełnosprawnym, chorym, samotnym, bezdomnym, zagrożonym demoralizacją, rodzinom wielodzietnym, pozbawionym środków do życia, uchodźcom oraz kształtowanie postaw społecznych sprzyjających bezpośredniemu uczestnictwu w działaniach na rzecz osób potrzebujących pomocy bądź wspieranie takich działań; • wspieranie działalności na rzecz zainicjowania procesu zmian cywilizacyjnych i kulturowych tworzących dzieciom i ludziom dorosłym warunki równych szans na drodze do ich rozwoju intelektualnego, zawodowego i kulturalnego. 	rodziny
16.	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Ich Rodzin	<p>Udzielanie wsparcia osobom starszym, niepełnosprawnym i ich rodzinom, potrzebującym pomocy. Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • usługi opiekuńcze; • terapię zajęciową (grupową i indywidualną) 	osoby starsze i ich rodziny

	„Patronus” w Wądrożu Wielkim	<p>dla podtrzymania kondycji psychicznej, manualnej, w tym również warsztaty plastyczne;</p> <ul style="list-style-type: none"> • usługi rehabilitacyjne w zakresie kinezoterapii, fizykoterapii, muzykoterapii; • zapewnienie posiłków; • zaspokajanie potrzeb towarzyskich, rekreacyjno-kulturalnych oraz stwarzanie możliwości realizacji potrzeb religijnych. 	
17.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Koło przy Specjalnym Ośrodku Szkolno- Wychowawczym w Jaworze	<p>Troska o jakość warunków życia dziecka, jego wielostronny rozwój, zdrowie, bezpieczeństwo, podmiotowość i godność, a w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tworzenie społecznego ruchu na rzecz pomocy dzieciom; • przeciwdziałanie zagrożeniom zdrowotnym i ekologicznym, upowszechnianie zdrowego stylu życia, kultury fizycznej i sportu, zachowań proekologicznych; • ochrona dzieci przed patologią społeczną, przemocą, złym traktowaniem, bezprawnym wykorzystywaniem pracy dzieci, dyskryminacją i innymi formami wykorzystywania i krzywdzenia oraz pomoc dzieciom – ofiarom wypadków losowych, komunikacyjnych i przestępstw; • upowszechnianie prorodzinnego, środowiskowego modelu opieki; zapobieganie wychowywaniu się dziecka poza rodziną, podejmowanie działań zmierzających do poprawy pozarodzinnej (instytucjonalnej) opieki nad dzieckiem, łagodzenie skutków ubóstwa rodzin wychowujących dzieci; • upowszechnianie i ochrona praw człowieka, swobód obywatelskich, upowszechnianie samorządności, samoobsługi, samopomocy i wychowania obywatelskiego dzieci. 	uczniowie i podopieczni Koła
18.	Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych „Przed Siebie” w Jaworze	<ul style="list-style-type: none"> • integracja środowiska kobiecego; • wymiana doświadczeń zawodowych i osobistych; • tworzenie relacji między kobietami a mężczyznami opartych na równowadze i szacunku do tego, co wspólne i do tego, co odmienne; • udzielanie pomocy w rozwiązaniu problemów życiowych i rodzinnych (grupy wsparcia); • pomoc dzieciom i młodzieży w ich rozwoju; • działalność charytatywna na rzecz osób potrzebujących; • wszechstronna edukacja i rozwój kobiet; • umożliwienie rozwoju osobistego członkiniom i sympatkom stowarzyszenia; • wdrażanie pozytywnych nawyków w życiu rodzinnym; • aktywizacja uspiętych potencjałów i talentów twórczych kobiet; • promocja i profilaktyka zdrowia; • propagowanie zdrowego stylu życia; • podnoszenie świadomości prawnej kobiet i ich 	Kobiety i ich rodziny

		<ul style="list-style-type: none"> rodzin; • promowanie kultury zaangażowanej społecznie; • ekologia i ochrona dziedzictwa przyrodniczego; • kształtowanie poczucia odpowiedzialności wśród społeczności za los Matki Ziemi. 	
19.	Jaworskie Towarzystwo Sportowe „Oldboy’s Dziubek” Jawor	<ul style="list-style-type: none"> • dbałość o prawidłowy rozwój kultury fizycznej w kraju, a szczególnie w mieście Jawor; • dbałość o prawidłowy rozwój fizyczny mieszkańców Jawora; • rozwijanie wśród mieszkańców Jawora zainteresowania sportem; • upowszechnianie wiedzy o kulturze fizycznej; • propagowanie pozytywnych wzorców osobowych sportowca i pracownika kultury fizycznej; • popularyzacja zasad zdrowego trybu życia poprzez sport i rekreację fizyczną; • współudział w inicjowaniu i organizacji imprez sportowych i rekreacyjnych; • prowadzenie szkolenia sportowego oraz fachowego poradnictwa w zakresie sportu i rekreacji fizycznej; • udzielanie pomocy swoim członkom; • kształtowanie opinii i ocen na temat modelu funkcjonowania kultury fizycznej w kraju i w mieście Jawor, a także na temat sposobu jej finansowania przez państwo i samorządy lokalne; • organizowanie życia koleżeńkiego wśród członków; • pielęgnowanie tradycji sportowych stowarzyszenia. 	

Dane Starostwa Powiatowego w Jaworze.

18. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. W przypadku strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie,
- rodzina, dziecko i młodzież,

- uzależnienia i przemoc w rodzinie,
- bezdomność,
- starość,
- niepełnosprawność,
- kapitał społeczny i ludzki.

Obszar BEZROBOCIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań mających na celu ograniczenie zjawiska bezrobocia w Powiecie, w tym wśród kobiet; • przeciwdziałanie zjawisku dziedziczenia bezrobocia; • prowadzenie działań służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym osób w wieku 45 lat i więcej; • upowszechnianie ofert pracy (w tym z zagranicy), informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach; • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej); • zachęcanie inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy; • dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy; • prowadzenie działań służących ograniczeniu zjawiska nielegalnego zatrudnienia; • podejmowanie współpracy z organizacjami działającymi na rzecz osób bezrobotnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak nowych miejsc pracy; • redukcje zatrudnienia w przedsiębiorstwach z terenu Powiatu.
Szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • sezonowy spadek poziomu bezrobocia (w okresie wiosenno-letnim); • spadek poziomu bezrobocia wśród kobiet oraz osób w wieku 45 lat i więcej; • wystarczająca wiedza osób bezrobotnych o dostępnych ofertach pracy, wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach; • korzystanie przez osoby bezrobotne z dostępu do europejskich rynków pracy; • możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej). 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost ogólnego poziomu bezrobocia; • występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia; • brak nowych inwestorów w Powiecie; • ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież (z uwagi na brak nowych miejsc pracy); • brak w Powiecie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych; • słaba kondycja największych pracodawców w Powiecie;

Obszar RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin; • w miarę skuteczna praca socjalna; • zapewnianie rodzinom dostępu do poradnictwa specjalistycznego; • rozwijanie w Powiecie zastępczej opieki rodzinnej; • rozwijanie sieci placówek opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży; • zapewnianie wsparcia dzieciom usamodzielnianym; • koordynowanie działań instytucji wspierających rodziny, dzieci i młodzież (w ramach zespołów interdyscyplinarnych); • powstawanie nowych placówek przedszkolnych w niektórych gminach Powiatu; • rozwój szkolnictwa podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego; • dostosowywanie oferty spędzania czasu wolnego do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży; • współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży; • prowadzenie w Powiecie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia (głównie w postaci badań mammograficznych wśród kobiet oraz dni krwiodawstwa w szkołach); • prowadzenie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak analiz potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży; • brak działań inicjujących powstawanie grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci; • brak ośrodka interwencji kryzysowej; • brak mieszkań chronionych dla dzieci usamodzielnianych; • brak nowych placówek przedszkolnych w Jaworze; • brak inicjatyw w zakresie upowszechniania idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży.
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • istnienie warunków do prowadzenia pracy socjalnej; • możliwość kierowania osób samotnie wychowujących dzieci i rodzin, szczególnie ofiar przemocy w rodzinie, do ośrodka w Wałbrzychu; • dobry dostęp do placówek opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży w Powiecie; • wzrastająca liczba dzieci usamodzielnianych; • poprawa skuteczności udzielanego rodzinom, dzieciom i młodzieży wsparcia dzięki koordynowaniu działań instytucji wspierających ww. grupy; • dobra dostępność szkół podstawowych, 	<ul style="list-style-type: none"> • duża liczba rodzin dysfunkcyjnych w Powiecie; • niedostateczne rozpoznanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży; • duża liczba rodzin wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego; • brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci; • niewystarczająca liczba rodzin zastępczych w Powiecie; • niedostateczny dostęp do opieki przedszkolnej; • znikoma liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży; • niedostateczny dostęp do specjalistycznej

<ul style="list-style-type: none"> • gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych; • zadowalający poziom nauczania w placówkach oświatowych w Powiecie; • istnienie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży; • wzrastająca świadomość zdrowotna mieszkańców; • dobra dostępność podstawowej opieki medycznej w Powiecie. 	<p>opieki medycznej, np. kardiologów, urologów, endokrynologów czy psychiatrów.</p>
--	---

Obszar UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień; • zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej; • prowadzenie działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień; • diagnozowanie kwestii inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży; • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży; • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze uzależnień; • tworzenie w Powiecie zespołów interdyscyplinarnych; • prowadzenie działań korekcyjno-edukacyjnych w stosunku do sprawców przemocy w rodzinie. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak w Powiecie zakładów leczenia odwykowego dla osób uzależnionych i współuzależnionych; • brak działań inicjujących powstanie w Powiecie instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych; • brak działań mających na celu pozyskiwanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie; • brak współpracy z organizacjami pozarządowymi funkcjonującymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie; • mała różnorodność działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; • niezapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba rodzin korzystających ze wsparcia psychospołecznego i prawnego; • wzrost liczby osób uzależnionych i współuzależnionych objętych leczeniem odwykowym; • wzrastająca świadomość społeczna, w tym dzieci i młodzieży, co do zagrożeń uzależnieniami; • funkcjonowanie w Powiecie instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych; • wzrastająca ilość kadry pracującej z osobami uzależnionymi; • istnienie w Powiecie organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień; 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastająca liczba osób w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych; • znaczna liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia i ośrodkach interwencji kryzysowej; • duża liczba osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych.

<ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. 	
--	--

Obszar BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • diagnozowanie problemu bezdomności; • prowadzenie działań na rzecz osób bezdomnych; • informowanie bezdomnych w ramach pracy socjalnej o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy; • zapewnianie osobom bezdomnym schronienia; • prowadzenie działań na rzecz reintegracji zawodowej osób bezdomnych; • udzielanie wsparcia osobom bezdomnym przybywającym z innego powiatu; • prowadzenie indywidualnej pracy z osobami bezrobotnymi. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak standaryzacji usług świadczonych osobom bezdomnym; • brak działań uwrażliwiających mieszkańców powiatu na problemy osób bezdomnych; • brak działań mających na celu zwiększenie społecznej akceptacji osób bezdomnych; • brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych;
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • niezwiększająca się liczba osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych; • niezwiększająca się liczba osób bezdomnych, które wymagają schronienia; • odpowiednia jakość usług świadczonych osobom bezdomnym; • coraz większe możliwości realizowania w Powiecie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności; • brak zjawiska minimalizowania problemów osób bezdomnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak w Powiecie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezdomnych

Obszar STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy; • promowanie w Powiecie środowiskowych form wsparcia osób starszych (np. klubów seniora, domów dziennego pobytu, grup samopomocowych); • prowadzenie w Powiecie domów pomocy społecznej dla osób wymagających całodobowej opieki; • poprawianie standardów usług w domach pomocy społecznej; • prowadzenie wśród osób starszych działań prozdrowotnych; • uwrażliwianie społeczności lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań umożliwiających osobom starszym kontynuowanie aktywności zawodowej; • brak działań inicjujących w Powiecie wolontariat na rzecz osób starszych; • niezapewnianie osobom młodym warunków do pozostania w Powiecie (brak nowych miejsc pracy, występowanie problemów z mieszkaniami).

<p>na problemy i potrzeby osób starszych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań mających na celu poprawę sfery technicznej ułatwiającej osobom starszym codzienne życie; • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych. 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez osoby starsze wiedzy o dostępnych formach pomocy; • możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny; • standaryzacja usług w domach pomocy społecznej w Powiecie; • brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób starszych; • odpowiednia do potrzeb osób starszych infrastruktura techniczna; • istnienie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych. 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastająca liczba osób starszych w Powiecie; • niewystarczająca liczba środowiskowych form wsparcia osób starszych; • brak udziału osób starszych w działaniach prozdrowotnych; • niska liczba osób starszych kontynuujących aktywność zawodową; • znikoma liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze w codziennym życiu; • migracja osób młodych, wykształconych do większych jednostek administracyjnych.

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy; • inicjowanie powstawania grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych; • prowadzenie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi; • zwiększanie dostępności usług rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych; • likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym; • zwiększanie dostępu osób niepełnosprawnych do sprzętu rehabilitacyjnego, środków pomocniczych i przedmiotów ortopedycznych; • zwiększanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w sporcie, kulturze, rekreacji i turystyce; • podejmowanie działań w służących tworzeniu miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych i zwiększeniu możliwości ich zatrudnienia; • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób niepełnospr. • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych; 	<ul style="list-style-type: none"> • brak badań służących określeniu dokładnej liczby osób niepełnosprawnych; • ograniczona działalność w zakresie upowszechniania wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy; • niewystarczające działania mające na celu zwiększenie wśród mieszkańców Powiatu akceptacji osób niepełnosprawnych; • brak działań inicjujących wolontariat na rzecz osób niepełnosprawnych.

szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość uzyskania przez osoby niepełnosprawne wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia; • funkcjonowanie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób niepełnosprawnych; • dostęp osób niepełnosprawnych do sprzętu rehabilitacyjnego, środków pomocniczych i przedmiotów ortopedycznych; • brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych; • wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych; • istnienie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych; 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastająca liczba osób niepełnosprawnych w Powiecie; • duża liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających pomocy w ramach ośrodków wsparcia; • niewystarczająco rozwinięta baza rehabilitacyjna w Powiecie; • istnienie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie; • niewystarczający dostęp osób niepełnosprawnych do imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych; • niewystarczająca wiedza osób niepełnosprawnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy; • zbyt mała liczba osób niepełnosprawnych podejmujących pracę; • znikoma liczba wolontariuszy wspierających osoby niepełnosprawne w codziennym życiu.

Obszar KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego; • przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej; • diagnozowanie problemów społecznych w Powiecie; • informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia; • poprawianie jakości obsługi klientów pomocy społecznej; • inicjowanie powstawania nowych placówek pomocy społecznej; • pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej; • uświadamianie władzom Powiatu roli i potrzeb sektora pomocy społecznej; • przeciwdziałanie negatywnym stereotypom postrzegania sektora pomocy społecznej; • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych; 	<ul style="list-style-type: none"> • nieodpowiednia do potrzeb liczba pracowników socjalnych; • brak działań inicjujących wolontariat w Powiecie.

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dobrze wykształcona kadra pomocy społecznej; • posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej wiedzy o dostępnych formach wsparcia; • dobra jakość obsługi klientów systemu pomocy społecznej; • posiadanie przez pracowników pomocy społecznej wiedzy na temat instytucji wsparcia i organizacji pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom; • świadomość władz Powiatu co do roli i potrzeb sektora pomocy społecznej; • zmieniający się na korzyść wizerunek sektora pomocy społecznej; • rozwijający się sektor pozarządowy w Powiecie; • włączanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania pomocowe. 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego; • popadanie w rutynę i doznawanie syndromu wypalenia zawodowego przez pracowników pomocy społecznej; • niewystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w Powiecie; • niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej (niewystarczająca liczba domów pomocy społecznej, brak mieszkań chronionych); • niedofinansowany system pomocy społecznej; • brak wolontariuszy świadczących pomoc osobom wymagającym wsparcia; • niski poziom integracji i aktywności społecznej – niewielka chęć do podejmowania inicjatyw społecznych oraz działań w ramach wolontariatu.

19. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Jaworskiego obejmowała kilkanaście zagadnień i pozwoliła wskazać poniżej przedstawione obszary problemowe.

Zmiany demograficzne, problem starzenia się ludności

Zachodzące w Powiecie Jaworskim procesy demograficzne mają niekorzystny charakter. Od kilku lat odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym ulega zmniejszeniu (na koniec 2010 roku wynosił 18,7%), powiększa się natomiast grupa seniorów, coraz liczniej zasilana przez osoby kończące aktywność zawodową. Na koniec 2010 roku problem starzenia się w największym stopniu dotyczył mieszkańców gmin Bolków i Mściwojów, w których osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły odpowiednio 17,6 i 7,1% ogółu ludności. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb osób starszych oferty usług społecznych, w tym pomocy materialnej i rzeczowej, usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz oferty spędzania czasu wolnego.

Niepełnosprawność

Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bowiem bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności. W 2002 roku wśród 7.726 mieszkańców Powiatu Jaworskiego będących w wieku poprodukcyjnym, 3.744 osoby, czyli 48,5% było dotkniętych niepełnosprawnością. W 2010 roku z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej w Powiecie skorzystało 1.342 osób w rodzinach. Była to piąta, co do liczby beneficjentów, przyczyna udzielania wsparcia. Czwartą była długotrwała lub ciężka choroba. Z tego powodu z pomocy społecznej skorzystało w 2010 roku 1.356 osób w rodzinach.

Nie ulega wątpliwości, że w związku z zakresem kompetencji samorządu powiatowego należy zaprogramować działania, które z jednej strony będą łagodziły skutki niepełnosprawności, np. poprzez systematyczne likwidowanie barier architektonicznych, komunikacyjnych i w porozumiewaniu się, a z drugiej ułatwiały poprzez rehabilitację powrót, przynajmniej części osób niepełnosprawnych, na rynek pracy.

Rodzina, sytuacja dziecka

Analizując sytuację rodzin mieszkających w Powiecie Jaworskim należy zwrócić uwagę na trudności z uzyskaniem zatrudnienia, brak perspektyw życiowych oraz niskie zarobki. Przeszkody w prawidłowym funkcjonowaniu rodzin stanowią także dotyczące mieszkańców patologie społeczne, wśród nich uzależnienia i przemoc w rodzinie, oraz problemy wynikające z rozłąki rodzin w związku z poszukiwaniem i podejmowaniem pracy za granicą, problemy opiekuńczo-wychowawcze i mieszkaniowe, utrudniony dostęp do wsparcia specjalistycznego oraz trudności komunikacyjne.

Szczególny nacisk w działaniach podejmowanych na rzecz rodzin należy zatem położyć na podtrzymanie i zacieśnienie więzów rodzinnych, których trwałość może przyczynić się do amortyzacji wielu problemów. W polskim systemie niedostatecznego zabezpieczenia społecznego rodzina stanowi bowiem jedno z najskuteczniejszych ogniw sieci bezpieczeństwa socjalnego. Dzięki oparciu jednostki w rodzinie realne jest jej funkcjonowanie w stabilnym systemie wartości i zachowanie przez nią godności.

W działaniach samorządu Powiatu Jaworskiego szczególne znaczenie powinny mieć inicjatywy zabezpieczające sytuację dziecka, które musiało opuścić rodzinę. Należy stawiać na opiekę rodzinną (rodziny zastępcze), a dopiero, gdy ta będzie niewystarczająca na instytucjonalną (domy dziecka). Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze prowadzi

w tym zakresie przemyślaną politykę. Poza organizowaniem opieki w rodzinach zastępczych i udzielaniem im wsparcia, propaguje ideę rodzicielstwa zastępczego.

Ubóstwo i bezrobocie, problemy zagrożenia marginalizacją i wykluczeniem społecznym

Pomimo ogólnego wzrostu poziomu dochodów i wydatków, corocznie coraz większy odsetek ludności znajduje się poniżej granic ubóstwa – zarówno opartych na miarach absolutnych, jak również relatywnych. Oznacza to, że coraz więcej rodzin nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb oraz że zwiększa się stopień zróżnicowania dochodowego w społeczeństwie. Długotrwałe ubóstwo wymusza zmianę stylu życia rodziny, powoduje wzrost poczucia beznadziejności i negatywnie wpływa na kierunek podejmowanych decyzji. Ograniczone możliwości zapewnienia potrzeb powoduje drastyczny spadek poziomu życia rodziny i może prowadzić do powstawania następnych niekorzystnych zjawisk: alkoholizmu, przemocy w rodzinie, osłabienia więzi rodzinnych czy przestępczości. Szczególne niepokojącym następstwem tego zjawiska jest dziedziczenie biedy i bezradności.

Łagodzeniem problemu ubóstwa zajmują się przede wszystkim jednostki organizacyjne pomocy społecznej funkcjonujące na poziomie gminnym, ale konieczne jest ich metodyczne i merytoryczne wsparcie w tych działaniach.

Problem ubóstwa częstokroć wiąże się z pozycją członków rodziny na rynku pracy, która to z kolei silnie wpływa na sytuację finansową gospodarstw domowych i relacje wewnątrz rodzin. Wśród problemów społecznych wymienianych przez respondentów w badaniach przeprowadzonych dla potrzeb strategii, czołowe miejsce zajmował kompleks problemów wynikających z funkcjonowania członków rodzin na rynku pracy (relatywnie wysokie bezrobocie, przeprowadzana w zakładach pracy redukcja stanowisk pracy, niewielka powierzchnia terenów uzbrojonych pod inwestycje oraz niedostatecznie rozwinięta w regionie przedsiębiorczość). Nie tylko w subiektywnym odczuciu bezrobocie znalazło się wysoko w hierarchii problemów. Również obiektywne wskaźniki wskazują na wysoką rangę tego problemu – na koniec 2010 roku stopa bezrobocia w Powiecie Jaworskim wynosiła 22,3%, a brak pracy był pierwszym powodem korzystania z pomocy społecznej (4.160 osób bezrobotnych). Warto w tym miejscu odnotować jeszcze jedną obserwację. W latach 2007-2009 udział kobiet wśród bezrobotnych w Powiecie zmniejszał się z roku na rok: w 2007 roku stanowiły one 56,2% ogółu osób pozostających bez pracy, rok później – 52,2%, a w 2009 roku 47,8%.

Odrębna kategoria problemów dotyczy poszczególnych grup społecznych, które z racji niekorzystnie toczących się kolei losu, czynników mniej lub bardziej zawinionych

doświadczają szczególnie silnej ekspozycji na zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym. W Powiecie Jaworskim można zidentyfikować m.in. następujące grupy znajdujące się w trudnej sytuacji: osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, dzieci z rodzin ubogich oraz dzieci i młodzież z ograniczonym dostępem do alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Integracja tych grup wymaga wdrażania przemyślanych, kompleksowych programów, które będą uwzględniały specyfikę członków danej grupy.

Aktywność społeczna i obywatelska

W pośredni sposób na funkcjonowanie lokalnych społeczności wpływa kondycja i działalność organizacji pozarządowych oraz jakość kadr i służb pomocowych. Samorząd Powiatu Jaworskiego powinien rozwijać współpracę z sektorem pozarządowym, aby móc w skuteczny sposób realizować nowatorskie rozwiązania i występować o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych. Nie należy równocześnie zapominać o dalszej profesjonalizacji służb publicznych, a w szczególności pracowników zatrudnionych w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz Ośrodkach Pomocy Społecznej, którzy powinni stać się liderami i animatorami rozwiązywania lokalnych problemów społecznych. Szkolenia, rozwój zawodowy i zwiększone nakłady na służby społeczne powinny zaowocować zwiększoną efektywnością zawieranych kontraktów socjalnych, programowanych i realizowanych projektów socjalnych, m.in. przy wykorzystaniu środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Uzyskane wyniki diagnozy problemów społecznych posłużyły do opracowania założeń polityki Powiatu Jaworskiego na lata 2011-2020. Zostały one przedstawione w części programowej strategii.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Jaworskiego na lata 2011-2020, jest następująca:

**Powiat Jaworski – miejsce godnego i bezpiecznego życia mieszkańców,
dzięki systemowym działaniom podejmowanym we współpracy
władz lokalnych i partnerów społecznych**

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Wśród tych ostatnich pogrubioną czcionką oznaczono te, które mają charakter priorytetowy.

Cel strategiczny 1.:

Wspieranie rodzin oraz zapewnienie opieki dzieciom i młodzieży.

Cel operacyjny:

1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu podstawowych funkcji oraz dzieciom pozbawionym opieki.
2. Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju, w tym dotkniętych niepełnosprawnością.
3. Pomoc wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze.
4. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Wspieranie rodzin biologicznych w środowisku zamieszkania oraz udzielanie im pomocy w przezwyciężaniu problemów, w tym opiekuńczo-wychowawczych i materialnych, w szczególności poprzez współpracę z gminnymi jednostkami pomocy społecznej.
2. Zintensyfikowanie i rozwijanie form pracy socjalnej z rodzinami; upowszechnianie funkcji asystenta rodzinnego i mediatora rodzinnego.
3. Zapewnienie rodzinom szerszego dostępu do specjalistycznego poradnictwa.
4. Wdrażanie nowych metod pracy z rodzinami znajdującymi się w sytuacji kryzysowej, np. Konferencji Grupy Rodzinnej.
5. Opracowywanie i realizowanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
6. Kontynuowanie i zintensyfikowanie działań w zakresie propagowania idei rodzicielstwa zastępczego oraz rozwijanie zastępczej opieki rodzinnej poprzez stałe pozyskiwanie nowych rodzin zastępczych.
7. Zwiększenie liczby żłobków i placówek przedszkolnych w Powiecie.

8. Propagowanie w Powiecie inicjatyw wspierających osoby samotnie wychowujące dzieci, m.in. Banku Godzin.
9. Wspieranie Narodowej Sieci Leczenia Zaburzeń Regulacji Emocji i Stresu Traumatycznego Dzieci i Młodzieży.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich oraz doposażenie szkół w niezbędny sprzęt (w tym komputerowy) i programy nauczania.
2. Zwiększenie dostępności wsparcia specjalistycznego (pedagogicznego, psychologicznego, logopedycznego, terapeutycznego) dla dzieci i młodzieży.
3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz organizowanie oferty edukacyjnej dla uczniów uzdolnionych.
4. Rozwijanie w gminach Powiatu sieci placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
5. Zwiększenie dostępności kształcenia dla uczniów niepełnosprawnych m.in. poprzez tworzenie grup i klas integracyjnych, prowadzenie nauczania indywidualnego oraz likwidowanie barier architektonicznych.
6. Zapewnienie rodzinom dzieci niepełnosprawnych szerszego dostępu do poradnictwa.
7. Promowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz zwiększanie do nich dostępu.
8. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w Powiecie poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, Policji, organizacji pozarządowych i Kościoła.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Przyznawanie pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych pomocy pieniężnej (na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki) oraz rzeczowej (na zagospodarowanie).
2. Udzielanie pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych pomocy w uzyskaniu zatrudnienia.
3. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z dziećmi usamodzielnianymi oraz zapewnienie im dostępu do wsparcia psychologiczno-pedagogicznego.

4. Określenie potrzeb i ich zaspokojenie w zakresie mieszkań chronionych dla osób opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz możliwości ich zabezpieczenia; podejmowanie współpracy na tym polu z samorządami gminnymi.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.:

1. Zwiększenie w gminach Powiatu dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.
2. Zapewnienie w gminach Powiatu szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego dla rodzin dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.
3. Zintensyfikowanie w gminach Powiatu profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
4. Opracowanie i realizacja aktualnego powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
5. Kontynuowanie realizacji programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
6. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
7. Prowadzenie w gminach Powiatu poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
8. Powoływanie w gminach Powiatu zespołów interdyscyplinarnych ds. przemocy w rodzinie.
9. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w Powiecie Ośrodka interwencji kryzysowej.
10. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2011-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Starosta Powiatu, Rada Powiatu, Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i inne jednostki organizacyjne Powiatu, w tym Powiatowe Centrum Poradnictwa

Psychologiczno-Pedagogicznego i Doradztwa Metodycznego, placówki oświatowe szczebla ponadgimnazjalnego.

Partnerzy w realizacji działań:

Ośrodki pomocy społecznej, placówki przedszkolne, oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego, żłobki, placówki służby zdrowia, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, Poradnia Rodzinna, Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, Policja, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (powiatowy, gminne) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Efekty realizacji działań:

Sprawnie funkcjonujący system wsparcia rodzin, dzieci i młodzieży, uprzedzający sytuacje kryzysowe i zapewniający różnorodne formy pomocy, m.in. w kształceniu i wszechstronnym rozwoju. W momencie wystąpienia kryzysu w rodzinie, system przyjmuje funkcje ratownicze i opiekuńcze, nie pozostawiając rodziny i dziecka z własnymi problemami. Wspiera on także osoby usamodzielniane. Efektem realizacji działań powinien być również sprawny system profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych przez OPS-y wsparciem, w tym liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba opracowanych i realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba rodzin zastępczych,
- liczba żłobków i placówek przedszkolnych,

- liczba nauczycieli doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe,
- liczba doposażonych placówek oświatowych,
- liczba dzieci objętych wsparciem specjalistycznym,
- liczba przedsięwzięć służących wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży,
- liczba zajęć edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba świetlic oraz liczba dzieci z nich korzystających,
- liczba grup i klas integracyjnych oraz liczba osób do nich uczęszczających,
- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych,
- liczba rodzin dzieci niepełnosprawnych korzystających z poradnictwa,
- liczba alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób z nich korzystających,
- liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów działających na rzecz rodziny i dziecka,
- liczba dzieci usamodzielnianych objętych pracą socjalną, wsparciem pieniężnym i rzeczowym oraz pomocą psychologiczno-pedagogiczną,
- liczba osób usamodzielnianych, którym udzielono pomocy w uzyskaniu zatrudnienia,
- liczba potrzebnych i dostępnych mieszkań chronionych,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej,
- liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie objętych pomocą w ramach ośrodków wsparcia,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba zespołów interdyscyplinarnych oraz liczba osób objętych ich oddziaływaniem,
- liczba osób objętych pomocą w ramach ośrodka interwencji kryzysowej,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Cel strategiczny 2.:

Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cele operacyjne:

1. Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy.
2. Pomoc ubogim, zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Udzielanie przez Powiatowy Urząd Pracy pomocy w znalezieniu pracy bezrobotnym i poszukującym pracy (w szczególności osobom młodym w wieku 18-34 lata i osobom powyżej 45 lat) poprzez pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe i informację zawodową oraz pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy.
2. Podejmowanie przez Powiatowym Urząd Pracy współpracy z gminami w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.
3. Prowadzenie w gminach Powiatu pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, ubogimi i bezdomnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny.
4. Zmniejszanie skutków bezrobocia, ubóstwa i bezdomności poprzez przyznawanie i wypłacanie przez Powiatowy Urząd Pracy zasiłków oraz innych świadczeń z tytułu bezrobocia oraz udzielanie przez Ośrodki Pomocy Społecznej pomocy finansowej, rzeczowej (w tym w postaci dożywiania) i w postaci schronienia z tytułu bezrobocia, ubóstwa i bezdomności.
5. Tworzenie w Powiecie podmiotów ekonomii społecznej (spółdzielnie socjalne, centra integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej).
6. Tworzenie w gminach Powiatu mieszkań socjalnych.
7. Dostosowywanie kierunków kształcenia w Powiecie do potrzeb lokalnego rynku pracy oraz promowanie, szczególnie wśród młodzieży, idei planowania rozwoju zawodowego.
8. Udzielanie przez Powiatowy Urząd Pracy pomocy pracodawcom w pozyskiwaniu pracowników poprzez pośrednictwo pracy oraz poradnictwo zawodowe i informację zawodową.
9. Promowanie Powiatu w celu pozyskania inwestorów mogących utworzyć nowe miejsca pracy; przygotowywanie terenów pod pozarolniczą działalność gospodarczą, oferowanie ulg podatkowych dla inwestorów.

10. Opracowanie i realizacja programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy.
11. Opracowywanie i realizacja przez instytucje integracji i pomocy społecznej oraz rynku pracy projektów w zakresie aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Pracy.
12. Podnoszenie jakości obsługi osób bezrobotnych w Powiatowym Urzędzie Pracy poprzez organizowanie szkoleń dla jego pracowników oraz zintegrowanie systemu informatycznego, pozwalającego w łatwy i szybki sposób pozyskać informację o wolnych miejscach pracy oraz nawiązać kontakt z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania bezrobociu.
13. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych oraz z Kościołem.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2011-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Starosta Powiatu, Rada Powiatu, Starostwo Powiatowe, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i inne jednostki organizacyjne Powiatu, w tym placówki oświatowe szczebla ponadgimnazjalnego, Powiatowe Centrum Kształcenia Zawodowego.

Partnerzy w realizacji działań:

Ośrodki pomocy społecznej, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska w Województwie Dolnośląskim, jadłodajnie, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (powiatowy, gminne) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Efekty realizacji celu:

Wzrost liczby osób zaktywizowanych. Wzrost liczby inwestorów tworzących nowe miejsca pracy. Podniesienie jakości usług świadczonych przez Powiatowy Urząd Pracy.

Wskaźniki monitoringowe:

- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w Powiecie,
- liczba osób bezrobotnych i poszukujących pracy objętych różnymi formami wsparcia przez Powiatowy Urząd Pracy,
- liczba osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych objętych pracą socjalną oraz liczba osób objętych kontraktami socjalnymi,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia, ubóstwa i bezdomności,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie,
- liczba działających podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba mieszkań socjalnych,
- liczba pracodawców, którym Powiatowy Urząd Pracy udzielił wsparcia,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba nowych podmiotów gospodarczych,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba pracowników Powiatowego Urzędu Pracy objętych szkoleniami,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Cel strategiczny 3.:

Zwiększenie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.
2. Udzielanie przez Ośrodki Pomocy Społecznej pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym.

3. Rozwijanie środowiskowych form wsparcia osób starszych, w tym poprawianie dostępności i jakości usług opiekuńczych, zaspokajanie potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych m.in. poprzez organizowanie spotkań integracyjnych, tworzenie klubów seniora i dziennych domów pobytu, propagowanie Uniwersytetu III Wieków oraz innych form kształcenia i samokształcenia.
4. Podnoszenie jakości usług w funkcjonującym w Powiecie Domu Pomocy Społecznej i jego filiach.
5. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych oraz z Kościołem.
6. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze w codziennym życiu.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami niepełnosprawnymi.
2. Udzielanie przez Ośrodki Pomocy Społecznej pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym.
3. Zwiększanie udziału osób niepełnosprawnych w sporcie, kulturze i turystyce.
4. Rozwój i doposażenie istniejącej w Powiecie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego.
5. Likwidowanie barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, w tym w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych oraz w obiektach użyteczności publicznej.
6. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do różnorodnych form poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego, prawnego i zawodowego.
7. Wspieranie pracodawców w tworzeniu i wyposażaniu stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych; wskazywanie im korzyści wynikających z zatrudnienia tych osób.
8. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w Powiecie spółdzielni socjalnej.
9. Rozwijanie oferty funkcjonujących w Powiecie Warsztatów Terapii Zajęciowej i Ośrodka Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi.
10. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do informacji o prawach i uprawnieniach m.in. poprzez wykorzystanie sieci Internet.
11. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych oraz z Kościołem.
12. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących świadczyć pomoc osobom niepełnosprawnym.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2011-2020 (utworzenie spółdzielni socjalnej – 2011-2015 r.)

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Starosta Powiatu, Rada Powiatu, Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i inne jednostki organizacyjne Powiatu, w tym Powiatowy Urząd Pracy, Dom Pomocy Społecznej i jego filie, Ośrodek Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi, Warsztaty Terapii Zajęciowej.

Partnerzy w realizacji działań:

Ośrodki pomocy społecznej, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Dzienny Ośrodek Wsparcia, Warsztaty Terapii Zajęciowej, placówki kulturalne i służby zdrowia, jednostki sportowo-rekreacyjne, lokalni pracodawcy, organizacje pozarządowe, kościoły, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (powiatowy, gminne) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Efekty realizacji celu:

Zwiększenie udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym i zawodowym. Podniesienie jakości świadczonych im usług. Ułatwienie dostępu do informacji o możliwych formach wsparcia. Zwiększenie liczby osób usprawnionych i zatrudnionych. Rozszerzenie wolontariatu.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi,
- liczba osób objętych ofertą klubów seniora i domów dziennego pobytu,
- liczba osób przebywających w Domu Pomocy Społecznej i jego filiach,
- czas oczekiwania na wolne miejsce w Domu Pomocy Społecznej,
- liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w sporcie, kulturze i turystyce,

- liczba osób korzystających z wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego,
- liczba pozyskanego sprzętu dla wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się,
- liczba osób niepełnosprawnych objętych poradnictwem specjalistycznym,
- liczba nowo utworzonych i wyposażonych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba osób zatrudnionych w ramach spółdzielni socjalnej,
- liczba osób objętych pomocą w ramach Warsztatów Terapii Zajęciowej i Ośrodka Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- liczba wolontariuszy.

Cel strategiczny 4.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w Powiecie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
2. Podejmowanie w Powiecie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie, turnieje).
3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w Powiecie.
4. Podejmowanie przez jednostki powiatowe i gminne oraz mieszkańców Powiatu współpracy z Policją, Prokuraturą Rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont ulic i dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2011-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Starosta Powiatu, Rada Powiatu, Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i inne jednostki organizacyjne Powiatu, w tym placówki oświatowe szczebla ponadgimnazjalnego.

Partnerzy w realizacji działań:

Policja, Prokuratura Rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, ośrodki pomocy społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (powiatowy, gminne) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw, w tym przestępstw nieletnich,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przestępczości,
- liczba alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób z nich korzystających,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze,
- stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Cel strategiczny 5.:

Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej.

Cele operacyjne:

1. Rozwój kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.
3. Rozwój ekonomii społecznej

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Rozwijanie kadr pomocy społecznej w Powiecie i w gminach, m.in. poprzez zwiększenie liczby pracowników socjalnych zatrudnionych w OPS-ach do poziomu zgodnego z zapisami ustawy o pomocy społecznej.
2. Ustawiczne doksztalcanie kadr pomocy społecznej w Powiecie i w gminach (szkolenia, warsztaty, wizyty studyjne, superwizje) oraz zachęcanie do podjęcia specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego.
3. Świadczenie doradztwa metodycznego dla kierowników i pracowników jednostek pomocy społecznej z Powiatu.
4. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w Powiecie i w gminach wschodzących w jego skład poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
5. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.
6. Upowszechnianie informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przez sieć Internet.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Nawiązywanie i rozwijanie współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego (także na poziomie gminnym).
2. Wspieranie lokalowe organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet powiatu źródeł finansowania.
3. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w Powiecie inkubatora organizacji pozarządowych, którego celem będzie wszechstronne wsparcie organizacji pozarządowych, grup inicjatywnych prowadzących działalność prospołeczną oraz podmiotów ekonomii społecznej.
4. Zachęcanie mieszkańców Powiatu do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych

5. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.
6. Powołanie Powiatowej Rady Pożytku Publicznego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

Zapewnienie wsparcia w realizacji celów Partnerstwa na rzecz rozwoju ekonomii społecznej na terenie Powiatu Jaworskiego a w szczególności:

- tworzenie optymalnych warunków dla powstawania i działalności podmiotów ekonomii społecznej,
- wzrost roli organizacji pozarządowych w Powiecie,
- rozwój wolontariatu.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2011-2020

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Starosta Powiatu, Rada Powiatu, Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowe Centrum Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego i Doradztwa Metodycznego, inne powiatowe jednostki pomocy społecznej.

Partnerzy w realizacji działań:

Ośrodki pomocy społecznej i inne gminne jednostki pomocy społecznej, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościoł, społeczność lokalna, Partnerstwo na rzecz rozwoju ekonomii społecznej na terenie Powiatu Jaworskiego, przedsiębiorstwa i osoby prywatne.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (powiatowy, gminne, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Efekty realizacji działań:

Profesjonalna kadra pomocy społecznej. Wysoka jakość świadczonych usług. Zróżnicowane formy współpracy z silniejszym sektorem pozarządowym. Większa aktywność mieszkańców

Powiatu, wzrost świadomości własnych możliwości i potencjału (wzrastająca liczba inicjatyw lokalnych).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba pracowników socjalnych,
- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba osób, które ukończyły specjalizację w zawodzie pracownika socjalnego,
- liczba nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba jednostek pomocy społecznej, które poszerzyły ofertę świadczonych usług oraz liczba nowo powstałych jednostek pomocy społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych, z którymi nawiązano współpracę,
- liczba wspieranych przez samorządy organizacji pozarządowych,
- liczba organizacji pozarządowych wspieranych przez inkubator organizacji pozarządowych,
- liczba inicjatyw społecznych,
- nowopowstałe podmioty ekonomii społecznej,
- liczba wolontariuszy.

2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Jaworskiego na lata 2011-2020 będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze. Działania te będą podejmowane przez wskazane powyżej podmioty zgodnie z harmonogramem, ujętym w opracowywanych corocznie planach działań.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawiają się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół oceniający zostanie powołany zarządzeniem starosty, a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz jednostek mu podległych. Zasady działania zespołu zostaną określone zarządzeniem starosty.

Zespół oceniający strategię będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych, a następnie przygotowuje raport monitoringowy. Zawarta w nim ocena skuteczności polityki społecznej prowadzonej w Powiecie przekazana będzie Staroście i Radzie raz na 2 lata, z propozycją aktualnych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców Powiatu oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

3. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Jaworskiego będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez radę i powinny stanowić załączniki do niniejszej strategii.

Załączniki do Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Jaworskiego na lata 2011-2020 stanowią następujące programy:

- Powiatowy Program Przeciwdziałania Bezrobociu oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy,

- Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych,
- Program Współpracy Powiatu Jaworskiego z Organizacjami Pozarządowymi.

3.1. PROJEKTY

Prezentowane poniżej projekty powstały w trakcie prac nad strategią. Ich autorami są przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych działających w Powiecie w obszarze polityki społecznej. Projekty stanowią „bank pomysłów” na lata 2011 - 2020, tzn. ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

Projekt 1. „Nadbałtycka rehabilitacja w grupie”

Wnioskodawca projektu

Stowarzyszenie wspierające osoby niepełnosprawne „Integracja” w Bolkowie,
ul. Bolka 1D, 59-420 Bolków.

Cel główny projektu

Grupowy wyjazd na turnus rehabilitacyjny.

Cele szczegółowe projektu

- poprawa kondycji fizycznej,
- poprawa kondycji psychicznej,
- mobilizacja na wyjście z domu,
- wzajemna pomoc.

Miejsce realizacji projektu

Ośrodek rehabilitacyjny wybrany przez grupę.

Beneficjenci projektu

Osoby niepełnosprawne i członkowie ich rodzin, wolontariusze.

Czas realizacji projektu

Dwa tygodnie rehabilitacji.

Projekt 2. „Jak żyją inni”

Wnioskodawca projektu

Stowarzyszenie wspierające osoby niepełnosprawne „Integracja” w Bolkowie,
ul. Bolka 8B, 59-420 Bolków.

Cel główny projektu

Grupowa wizyta studyjna u partnerów zagranicznych w Holandii.

Cele szczegółowe projektu

- wymiana doświadczeń,
- nawiązanie kontaktów.

Miejsce realizacji projektu

Holandia, Hererde – miasto zaprzyjaźnione z gminą Bolków.

Beneficjenci projektu

Osoby niepełnosprawne z opiekunami.

Partnerzy w realizacji projektu

- Urząd Miejski w Bolkowie,
- szkoła.

Czas realizacji projektu

Trzy dni pobytu pełnego, pięć dni z dojazdem.

Projekt 3. „Spółdzielnia socjalna szansą dla niepełnosprawnych”

Wnioskodawca projektu

Stowarzyszenie wspierające osoby niepełnosprawne „Integracja” w Bolkowie,
ul. Bolka 8B, 59-420 Bolków.

Cel główny projektu

Aktywizacja społeczna osób niepełnosprawnych.

Cele szczegółowe projektu

- integracja społeczna,
- poprawa sytuacji finansowej.

Miejsce realizacji projektu

Siedziba Stowarzyszenia, ul. Bolka 8B, 59-420 Bolków.

Beneficjenci projektu

- osoby niepełnosprawne i zdrowe zatrudnione w spółdzielni,
- mieszkańcy Bolkowa i okolic korzystający z usług Spółdzielni.

Partnerzy w realizacji projektu

- Urząd Miejski w Bolkowie,
- zakłady pracy.

Projekt 4. „Internet dla wszystkich” – kurs komputerowy”

Wnioskodawca projektu

Stowarzyszenie wspierające osoby niepełnosprawne „Integracja” w Bolkowie,
ul. Bolka 8B, 59-420 Bolków.

Cel główny projektu

Poznanie podstawowych zasad obsługi komputera i korzystania z Internetu.

Cele szczegółowe projektu

- ułatwienie kontaktu z innymi,
- umożliwienie załatwienia wielu spraw przez Internet,
- umożliwienie wykonywania pracy przy wykorzystaniu Internetu,
- integracja społeczna.

Miejsce realizacji projektu

Zespół Szkół Agrobiznesu w Bolkowie, ul. Niepodległości 17, 59-420 Bolków.

Beneficjenci projektu

- osoby niepełnosprawne,
- członkowie Stowarzyszenia,
- opiekunowie osób niepełnosprawnych.

Czas realizacji projektu

Trzy miesiące, dwa razy w tygodniu.

Projekt 5. „Przeszłość to dziś”

Wnioskodawca projektu

Zespół Szkół Agrobiznesu w Bolkowie, ul. Niepodległości 17, 59-420 Bolków.

Cel główny projektu

Zapewnienie młodzieży dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

Cele szczegółowe projektu

- przybliżenie historii miasta poprzez realizację spektaklu teatralnego,
- rozwijanie twórczych kontaktów, umiejętności współpracy w zespole, poczucia własnej wartości oraz przynależności i więzi ze środowiskiem lokalnym i jego historią.

Miejsce realizacji projektu

Gminno-Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Bolkowie, ul. Szpitalna 16, 59-420 Bolków
(duża scena) lub Muzeum Zamek Bolków, ul. Bolka, 59-420 Bolków.

Beneficjenci projektu

- uczniowie – zaangażowani do projektu,
- rodzice,
- nauczyciele,
- mieszkańcy gminy.

Partnerzy w realizacji projektu

- Gminno-Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Bolkowie,
- Muzeum Zamek Bolków.

Czas realizacji projektu

Wrzesień 2010 r. – czerwiec 2011 r. Etapy realizacji projektu:

- opracowanie scenariusza,
- zaangażowanie aktorów spośród uczniów i nauczycieli,
- przygotowanie scenografii, plakatów informacyjnych, zaproszeń,
- próby,
- wystawienie sztuki.

Projekt 6. Zajęcia plastyczne, teatralne

Wnioskodawca projektu

Gimnazjum w Budziszowie Wielkim, 59-430 Wądroże Wielkie.

Cel główny projektu

Rozwianie zdolności manualnych uczniów, integracja dzieci, inspirowanie uczniów do twórczego działania, wszechstronny rozwój osobowości dziecka, przygotowanie do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym.

Cele szczegółowe projektu

- poznawanie nowych technik plastycznych,
- rozbudzanie wyobraźni plastycznej,
- kształtowanie umiejętności wspólnej zabawy i współdziałania w grupie,
- nauka dykcji, ruchu i gestu scenicznego,
- kształtowanie umiejętności wyrażania opinii, sądów, emocji.

Miejsce realizacji projektu

Gimnazjum w Budziszowie Wielkim, 59-430 Wądroże Wielkie.

Beneficjenci projektu

Młodzież gimnazjalna.

Czas realizacji projektu

II semestr roku szkolnego 2010/11.

Projekt 7 „Aktywność sposobem na wykluczenie”

Wnioskodawca projektu

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaworze, ul. Legnicka 12, 59-400 Jawor,
Gmina Jawor, ul. Rynek 1, 59-400 Jawor.

Cel główny projektu

Nabycie umiejętności i podniesienie kompetencji przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, umożliwiających im zdobycie zatrudnienia.

Cele szczegółowe projektu

- wzrost poczucia własnej wartości,
- odzyskanie zdolności do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie,
- uzupełnienie lub nabycie umiejętności o charakterze zawodowym i nowych kwalifikacji.

Miejsce realizacji projektu

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaworze lub Urząd Miasta Jawor.

Beneficjenci projektu

klienci Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jaworze, będący w wieku aktywności zawodowej i niemający zatrudnienia.

Partnerzy w realizacji projektu

Powiatowy Urząd Pracy w Jaworze.

Czas realizacji projektu

Lata 2008-2013.

Projekt 8. „Od zabawy do terapii”

Wnioskodawca projektu

Świetlica Socjoterapeutyczna im. Św. Ks. Z. Gorazdowskiego, prowadzona przez Zgromadzenie Sióstr Św. Józefa, ul. Rynek 37,59-420 Bolków.

Cel główny projektu

Szeroko rozumiana pomoc terapeutyczna dla dzieci i młodzieży z rodziny dysfunkcyjnych i patologicznych. W ramach projektu będą organizowane zabawy oraz zajęcia socjoterapeutyczne, arteterapeutyczne, muzykoterapeutyczne, choreoterapeutyczne, teatroterapeutyczne, filmoterapeutyczne, biblioterapeutyczne, sportowe i komputerowe.

Cele szczegółowe projektu

Odreagowanie emocjonalne przez dzieci i młodzież, poznanie siebie, swoich uczuć i nastrojów, rozwój zdolności woliwnych, poznawczych i manualnych.

Miejsce realizacji projektu

Zajęcia będą odbywały się w pomieszczeniach Świetlicy Socjoterapeutycznej im. Św. Ks. Z. Gorazdowskiego, prowadzonej przez Zgromadzenie Sióstr Św. Józefa w Bolkowie.

Beneficjenci projektu

Beneficjentami bezpośrednimi będą dzieci i młodzież na co dzień uczęszczające na zajęcia do świetlicy. Pochodzą oni z trudnych środowisk rodzinnych i borykają się z przeróżnymi problemami społecznymi, emocjonalnymi i poznawczymi. Pośrednio projekt będzie oddziaływał na całe rodziny wychowanków.

Partnerzy w realizacji projektu

Do tej pory wszelkie projekty świetlicy były projektami samodzielnymi, realizowanymi bez pomocy podwykonawców. Jej pracownicy są jednak otwarci na współpracę.

Czas realizacji projektu

Projekt długoterminowy, kilkuletni, w zależności od możliwości jego dofinansowania.

Projekt 9. Strategia Rozwoju Gminy Wądroże Wielkie

Wnioskodawca projektu

Rada Gminy Wądroże Wielkie, Wądroże Wielkie 64, 59-430 Wądroże Wielkie.

Cel główny projektu

Zdynamizowanie rozwoju gospodarczego Gminy, poprawa warunków bytowych mieszkańców oraz ich możliwości konsumpcyjnych, użytkowanie zasobów lokalnych zgodnie z zasadami ekorozwoju.

Cele szczegółowe projektu

- rozwój systemu samorządu i administracji gminnej,
- rozwój rynku pracy, przedsiębiorczości,
- rozwój systemów edukacji i kultury,
- rozwój systemów pomocy społecznej i opieki zdrowotnej,
- rozwój systemu mieszkalnictwa,
- rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnych i sportowo-rekreacyjnych,
- rozwój systemu komunikacji publicznej,
- rozwój infrastruktury technicznej,
- rozwój systemów ochrony środowiska, gospodarki odpadami, zarządzania zasobami środowiska naturalnego i informacją o środowisku,
- rozwój systemu bezpieczeństwa publicznego.

Miejsce realizacji projektu

Urząd Gminy w Wądrożu Wielkim, 59-430 Wądroże Wielkie.

Beneficjenci projektu

Samorząd Gminy.

Partnerzy w realizacji projektu

Władze państwowe, wojewódzkie, powiatowe oraz znajdujące się w sąsiedztwie samorządy gminne.

Czas realizacji projektu

Lata 2008-2015.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Jaworskiego na lata 2011-2020 będą realizowane w ramach przyjętych działań

w zależności od posiadanych i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym i niższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w Powiecie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL, RYCIN I WYKRESÓW

Diagramy:

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

Tabele:

Tabela 1. Podział administracyjny powiatu na koniec 2010 roku

Tabela 2. Infrastruktura techniczna w powiecie w 2010 roku

Tabela 3. Ludność w poszczególnych gminach powiatu na koniec 2010 roku

Tabela 4. Struktura wiekowa ludności powiatu w latach 2007-2010

Tabela 5. Struktura wiekowa ludności poszczególnych gmin powiatu w 2010 roku

Tabela 6. Ruch naturalny ludności powiatu w latach 2007-2009

Tabela 7. Ruch migracyjny ludności powiatu w latach 2007-2010

Tabela 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki

Tabela 9. Podmioty gospodarcze w powiecie w latach 2007-2010

Tabela 10. Podmioty gospodarcze w powiecie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) na koniec 2009 roku

Tabela 11. Bezrobotni w powiecie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2007-2010

Tabela 12. Bezrobotni w gminach powiatu na koniec 2010 roku

Tabela 13. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2007-2009

Tabela 14. Bezrobotni w powiecie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

Tabela 15. Bezrobotni w powiecie na koniec 2010 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

Tabela 16. Zasoby mieszkaniowe powiatu w latach 2007-2009

Tabela 17. Nowo oddane mieszkania i budynki niemieszkalne w powiecie w latach 2007-2010

Tabela 18. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminach powiatu w latach 2007-2009

Tabela 19. Placówki oświatowo-wychowawcze w powiecie w roku szkolnym 2008 do 2011

Tabela 20. Placówki kulturalne w powiecie w 2010 roku

Tabela 21. Obiekty sportowo-rekreacyjne w powiecie w 2010 roku

Tabela 22. Jednostki służby zdrowia w powiecie w 2010 roku

Tabela 23. Przestępstwa popełnione w powiecie w 2010 roku

Tabela 24. Przestępstwa popełnione w powiecie przez nieletnich w 2010 roku

Tabela 25. Stan zatrudnienia w OPS-ach w powiecie na koniec 2010 roku

Tabela 26. Środki finansowe wydatkowane przez OPS-y na pomoc społeczną w 2010 roku

Tabela 27. Beneficjenci pomocy społecznej w gminach powiatu w 2010 roku

Tabela 28. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w gminach powiatu w 2010 roku

Tabela 29. Stan zatrudnienia w PCPR-ze na koniec 2010 roku

Tabela 30. Środki finansowe wydatkowane przez PCPR na realizację zadań w latach 2007-2010

Tabela 31. Rodziny zastępcze w powiecie w latach 2007-2010

Tabela 32. Dzieci z powiatu umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2007-2010

Tabela 33. Dzieci usamodzielniane w powiecie w latach 2007-2010

Tabela 34. Formy wsparcia udzielonego dzieciom usamodzielnianym w powiecie w latach 2007-2010

Tabela 35. Osoby z powiatu skierowane do DPS-ów w latach 2007-2010

Tabela 36. Osoby z powiatu przebywające i oczekujące na umieszczenie w DPS-ach w latach 2007-2010

Tabela 37. Osoby niepełnosprawne w gminach Powiatu Jaworskiego

Tabela 38. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w powiecie w 2002 roku

Tabela 39. Osoby niepełnosprawne w powiecie według poziomu wykształcenia

Tabela 40. Osoby niepełnosprawne w powiecie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

Tabela 41. Środki finansowe przeznaczone na rehabilitację społeczną w powiecie w latach 2007-2010

Tabela 42. Zakres rehabilitacji społecznej w powiecie w latach 2007-2010

Tabela 43. Organizacje pozarządowe w powiecie w 2010 roku – stowarzyszenia rejestrowe

Tabela 44. Organizacje pozarządowe – stowarzyszenia sportowe

Tabela 45. Organizacje pozarządowe – uczniowskie kluby sportowe

Tabela 46. Organizacje pozarządowe w Powiecie – stowarzyszenia kultury fizycznej nieprowadzące działalności gospodarczej

Tabela 47. Organizacje pozarządowe w Powiecie – stowarzyszenia zwykłe

Tabela 48. Organizacje pozarządowe w Powiecie – fundacje

Tabela 49. Stowarzyszenia działające w Powiecie w sferze społecznej.

Ryciny:

Rycina 1. Drogowy układ komunikacyjny w powiecie

Wykresy:

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców powiatu

Wykres 2. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gmin wchodzących w skład powiatu

Wykres 3. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w powiecie

Wykres 4. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminach wchodzących w skład powiatu